

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника”
Факультет філології

Ірина Джочка, Оксана Ципердюк

Сучасна українська літературна мова
Морфологія

ВСТУП. ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ

Збірник тестів

Івано-Франківськ
Супрун В. П.
2019

УДК 811.161.2'366

ББК 81.411.1-21

Д 40

Рекомендувала до друку вчена рада Факультету філології ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (протокол № 10 від 25 червня 2018 року).

Рецензенти:

Л. І. Пена – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови (ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”).

О. М. Лазарович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов (ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”).

Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.

Д 40 Сучасна українська літературна мова. Морфологія : Вступ. Іменні частини мови : збірник тестів / ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2019. - 152 с.

ISBN 978-617-7468-42-3

Тестові завдання систематизовано відповідно до програми курсу морфології сучасної української літературної мови для філологічних факультетів вищих навчальних закладів. Охоплено теоретичний і практичний матеріал із тем “Вступ” та “Іменні частини мови”. Завдання можна використовувати в ході аудиторних практичних занять, для самостійної та індивідуальної роботи, контрольної перевірки знань студентів. Подано основну, додаткову та довідкову літературу.

Призначено для студентів-філологів, викладачів, учителів та учнів шкіл і гімназій гуманітарного профілю.

УДК 811.161.2'366

ББК 81.411.1-21

© Джочка І. Ф.,
Ципердюк О. Д., 2019

ISBN 978-617-7468-42-3

ЗМІСТ

Передмова.....	4
МОРФОЛОГІЯ ЯК РОЗДІЛ ГРАМАТИКИ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧАСТИН МОВИ.....	6
Грамматика. Грамматичне значення. Грамматична форма. Грамматична категорія.....	6
Принципи класифікації частин мови.....	20
Перехідні явища в системі частин мови.....	25
ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ.....	32
Іменник.....	32
Значення іменника, його граматичні ознаки.....	32
Лексико-граматичні розряди іменників.....	37
Категорія роду іменника.....	49
Категорія числа іменника.....	59
Категорія відмінка іменника.....	65
Словозміна іменників.....	80
Прикметник.....	89
Значення прикметника, його граматичні ознаки.....	89
Ступені порівняння прикметників.....	100
Форми, словозміна, правопис і наголошування прикметників.....	105
Числівник.....	111
Значення числівника, його граматичні ознаки.....	111
Розряди числівників за значенням.....	118
Групи числівників за будовою.....	122
Словозміна числівників.....	124
Сполучуваність числівників з іменниками.....	127
Наголошування і правопис числівників та відчислівникових похідних.....	131
Займенник.....	133
Значення займенника, його граматичні ознаки.....	133
Групи займенників за значенням і співвіднесенням з іншими частинами мови.....	138
Словозміна, словотвір і правопис займенників.....	142
Список рекомендованої літератури.....	147

ПЕРЕДМОВА

Людина, яка не байдужа до мовної культури, дбає про свою мовну компетентність, буде використовувати найрізноманітніші можливості для збагачення лінгвістичних знань, формування основних комунікативних ознак мовлення, зокрема правильності й багатства використання мовних засобів.

Одним із ефективних методів навчання, засвоєння та контролю знань є тестові завдання. Системно відображаючи програмовий матеріал, вони сприяють також об'єктивному і всебічному оцінюванню рівня його засвоєння, аналізу особливостей мовної культури особистості.

Матеріали збірника дібрано, систематизовано і структуровано відповідно до вимог “Робочої навчальної програми із сучасної української літературної мови”, затвердженої для студентів філологічних спеціальностей ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. За змістом він охоплює теоретичний і практичний матеріал змістових модулів “Морфологія як розділ граматики. Загальна характеристика частин мови” та “Іменні частини мови”. Ілюстративний матеріал, використаний під час складання тестів, дібрано з найкращих текстів художньої та наукової літератури, фольклорних джерел, публіцистики.

Тестовий спосіб виконання завдань спонукає до мислення, аналізу й узагальнення мовних фактів, сприяє формуванню особистості, яка володіє вмінням і навичками вільного й грамотного користування мовними засобами в різних формах мовлення. Розв'язуючи тести, студенти систематизують, повторять теоретичний матеріал, що охоплює такі питання: граматика української мови як учення про її граматичну будову, морфологія як розділ граматики, основні граматичні поняття (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія), принципи класифікації частин мови, перехідні явища в системі частин мови; загальнокатегоріальне значення іменних частин мови (іменника, прикметника, числівника, займенника), їхні морфологічні категорії, значення, форми та засоби вираження, синтаксичні ознаки, особливості словозміни, орфографічні та стилістичні норми, пов'язані з іменними частинами мови. У структуру тестових завдань входять чотири варіанти відповідей, один із яких правильний.

Тому робота зі збірником, що передбачає як аудиторне, так і самостійне опрацювання теоретичних питань та застосування здобутих знань під час розв'язання практичних завдань (як простих, так і комплексних, зокрема морфологічного аналізу іменних частин мови), активізуватиме розумові зусилля студентів щодо засвоєння, осмислення й закріплення матеріалу, передбаченого робочою навчальною програмою; сприятиме формуванню їхнього світогляду, розвитку навичок вільного, комунікативно виправданого використання мовних засобів у різних формах і сферах мовлення; матиме пізнавальне, естетичне й виховне значення.

Викладачам він допоможе організувати самостійну та індивідуальну роботу з усіма студентами групи, об'єктивно проконтролювати й оцінити результати їхніх навчальних досягнень.

МОРФОЛОГІЯ ЯК РОЗДІЛ ГРАМАТИКИ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧАСТИН МОВИ

ГРАМАТИКА. ГРАМАТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ. ГРАМАТИЧНА ФОРМА. ГРАМАТИЧНА КАТЕГОРІЯ

1. Термін *граматика* має такі значення:

- а) розділ мовознавчої науки, що вивчає граматичну будову словосполучень і речень;
- б) розділ мовознавства, який вивчає слово, його лексичні особливості;
- в) будова мови з властивими їй усталеними закономірностями творення форм слів і поєднання їх у межах речень різної структури; мовознавча дисципліна, яка вивчає граматичні властивості слів, словосполучень і речень;
- г) наука про закономірності будови й процесів формоутворення тваринних і рослинних організмів у їх індивідуальному та історичному розвитку.

2. Які підсистеми охоплює, за І. Вихованцем, граматику як систему?

- а) морфологію, синтаксис;
- б) словотвір, морфологію, синтаксис;
- в) лексикологію, морфологію, синтаксис;
- г) фразеологію, словотвір, морфологію.

3. Якого походження терміни *граматика*, *морфологія*?

- а) грецького;
- б) латинського;
- в) старослов'янського;
- г) українського.

4. Який різновид граматики вивчає граматичні форми та їхню структуру?

- а) діяхронна граматику;
- б) синхронна граматику;
- в) формальна граматику;
- г) функційна граматику.

5. Який різновид граматики вивчає граматичну будову мови в її історичному розвитку?

- а) семантична граMATика;
- б) синхронна граMATика;
- в) формальна граMATика;
- г) діахронна граMATика.

6. Функції граматичних одиниць вивчає:

- а) формальна граMATика;
- б) функційна граMATика;
- в) семантична граMATика;
- г) синхронна граMATика.

7. Семантична граMATика вивчає:

- а) граматичну будову мови на певному умовно виділеному часовому зрізі;
- б) значення граматичних форм і структур;
- в) граматичну будову мови в її історичному розвитку;
- г) граматичні форми та їхню структуру.

8. Морфологію називають:

- а) граMATикою слова;
- б) граMATикою речення;
- в) граMATикою словосполучення;
- г) граMATикою висловлювання.

9. У якому рядку НЕправильно подано визначення терміна?

- а) шкільна граMATика – різновид граматики як науки, що подає основні граматичні відомості разом з орфографічними й пунктуаційними правилами;
- б) зіставна граMATика – різновид граматики як науки, що розглядає спільні й відмінні риси в граматичній будові споріднених і неспоріднених мов на сучасному (переважно) етапі чи якій-небудь іншій стадії їхнього функціонування;
- в) теоретична граMATика – це різновид граматики як науки, який дає рекомендації щодо правильності використання граматичних одиниць;

г) генеративна граматики – різновид граматики як науки, що вивчає правила, за якими з визначеної кількості мовних одиниць утворюється необмежена кількість речень.

10. Хто ввів у науковий обіг термін *морфологія*?

- а) Є. Курилович;
- б) В. Виноградов;
- в) А. Шлейхер;
- г) Й.-В. Гете.

11. Хто з мовознавців уперше використав термін *морфологія*?

- а) Й.-В. Гете;
- б) Є. Курилович;
- в) А. Шлейхер;
- г) О. Потебня.

12. Термін *морфологія* в мовознавстві має такі значення:

- а) розділ мовознавства, який вивчає типи і структуру морфем, закономірності поєднування їх у словах;
- б) одна з частин граматичної будови мови, яка охоплює граматичні класи слів (частини мови), граматичні (морфологічні) категорії цих частин мови та їхні форми; розділ граматики, який вивчає граматику слова, його граматичні класи (частини мови) і граматичні (морфологічні) категорії частин мови, словозміну;
- в) розділ граматики, який вивчає граматичні особливості словосполучень і речень;
- г) наука про закономірності будови й процесів формоутворення тваринних і рослинних організмів у їх індивідуальному та історичному розвитку.

13. Завданнями морфології як мовознавчої науки є:

- а) всебічний аналіз морфемної будови слів; вивчення морфем за їхнім значенням, будовою і функцією; інвентаризація морфем та з'ясування їхньої типології;
- б) аналіз будови словосполучень і речень; встановлення основних типів словосполучень і речень;
- в) вивчення процесу творення слів; з'ясування правил, способів, моделей словотворення; аналіз словотвірної структури слів;

г) встановлення складу граматичних форм різних розрядів слів; виявлення правил і закономірностей словозміни; розподіл слів за частинами мови, типами відмінювання та дієвідмінювання.

14. У якому рядку ВСІ названі мовознавці є авторами підручників із морфології сучасної української літературної мови?

а) В. М. Білоноженко, О. М. Демська., А. П. Коваль, В. В. Коптілов, В. Д. Ужченко;

б) В. В. Грещук, А. П. Загнітко, Є. А. Карпіловська, Н. Ф. Клименко, І. І. Ковалик;

в) О. К. Безпояско, І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. О. Горпинич, В. М. Русанівський;

г) Н. В. Гуйванюк, С. П. Самійленко, М. Я. Плющ, О. О. Потєбня, К. Ф. Шульжук.

15. Хто є автором книги “Теоретична морфологія української мови” (Київ, 2004)?

а) О. К. Безпояско, К. Г. Городенська;

б) А. П. Грищенко;

в) В. О. Горпинич;

г) І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська.

16. У якому рядку ВСІ названі мовознавці є авторами монографій (навчальних посібників), присвячених окремим частинам мови?

а) С. П. Бевзенко, Л. А. Булаховський, Л. М. Полюга, Ф. С. Бацевич, В. М. Винницький;

б) В. М. Ожоган, Л. І. Мацько, А. С. Колодяжний, А. П. Грищенко, М. П. Івченко;

в) Ф. П. Медведєв, С. П. Самійленко, М. І. Погрібний, М. А. Жовтобрюх, О. О. Тараненко;

г) А. К. Мойсієнко, Г. П. Арполенко, І. П. Ющук, І. К. Кучеренко, О. Д. Пономарів.

17. У якому рядку ВСІ названі мовознавці є авторами монографій (навчальних посібників), присвячених окремим частинам мови?

а) А. П. Загнітко, Г. П. Лукаш, М. Я. Плющ, Я. В. Закревська, Т. І. Недозим;

- б) В. М. Барчук, Н. Г. Шкурятяна, Н. Є. Лозова, Є. С. Сасинович, О. К. Безпояско;
- в) Т. Б. Лукінова, Л. Є. Азарова, І. К. Білодід, Л. А. Алексієнко, М. В. Леонова;
- г) І. Г. Матвіяс, Г. Х. Щербатюк, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський, І. К. Чапля.

18. Граматичне значення має такі ознаки:

- а) масовість, груповий характер вияву; виконує релятивну функцію; виражається переважно флексією (зрідка – іншими словозмінними афіксами);
- б) виконує номінативну функцію; є належністю окремого слова;
- в) є менш абстрактним, ніж лексичне значення; для свого існування не потребує прояву щонайменше у двох співвідносних єдностях;
- г) виражається переважно основою слова.

19. Найактивнішим і найтипівішим засобом вираження граматичних значень є:

- а) службові слова;
- б) суфікси, префікси, постфікси;
- в) закінчення;
- г) чергування звуків.

20. Засобом вираження граматичного значення виду дієслів у парах *нарвати – наривати, послати – посилати, озватися – озиватися* виступає:

- а) наголос;
- б) чергування звуків;
- в) порядок слів;
- г) суплетивізм.

21. Засобом вираження граматичного значення умовного способу в словоформі *захотів би* виступає:

- а) нульова флексія;
- б) префікс;
- в) суфікс;
- г) службове слово.

22. Засобом вираження граматичного значення відмінка іменників у реченні *Човен тягне буксир* виступає:

- а) нульове закінчення;
- б) наголос;
- в) порядок слів;
- г) чергування звуків.

23. У якому рядку в УСІХ словоформах одне чи кілька граматичних значень виражаються суплетивним способом?

- а) мене, когось, більший, взяти, гірше;
- б) святкового, небеса, громадянин, одне, нехай пише;
- в) при батькові, спіймати, йому, нею, панове;
- г) зробив би, будеш знати, скроїла, вищий, п'ятьма.

24. У якому рядку в УСІХ словоформах граматичне значення виражається за допомоги суфіксів?

- а) прийти, опублікував, найсумніша, супу, сімох;
- б) тихіший, словеса, коїло, знайшов, стрибнути;
- в) тихо, були вчили, шестистам, шимпанзе, братове;
- г) мовне, дрібненьку, говірка, саменький, тринадцять.

25. У якому рядку в УСІХ словоформах граматичне значення виражається за допомоги префіксів?

- а) матусею, речі, третє, радісних, вітаємо;
- б) менш комфортний, на полонині, смакувало б, нехай зігріють, при дорозі;
- в) найсильніший, прочитав, опублікувати, згоріло, напишу;
- г) перелісок, прирічковий, пречудово, розсмішити, допомога.

26. У якому рядку в УСІХ словоформах граматичне значення виражається за допомоги службових слів?

- а) мирного, перебираєте, одним, кожній, ангели;
- б) засіяти, моря, нашим, її, кохайте;
- в) леді, таксі, жабо, аташе, кольрабі;
- г) у селі, хай виступає, більш вдалий, зацвіла би, найменш відповідальний.

27. Закінчення -а може виражати такі граматичні значення:

- а) давального відмінка іменників чоловічого роду другої відміни; родового відмінка іменників середнього роду четвертої відміни;
- б) родового відмінка іменників чоловічого роду другої відміни; жіночого роду дієслів минулого часу;
- в) середнього роду дієслів минулого часу; чоловічого роду прикметників;
- г) родового відмінка множинних іменників; чоловічого роду дієприкметників.

28. У яких варіантах наведено НЕправильне твердження?

- а) у синтетичних граматичних формах носієм лексичного значення є один компонент (основне слово), а граматичне значення виражає другий компонент (допоміжне слово);
- б) в аналітично-синтетичних граматичних формах граматичні значення виражаються частково формою основного слова, а частково формою допоміжного слова;
- в) у синтетичних граматичних формах лексичне і граматичне значення передаються однією словоформою;
- г) суплетивні граматичні форми утворюються від різних кореневих основ.

29. Яка з граматичних форм належить до аналітико-синтетичних?

- а) стрибнути;
- б) на землі;
- в) буду відпочивати;
- г) гірший.

30. Яка з граматичних форм належить до суплетивних?

- а) зеленіший;
- б) вивчили б;
- в) будемо мандрувати;
- г) когось.

31. Яка з граматичних форм належить до синтетичних?

- а) напишу;
- б) при батькові;

- в) будеш святкувати;
- г) декламував би.

32. Яка з граматичних форм належить до аналітико-синтетичних?

- а) хай усміхнеться;
- б) будуть виступати;
- в) капусті;
- г) дорожнього.

33. Яка з граматичних форм належить до аналітичних?

- а) зроблю;
- б) будете писати;
- в) співав би;
- г) гірший.

34. У якому рядку ВСІ наведені граматичні форми є суплетивними?

- а) нас, взяти, спіймати, їхнього, був зробив;
- б) знаряддям, принесу, відкрив, вони, чотирьох;
- в) гірший, кого, більше, мені, кращий;
- г) на сходах, хай передрукують, будемо чекати, обох, ними.

35. У якому рядку ВСІ наведені граматичні форми іменників є синтаксичними?

- а) маленький шимпанзе, своє кредо, леді зайшла, подарував картину, зайшов у купе;
- б) у парадигмі, поезією, на аркуші, зелене ківі, спекотна Гобі;
- в) слухати батьків, захоплюватися тріо, у патріотичних кольорах, зручні купе, чарівна міс;
- г) смачне рагу, нещасна сирота, сонячне Баку, стародавніх трюмо, веселий маестро.

36. У якому варіанті ВСІ подані граматичні форми є синтетичними?

- а) бігтиму, найпрекрасніша, його, скриня, четвертого;
- б) принесло б, спіймати, мене, нас, кращою;

- в) будемо відпочивати, на крилах, стелитися, нехай піднімуть, підпишу;
г) річки, дешевший, менш сумний, захочемо, семисот.

37. У якому варіанті ВСІ подані граматичні форми є аналітично-синтетичними?

- а) у лісі, хай танцюють, кохали б, нехай надішле, при батькові;
б) будуть знати, під лісом, заселила б, хай утворить, при матері;
в) виспівуватимеш, будете чекати, більш акуратний, азартніша, нами;
г) більш поважний, надрукував би, хай обожнює, Одесою, менш тихий.

38. У якому реченні наведено граматичну форму іменника, яка має омонімічну форму, що розрізняється лише наголосом?

- а) Вставлено у вікна другі рами, Вата і калина поміж рам (*М. Рильський*);
б) Я не боюсь небес! Мої відкриті груди! (*Олександр Олесь*);
в) Великодня субота наповнювала радісним трепетом найубогіші сільські будиночки (*за М. Дзюбою*);
г) Підозріння, що закралося, швидко визріло в переконання (*за Ю. Збанацьким*).

39. У яких реченнях наведено граматичну форму іменника, що має омонімічну граматичну форму?

- а) Після міського шуму та гуркоту, після втомливої дороги скульптор блаженствував, нерви його відпочивали (*О. Гончар*);
б) Тоді він [Т. Шевченко] одвідав і Київ, і Кирилівку, і Хортицю, де колись була Січ славного війська запорізького (*Панас Мирний*);
в) Яка нудьга сидить, склавши руки, і так сидить дні, місяці і годи. О Господи, сохрани всякого чоловіка од такої живої смерті! (*Т. Шевченко*);
г) Реальний та ірреальний простір у казках, легендах, віруваннях завжди перетинаються (*Н. Хобзей*).

40. У якому рядку ВСІ словоформи мають омонімічні відповідники з іншим наголосом?

- а) руки, скликати, ока, плеча, веселіше;
б) думки, вирізати, слова, прислухатися, поля;

- в) нитки, насипати, виносити, королеви, книжки;
- г) вікна, другові, орлятку, вогнища, викидати.

41. У якому рядку подано граматичні синоніми?

- а) синій, синього, синьому, синім, на синьому;
- б) добрий – кращий, мало – менше, я – мені, ловити – піймати, що – чого;
- в) Петру – Петрові, на жовтому – на жовтім, несіть – несіте, ходім – ходімо, ридатиму – буду ридати;
- г) ноги (одн.) – ноги (мн.), радості (Р. в.) – радості (Д. в.), вибігати (недок. вид) – вібігати (док. вид.), родовища (Р. в.) – родовища (Н. в.).

42. Морфологічна парадигма – це:

- а) упорядкована сукупність усіх граматичних форм того або іншого слова, використовуваних з метою вираження відповідних граматичних значень;
- б) одна з основних форм і найбільш узагальнених одиниць граматичного аналізу, у якій об'єднуються однорідні граматичні значення разом із граматичними формальними засобами їхнього вираження;
- в) абстрактне значення слова, що супроводить його лексичне значення й виражає різні відношення між словами в словосполученні та реченні;
- г) узагальнене граматичне значення, розчленоване на ряд грамем і виражене системою спеціалізованих граматичних форм.

43. У якому рядку подано визначення терміна *неповна морфологічна парадигма*?

- а) морфологічна парадигма, властива незмінюваним словам;
- б) упорядкована сукупність усіх граматичних форм слова;
- в) морфологічна парадигма, у якій представлено всі можливі граматичні форми слова як частини мови;
- г) морфологічна парадигма, у якій представлено не всі граматичні форми слова як частини мови.

44. У якому рядку подано визначення терміна *нульова морфологічна парадигма*?

- а) морфологічна парадигма, у якій представлено не всі граматичні форми слова як частини мови;

- б) морфологічна парадигма, властива незмінюваним словам;
- в) упорядкована сукупність усіх граматичних форм слова;
- г) морфологічна парадигма, у якій представлено всі можливі граматичні форми слова як частини мови.

45. У якому рядку ВСІ наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- а) світ, світу, світовий, світом, (у) світі;
- б) ти, твій, твого, твоєї, твоє;
- в) сидіти, сиділа, буду сидіти, сидітиму, сидьма;
- г) зелений, зеленого, зеленому, зелене, зелених.

46. У якому рядку ВСІ наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- а) тьохкати, тьохкаю, тьохкай, тьох, тьохкав;
- б) синій, синя, синє, сині, синь;
- в) двісті, двохсот, двомстам, двомастами, (у) двохстах;
- г) третя, третьої, третій, третю, тричі.

47. У якому рядку ВСІ наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- а) вивчала, була вивчала, вивчас, вивчатиме, вивчала би;
- б) патріотизм, патріотизму, патріотизмом, (у) патріотизмі, патріотичний;
- в) штанці, штанів, штаням, штани, штанями;
- г) воно, його, йому, нам, (на) ній.

48. У якому рядку ВСІ словоформи є граматичними формами одного слова?

- а) Бог, Бога, Божий, Богові, (з) Богом;
- б) наш, наша, ми, наші, наших;
- в) возив, возити, буду возити, возитиме, візок;
- г) вона, її, їй, нею, (на) ній.

49. У якому рядку ВСІ словоформи є граматичними формами одного слова?

- а) говірка, говірки, говірок, говірку, говіркий;

- б) ґрунтовний, ґрунтовних, більш ґрунтовне, ґрунтовка, найґрунтовнішим;
- в) двоє, двох, двом, двійка, двома;
- г) скосити, скошу, скошене, нехай скосять, скосили б.

50. У якому рядку НЕ всі наведені словформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- а) молитва, молитви, молитвою, молитов, молитвами;
- б) чорним, чорною, чорне, чорнішати, чорними;
- в) святити, святитимеш, будете святити, святімо, святять;
- г) чотири, чотирьох, чотирьом, чотирма, (при) чотирьох.

51. У якому рядку ВСІ слова мають неповну морфологічну парадигму?

- а) козацтво, воля, листя, Дністер, штани;
- б) оркестр, буряний, четвертий, яблуня, той;
- в) цимбали, жінота, Галич, сум, земля;
- г) Більшівці, широкий, копати, лан, сметана.

52. У якому рядку НЕ всі слова мають неповну морфологічну парадигму?

- а) ночви, дріжджі, радощі, Інгул, гордість;
- б) Десна, золото, перегони, чернь, Альпи;
- в) убозтво, мишва, каганець, Соловки, Різдво;
- г) символіка, щастя, вивчення, Київ, граблі.

53. У якому рядку ВСІ слова мають нульову морфологічну парадигму?

- а) мир, мирний, мирити, мирно, голуб;
- б) дзюдо, карате, кімоно, Токіо, учитель;
- в) бджола, пасіка, солодкий, мед, збирати;
- г) танго, ківі, конференсьє, стакато, жалюзі.

54. У якому варіанті ВСІ слова мають повну морфологічну парадигму?

- а) просо, пшениця, каша, вервиця, постולי;
- б) зозуля, Верховина, смерека, бордо, вузький;
- в) косити, косарка, коса, косий, Косово;

г) заздрісний, перший, народ, такий, хлібина.

55. Різновиди одного й того самого слова, що мають однакове лексичне значення, але відрізняються граматичними значеннями, і є засобами матеріального вираження граматичних значень як абстрактних понять, – це:

- а) граматичні значення;
- б) лексичні значення;
- в) граматичні форми;
- г) граматичні категорії.

56. Абстрактне значення слова, що супроводить його лексичне значення і виражає різні відношення між словами в словосполученні та реченні, – це:

- а) граматичне значення;
- б) лексичне значення;
- в) граматична форма;
- г) граматична категорія.

57. Одна з основних форм і найбільш узагальнених одиниць граматичного аналізу, у якій об'єднуються однорідні граматичні значення разом з граматичними формальними засобами їх вираження, – це:

- а) граматичне значення;
- б) лексичне значення;
- в) граматична форма;
- г) граматична категорія.

58. У якому рядку граматичні поняття розташовані правильно за ступенем абстрагування по нисхідній (від більш абстрактного до менш абстрактного)?

- а) граматична форма, граматична категорія, граматичне значення;
- б) граматична категорія, граматичне значення, граматична форма;
- в) граматичне значення, граматична категорія, граматична форма;
- г) граматична форма, граматичне значення, граматична категорія.

59. У якому рядку ВСІ названі категорії властиві тільки дієслівним формам?

- а) рід, число, відмінок, ступінь порівняння;
- б) стан, спосіб, час, особа, вид;
- в) число, перехідність / неперехідність, рід, відмінок;
- г) вид, стан, спосіб, перехідність / неперехідність, час.

60. У якому рядку ВСІ названі граматичні категорії є іменними?

- а) рід, число, відмінок;
- б) рід, число, стан;
- в) особа, вид, спосіб;
- г) перехідність / неперехідність, час, число.

61. Граматична категорія числа в сучасній українській літературній мові є:

- а) одночленною (включає одне граматичне значення);
- б) двочленною (має два граматичні значення);
- в) тричленною (має три граматичні значення);
- г) чотиричленною (має чотири граматичні значення).

62. Скільки граматичних значень об'єднує граматична категорія відмінка в сучасній українській мові?

- а) п'ять;
- б) шість;
- в) сім;
- г) вісім.

63. Скільки граматичних значень об'єднує граматична категорія роду в сучасній українській літературній мові?

- а) два;
- б) три;
- в) чотири;
- г) п'ять.

64. Граматична категорія виду в сучасній українській мові є:

- а) двочленною;
- б) тричленною;
- в) чотиричленною;
- г) п'ятичленною.

65. У якому рядку названо ВСІ граматичні значення граматичної категорії часу?

- а) минулий час, давноминулий час, теперішній час;
- б) давноминулий час, теперішній час, майбутній час;
- в) минулий час, теперішній час, майбутній час;
- г) давноминулий час, минулий час, теперішній час, майбутній час.

66. Граматичні категорії, які втілюються у словоформах того самого слова, називаються:

- а) іменними;
- б) дієслівними;
- в) словозмінними;
- г) класифікаційними.

67. Граматичні категорії, які виражаються формами різних слів, називаються:

- а) іменними;
- б) дієслівними;
- в) словозмінними;
- г) класифікаційними.

68. У якому варіанті наведено НЕправильне твердження?

- а) категорія роду іменників є класифікаційною;
- б) одне й те саме граматичне значення може мати різні матеріальні засоби вираження;
- в) у сучасному українському мовознавстві категорію відмінка вважають морфолого-словотвірною-синтаксичною;
- г) категорії роду, числа та відмінка прикметників є словозмінними.

ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЧАСТИН МОВИ

69. Хто з мовознавців запропонував класифікувати частини мови за кількома принципами?

- а) П. Фортунатов;
- б) Л. Щерба;
- в) О. Потебня;
- г) О. Шахматов.

70. І. Вихованець базовим в ієрархії критеріїв виділення частин мови вважає:

- а) семантичний;
- б) синтаксичний;
- в) морфологічний;
- г) словотвірний.

71. Автори “Теоретичної морфології української мови” (Київ, 2004) І. Вихованець і К. Городенська не зараховують до частин мови:

- а) модальні слова;
- б) іменні частини мови;
- в) слова-морфеми (прийменники, сполучники, частки, зв’язки), які називають аналітичними синтаксичними морфемами, та словаречення (вигуки);
- г) числівник, займенник, вигук.

72. Хто з мовознавців у своїй класифікації частин мови виділяє такі групи слів: 1) частини мови; 2) частки мови; 3) модальні слова; 4) вигуки?

- а) М. Смотрицький;
- б) М. Ломоносов;
- в) О. Потебня;
- г) В. Виноградов.

73. Гомогенна класифікація частин мови на протипагу гетерогенній ураховує під час виділення частин мови:

- а) один принцип (критерій);
- б) два критерії;
- в) три критерії;
- г) чотири критерії.

74. У якому рядку всі частини мови є самостійними іменними?

- а) іменник, прийменник, числівник, займенник, дієслово, прислівник;
- б) прийменник, сполучник, частка, вигук;
- в) іменник, прикметник, числівник, займенник;
- г) іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник.

75. Послідовне застосування різнорідних критеріїв класифікації дає змогу виділити (за І. Вихованцем):

- а) іменник, прикметник, числівник, дієслово, прислівник;
- б) іменник, прикметник, числівник, дієслово;
- в) іменник, дієслово, прикметник, прислівник;
- г) іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник.

76. У межах традиційної граматики частини мови класифікують за:

- а) наявністю синтетичних та аналітичних форм; здатністю виступати певним членом речення; наявністю форм словозміни;
- б) наявністю лексичного і граматичного значення; загальнокатегоріальним значенням; наявністю форм словозміни;
- в) наявністю прямого і переносного значення; здатністю виступати певним членом речення; наявністю форм словозміни;
- г) наявністю лексичного і граматичного значення; здатністю виступати певним членом речення; наявністю форм словозміни.

77. В українському мовознавстві на базі закінчень і суфіксів розрізняють такі типи категоріального значення частин мови (за гетерогенною класифікацією):

- а) предметності; ознаки дії; числа і кількості; вказівності; ознаки ознаки;
- б) предметності; ознаки предмета; дії; числа і кількості; ознаки процесуальності;
- в) предметності; ознаки предмета; дії; числа і кількості; ознаки ознаки;
- г) предметності; ознаки предмета; дії; числа і кількості; вказівності.

78. Частини мови – це:

- а) слова, які мають лексичне значення, типові для них граматичні та словотвірні категорії;
- б) групи слів, які виокремлюють за відмінностями щодо характеру вияву предметності і граматичних категорій;
- в) лексико-граматичні класи слів, що характеризуються єдністю узагальненого лексичного значення, морфологічних, синтаксичних і словотвірних ознак;

г) граматично важливі групи слів у межах певного лексико-граматичного класу слів із спільними семантичними ознаками.

79. До частин мови В. В. Виноградов зараховував:

а) іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, модальні слова;

б) іменник, прикметник, числівник, дієслово, прислівник;

в) іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, дієприслівник, дієприкметник;

г) іменник, прикметник, числівник, частину займенників, дієслово, прислівник, слова категорії стану.

80. Критеріями виділення частин мови виступають:

а) семантичний, морфологічний, синтаксичний, словотвірний;

б) синтетичний, морфологічний, синтаксичний, словотвірний;

в) семантичний, граматичний, синтаксичний, словотвірний;

г) семантичний, морфологічний, аналітичний, словотвірний.

81. Прийменники, сполучники, зв'язки і частки, виражаючи семантику відношень, не виконуючи семантико-синтаксичних функцій членів речення і виступаючи морфологічно не членованими граматичними одиницями, функціонують як:

а) аналітико-синтетичні морфеми;

б) аналітичні семантичні морфеми;

в) аналітичні морфологічні морфеми;

г) аналітичні синтаксичні морфеми.

82. Узагальнене значення, яке витворилося на ґрунті предметного, лексико-денотативного значення ядра і яке поширюється також на новосформовані компоненти з іншим предметним значенням, але в тотожній синтаксичній позиції, – це...

а) загальнокатегоріальне значення частини мови;

б) узагальнене граматичне значення слова;

в) категорійне значення лексико-граматичних розрядів слів;

г) загальнокатегоріальне значення іменника.

83. За наявністю лексичного і граматичного значення частини мови поділяються на:

- а) самостійні і службові;
- б) повнозначні і неповнозначні;
- в) змінні і незмінні;
- г) іменні, займенникові і дієслівні.

84. За здатністю виступати певним членом речення частини мови поділяються на:

- а) змінні і незмінні;
- б) повнозначні і неповнозначні;
- в) самостійні і службові;
- г) іменні і дієслівні.

85. За наявністю форм словозміни частини мови поділяються на:

- а) з неповною та нульовою парадигмою;
- б) змінні і незмінні;
- в) повнозначні і неповнозначні;
- г) самостійні і службові.

86. Авторами монографій про іменник, прикметник, числівник і займенник відповідно є:

- а) Іван Вихованець, Арнольд Грищенко, Катерина Городенська, Ілля Кучеренко;
- б) Іван Плющ, Володимир Горпинич, Ніна Клименко, Іван Ющук;
- в) Іван Матвіяс, Арнольд Грищенко, Макар Івченко, Василь Ожоган;
- г) Василь Ващенко, Євгенія Карпіловська, Марія Плющ, Олександр Пономарів.

87. У якому рядку наведено морфологічні ознаки лексеми, належної до іменників:

- а) словозмінні ознаки роду, відмінка, числа і формозмінні ознаки ступенів порівняння;
- б) несловозмінна ознака роду та словозмінні ознаки відмінка і числа;
- в) словозмінні незалежні ознаки часу, способу та скоординовані з іменником-підметом ознаки особи, роду і числа; формозмінна ознака виду;

г) незмінювана лексема, представлена в мовленні єдиною словоформою, яка формально збігається з лексемою.

88. Визначення “особлива незмінна частина мови, до якої належать слова семантичної категорії ‘суб’єктивна модальність’, фонетично оформлені експресивною інтонацією” стосується:

- а) прислівників;
- б) часток;
- в) модальних слів;
- г) вигуків.

ПЕРЕХІДНІ ЯВИЩА В СИСТЕМІ ЧАСТИН МОВИ

89. Перехід слів з однієї частин мови до іншої, який у морфології називають конверсією, у словотворі називають:

- а) лексико-семантичним способом творення;
- б) морфолого-синтаксичним способом творення;
- в) лексико-синтаксичним способом творення;
- г) аббревіацією.

90. Перехід інших частин мови в прийменник – це:

- а) партикуляція;
- б) інтер’єктивація;
- в) препозиціоналізація;
- г) кон’юнкціоналізація.

91. Перехід інших частин мови в сполучник – це:

- а) препозиціоналізація;
- б) кон’юнкціоналізація;
- в) партикуляція;
- г) інтер’єктивація;

92. Перехід інших частин мови в частку – це:

- а) інтер’єктивація;
- б) партикуляція;
- в) кон’юнкціоналізація;
- г) препозиціоналізація;

93. Перехід інших частин мови у вигук – це:

- а) препозиціоналізація;
- б) кон'юнкціоналізація;
- в) інтер'єктивація;
- г) партикуляція.

94. У реченні *Не звертайте уваги на жодні “але”* виділене слово є наслідком:

- а) субстантивації;
- б) ад'єктивації;
- в) кон'юнкціоналізації;
- г) препозиціоналізації.

95. У реченні *Як воно мені це зробити?* виділене слово демонструє такий різновид конверсії, як:

- а) інтер'єктивація;
- б) партикуляція;
- в) прономіналізація;
- г) вербалізація.

96. У реченні *Навіть маючи копицю справ, маємо знайти час для свої дітей* виділене слово демонструє:

- а) субстантивацію;
- б) ад'єктивацію;
- в) нумералізацію;
- г) адвербіалізацію.

97. У реченні *“Лишенько!”* – лементувала сусідка із-за паркану виділене слово демонструє...

- а) інтер'єктивацію іменника;
- б) субстантивацію вигука;
- в) адвербіалізацію іменника;
- г) партикуляцію.

98. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком препозиціоналізації інших частин мови?

- а) черговий етап, хмара пилу, гілка хресь, запросити молодих;
- б) гучне “ура”, захищати парнокопитних, коло вишні, любити своїх;

в) *море* задоволення, *чимало* сміху, *гора* проблем; гарна, *як* квіточка;
 г) *навколо* хати, *кругом* мене, *впоперек* дороги, *уздовж* грядки.

99. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком субстантивзації інших частин мови?

- а) наше *минуле*, *поранений* стогнав, між *сьогодні* і завтра, розкотисте “*ха-ха-ха*”, зробити *вчора*;
 б) *живі* пам’ятають, позбавити *минулого*, очікуване “*люблю*”, непевне *завтра*, почулося “*ай*”;
 в) спи, мій *малесенький*, швидке “*так*”, *віруюча* людина, *заміж* Устині сподобався;
 г) моє “*я*”, *береженого* Бог береже, вийти *заміж*, йду до *братової*, перелякали *дворецького*.

100. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком нумералізації інших частин мови?

- а) *багато* подарунків, *океан* проблем, *тьма-тьмуца* людей, *багатенько* зробити;
 б) *море* сміху, *сила* троянд, *океани* планети, *тьма-тьменна* протестувальників;
 в) *тьма* хрущів, *немало* часу, *міриади* звуків, *засніжений* ліс, *маса* вражень;
 г) *море* ніжності, *сила-силенна* вчених, *чимало* рук, *купа* новин, *безліч* справ.

101. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком партикуляції інших частин мови?

- а) життя – *це* усмішка; так *куди* тобі; *гарзд*, робіть по-своєму; *приблизно* кроків на два;
 б) те *саме* обличчя; а я *ніби* не знала; підемо *хоч* на край світу; *ні* в тин ні у ворота; робити *так*, а не інакше;
 в) *оце* і є той випадок; вернувся *ото* додому; знати *приблизно*; співати *собі*; *лише* прокинулась;
 г) *дай* одвідаю; *трохи не* коштувало життя; *просто* не хочеться; *це* ім’я їй подобалося.

102. У якому реченні є слово, що демонструє явище ад’єктивації?

- а) Люблю порозмовляти з малими і старими;

- б) Вірив у себе і в те, що всі випробування він здолає;
- в) Найбільше шкодить здоров'ю сидяча робота;
- г) На старість залишився один.

103. У якому реченні є слово, що демонструє явище кон'юнкціоналізації?

- а) Ти ідеш до річки, і тобі здається, що колись уже бачив це місце... (В. Габор);
- б) Люблю слова ще повнодзвонні, <...> що в глибині бездонній пролежали глухі віки (М. Драй-Хмара);
- в) Що б не сталося – вір у себе, вір в життя, вір у завтрашній день, вір у все, що ти робиш, завжди (Білл Каулітц);
- г) Не відкладай на завтра те, що можеш зробити сьогодні (народна мудрість).

104. У якому реченні є слово, що демонструє явище прономіналізації?

- а) [Іван:] У кого б же це мені позичити на сватання цілу свиту (Марко Кропивницький);
- б) На повітрі готовилися саженні пироги, котли каші, борщу, цілі запечені барани (Гнат Хоткевич);
- в) Хата хоч старенька, та чепурна, біла, – видно, біля неї ходили хазяйські руки; двір виметений, чистий; огорожа ціла (Панас Мирний);
- г) Остогидло діду хліб жувати, Слухати образи від усіх, Ціле літо горобців ганяти Та граків сусідові на сміх (В. Симоненко).

105. У якому реченні виділений іменник адвербіалізувався?

- а) Нашим *гуртом* поїхали ми в Карпати;
- б) *Край* берега прив'язані човни;
- в) Цей *жах* супроводжував його впродовж життя;
- г) *Сором* ображати слабшого.

106. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

- а) – Покажу я колись тобі свічку, – пообіцяв йому *зло* Ярослав, – приліпився до мене, як кліщ! (П. Загребельний); *Зло* й добро [отаман]

ловив серцем і розумом, але частіше чинив за велінням серця, за добро платив добром, а за **зло** відмірював злом (Ю. Мушкетик);

б) Спалахнула суперечка **навколо** Михайлівського монастиря... (П. Загребельний); Матронка сміється самими лише кругленькими ямками, надкушуючи медову грушу, чим збурює **навколо** себе цілий рій ос (М. Матіос);

в) Ще видиться: чужий далекий край і серед степу, де горить калина – могила. **Там** ридає Україна над головою сина: прощай (В. Стус); – Що годиться для дітей бідного урядовця або **там** міщанина, те не годиться зовсім для дітей панів значніших і заможних (І. Нечуй-Левицький);

г) Кілька осіб пролетіло **верхом** на конях (І. Нечуй-Левицький); Цей похід на Молдову український народ вважав **верхом** козацької слави й оспівав у своїй думі (А. Кащенко)

107. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

а) Однак чому вона [Мавра] тут сама? **Де** ділася її мати? Де ділася вже шатра? (О. Кобилянська); Працювати на добро. Нині я знаю, **де** воно і яке воно (Ю. Мушкетик);

б) За татарським **бродом** коні топчуть яру руту і туман (М. Стельмах); Сірко заїхав в очерет і побачив купу колод. Ясна річ, колоди – для мосту, для великої переправи, бо незначні ріки татари переходять **бродом** (Ю. Мушкетик);

в) ... А в буйному степу летять **назустріч** кам'яні баби, сизі чайки (Є. Гуцало); А недалеко, на Гордієнкових горбах, кипить жорстокий бій: старе й мале вийшло з села **назустріч** непроханому ворогу... (Григорій Косинка);

г) А після тих проклятих вечорниць пройшло два дні, вже **добре** споночіло, аж, Боже мій! – заходить в хату Гриць (Л. Костенко); У Чіпці справді було багато чогось доброго, чого Грицько своїм, на прибуток напрямленим, розумом не зміг зрозуміти. Христя ж чула те **добре** своїм жіноцьким серцем, своєю чуткою душею (Панас Мирний).

108. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

а) А зараз я не *менше* потрібний тут (*Микола Хвильовий*); – Ну і я про *менше* не думав, – відрізав з серцем. А Іван Васильович розсміявся: – А про більше, значить, думав? (*М. Стельмах*);

б) Воно так. Де ворона не *бува*, а летить туди, де гніздо звива (*Г. Тютюнник*); Як, *бува*, пощастить вам у тих місцях побувати навесні чи влітку, сідайте ви на човна-довбанку і пливіть ериком тихо-тихо, щоб весельце ваше ані плеснуло, ані булькнуло (*Остан Вишня*);

в) Найкращою рибою дід вважав лину. Він не ловив лінів в озерах ні *волоком*, ні топчійкою, а якось неначе брав їх з води прямо руками, як китайський фокусник (*О. Довженко*); І в цей час всіма шляхами Руської землі, а часто і без шляхів, всіма ріками, що линуть з північного краю до полудня, а часто і *волоком* між ріками поспішали пішки, комонно, на човнах багато таких мужів і юнаків (*С. Склярєнко*);

г) Дід Гордій, *стоячи* поряд, озирає ті самі нескінченні простори... (*Є. Гуцало*); Все, все віддати, все вичерпати, коли вже на те пішло. Всю свою бездонну слов'янську українську душу, щоб тисячі років люди читали ваші безсмертні імена *стоячи*, щоб гриміли вони, як громи (*О. Довженко*).

109. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

а) Якщо людство не схаменеться, все на цій планеті почнеться *спочатку* (*Олесь Гончар*); Хмари поволі розповзлися, небо показало кілька блакитних лат, час від часу й сонце почало проглядати, і, коли люди з'їли полуденок, стало зовсім гарно та тепло, ніби *спочатку* осені (*У. Самчук*);

б) *Онде* ми ховалися з Галею від бурхливої зливи (*О. Гурєїв*); Розбуджені зі сну сусіди знизували плечима: увесь день Матронка чипіла в городі, *онде* сапу приходила до Марії гострити, казала, що товар із лугів іде гнати, бо через те сапання трохи припізнилися (*М. Матіос*);

в) *Ну*, не ображайся, – Сашко поцілував її, заспокоюючи. – Ось побачиш – завтра все владнається (*С. Соловйов*); Так я тоді зліз на

купу лози та й **ну** гойдатися, та й ну гойдатися, та й ну гойдатися (О. Довженко);

г) Нема вже нічого в очах, тільки Дніпро, тільки пороги, тільки величний, жорстокої барви місяць маєстатно встає з-за чорного муру дубового лісу, підноситься ввєрх і зупиняється над **серединою** могутнього Дніпра (У. Самчук); Після тетері кухарі та їхні помічники здебільшого виносили на стеблях (дошки з дещо видовбаною **серединою**, щоб не збігала на стіл юшка) варену або печену рибу й клали на столи (А. Кащенко).

ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ

ІМЕННИК

ЗНАЧЕННЯ ІМЕННИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ

110. Якою частиною мови є іменник?

- а) службовою змінною;
- б) самостійною неповнозначною;
- в) самостійною повнозначною;
- г) периферійною.

111. До яких частин мови належить іменник?

- а) центральних;
- б) периферійних;
- в) периферійних у межах самостійних частин мови;
- г) службових.

112. Якою частиною мови є іменник?

- а) службовою незмінною;
- б) самостійною змінною;
- в) самостійною незмінною;
- г) службовою змінною.

113. Якою частиною мови є іменник?

- а) іменною повнозначною;
- б) іменною неповнозначною;
- в) не належить ні до самостійних, ні до службових;
- г) службовою незмінною.

114. Категоріальне значення предметності виражається в граматичних категоріях:

- а) виду, часу, відмінка;
- б) роду, числа, особи;
- в) означеності / неозначеності, стану, способу;
- г) роду, числа, відмінка.

115. Хто є автором монографії “Іменник в українській мові” (Київ, 1973)?

- а) А. П. Грищенко;
- б) І. Г. Матвіяс;
- в) М. Я. Плющ;
- г) І. Р. Вихованець.

116. Первинними іменниками є:

- а) абстрактні слова;
- б) слова зі збірним значенням;
- в) слова з конкретним значенням предметів та істот;
- г) слова, які мають тільки форму множини.

117. Автори “Теоретичної морфології української мови” І. Р. Вихованець та К. Г. Городенська, а також В. О. Горпинич до граматичних категорій іменника відносять також:

- а) категорію істот / неістот;
- б) категорію збірності / загальності;
- в) категорію речовинності / одиничності;
- г) категорію збірності / одиничності.

118. У реченні іменник найчастіше виступає в ролі:

- а) підмета й додатка;
- б) означення й додатка;
- в) означення й обставини;
- г) підмета й обставини.

119. Яким членом речення може виступати іменник?

- а) підметом, присудком і додатком;
- б) лише підметом і додатком;
- в) лише означенням;
- г) будь-яким членом речення.

120. Які синтаксичні функції в реченні є найбільш типовими для іменника?

- а) підмет і присудок;
- б) додаток і неузгоджене означення;

- в) підмет і додаток;
- г) присудок й обставина.

121. Яке твердження є правильним?

- а) іменник у реченні може виступати лише підметом, присудком і додатком;
- б) у реченні іменник здебільшого виступає підметом або іменною частиною присудка;
- в) означення – це та синтаксична функція, на якій спеціалізується іменник;
- г) іменник у кличному відмінку зазвичай не виступає членом речення.

122. Яке твердження є НЕправильним?

- а) іменники можуть мати при собі узгоджене означення;
- б) у словосполученні іменник може бути лише опорним компонентом;
- в) іменник у словосполученні може керувати залежним компонентом, бути керованим і прилягати до опорного компонента;
- г) іменник як частина мови має свої суфікси: **-ець, -ик, -ак, -ок, -анин, -ист.**

123. У якому варіанті ВСІ іменники в словосполученнях є опорними (головними) компонентами?

- а) завойоване золото, народила дитину, дерево посадив, скопане лопатою, інше завдання;
- б) полите дощем, знайти розраду, дарувати любов, пишатися Україною, прагнули найкращого;
- в) родюча земля, неперевершеним досягненням, цього разу, доброму чоловікові, чесного суддю;
- г) цікаві книги, вдале вирішення, до нашої парафії, святе місце, мрія дитини.

124. У якому варіанті ВСІ іменники в словосполученнях є залежними (керованими) компонентами?

- а) п'ять учнів, зустрітися згідно з планом, збирали гриби, насолоджуємося осінню, відпочив у лісі;

- б) третій клас, шкільне подвір'я, улюблена вчителька, свою справу, одним днем;
в) багато галасу, написали диктанти, підготуватися до іспиту, перевірені вправи, скошене косаркою;
г) попередити брата, запобігти пожежі, написані в зошиті, моє завдання, семеро хлопців.

125. У якому рядку в УСІХ словосполученнях іменники поєднані з іншими словами зв'язком узгодження?

- а) морфологічним корпусом, медичної п'явки, скликаний консиліум, лікарський обов'язок, клятва Гіппократа;
б) білий халат, недороге знеболювальне, швидкої допомоги, лікування кору, чуйний персонал;
в) виписані рецепти, заспокоєний медсестрою, нове приміщення, пологове відділення, врятоване життя;
г) добрий лікар, ефективних ліків, збережене здоров'я, ця аптека, під першим медзакладом.

126. У якому рядку є словосполучення, де іменник поєднаний з іншим словом зв'язком прилягання?

- а) чорний шоколад, смачного арахісу, додати сметани, волоським горіхом, вміст цукру;
б) смачних солодошів, цукерок "Стожари", спекти печиво, торт моєї мрії, купити халви;
в) випікати годину, помішувати ложечкою, переможець конкурсу, не захоплюватися солодким, солодке диво;
г) бабусин рецепт, улюблене заняття, ділитися вмінням, спечений шедевр, смак дитинства.

127. Перехід інших частин мови в іменник називають:

- а) адвербіалізацією;
б) нумералізацією;
в) субстантивацією;
г) прономіналізацією.

128. Усі іменники на основі семантичної спільності об'єднуються в категоріальне значення:

- а) дії (процесуальності);

- б) предметності;
- в) кількості;
- г) ознаки.

129. У якому реченні виділене слово є іменником?

- а) Я тільки хаточку в тім раю благав, і досі ще благаю, щоб хоч умерти на Дніпрі, хоч на *малесенькій* горі (Т. Шевченко);
- б) Його душа, *полонена* блиском тих чарівних картин, не могла від них відірватися (І. Франко);
- в) Місяць ясененький промінь тихесенький кинув до нас. Спи, мій *малесенький!* Пізній бо час (Леся Українка);
- г) О земле *рідная!*.. Жила, живеш, довіку будеш жити, Безсмертна у віках! (М. Рильський)

130. У якому реченні виділене слово є іменником?

- а) У кожного святого є *минуле*, у кожного грішника – майбутнє (О. Уайльд);
- б) На тонких стеблах крапельки студені *минулого* дощу горять (М. Рильський);
- в) У кожній родині із самого малечку навчали дітей: “Не кидайся хлібом, він – *святий*” (І. Цюпа);
- г) Хоробрість не завжди *мудра*, а мудрість не завжди хоробра (Ю. Мушкетик).

131. У якому реченні є іменник, що виник унаслідок субстантивзації частки?

- а) Сьогодні – перший день твого майбутнього (*афоризм*);
- б) Більше за все на світі я боюся свого “ні” (В. Пішанська);
- в) Не додавай знесиленим журби, не добивай зневір’ям підупалих, а розбуди на діло боротьби, знайди розвагу в світлих ідеалах (П. Грабовський);
- г) Уночі, точно в призначений час, пролунало грізне, переможне “Ура!” й спалахнув гігантський феєрверк (*із журналу*).

132. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні
З точки зору молодості життя – це нескінченно довге майбутнє; з точки зору старості – дуже коротке минуле (А. Шопенгауер)?

- а) підмет;

- б) присудок;
- в) додаток;
- г) означення.

133. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні
В добу бароко складається перша дійсно всеєвропейська художня культура (Д. Наливайко)?

- а) підмет;
- б) додаток;
- в) означення;
- г) присудок.

134. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні
Я була з тріо “Золоті ключі”, ми співали народні пісні, усе вживу, на вулиці (Н. Матвієнко)?

- а) підмет;
- б) присудок;
- в) означення;
- г) додаток.

135. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні
Люба, втри-но моє чоло ріжечком хустки (В. Стус)?

- а) обставина;
- б) означення;
- в) підмет;
- г) не виступає членом речення.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ РОЗРЯДИ ІМЕННИКІВ

136. Апелятиви – це:

- а) власні, індивідуальні найменування, які є назвами людей, тварин, міст, річок тощо;
- б) узагальнені назви класів однотипних предметів або явищ;
- в) слова, що виражають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини;
- г) слова, які людина не може безпосередньо сприймати органами чуттів.

137. Онімізація – це:

- а) перехід власних назв у загальні;
- б) розділ мовознавства, що вивчає власні назви;
- в) словотворення через наслідування звуків живої та неживої природи;
- г) перехід загальних назв у власні.

138. Деонімізація – це:

- а) перехід власних назв у загальні;
- б) розділ мовознавства, що вивчає власні назви;
- в) словотворення через наслідування звуків живої та неживої природи;
- г) перехід загальних назв у власні.

139. Речовинні іменники позначають:

- а) однорідні за складом речовини, матеріали, які зберігають властивості цілого і які можна лише виміряти, а не порахувати;
- б) об'єкти живої природи;
- в) неживу неорганічну природу – предмети, явища, частини тіла, географічні та астрономічні об'єкти, абстрактні поняття;
- г) поняття, що відображають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини.

140. Сингулятивні іменники – це:

- а) збірні іменники;
- б) іменники-назви істот;
- в) абстрактні іменники;
- г) одиничні іменники.

141. У якому рядку НЕправильно подано тлумачення терміна?

- а) топонім – власна назва географічного об'єкта;
- б) онім – власна назва;
- в) пропріатив – загальна назва;
- г) апелятивація – перехід власних назв у загальні.

142. У якому рядку НЕправильно подано тлумачення терміна?

- а) зоонім – власна назва тварини;
- б) дискретний іменник – речовинний іменник;

- в) ономастикон – сукупність усіх власних назв мови;
- г) патронім – вид антропоніма, власна назва (ім'я по батькові, прізвисько, прізвище) сина або дочки, утворена від батькового найменування (імені, прізвища, прізвиська).

143. Власна назва населеного пункту – це:

- а) антропонім;
- б) оронім;
- в) ойконім;
- г) гідронім.

144. Власні назви богів – це:

- а) теоніми;
- б) агіоніми;
- в) геортоніми;
- г) ономастикон.

145. Іменники з абстрактним значенням називають:

- а) нерозчленовану сукупність однорідних предметів;
- б) поняття, які людина не може безпосередньо сприймати органами чуттів;
- в) предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини;
- г) неживу неорганічну природу – предмети, явища, частини тіла, географічні та астрономічні об'єкти, абстрактні поняття.

146. Яке твердження є правильним?

- а) до істот належать назви сукупностей людей і тварин;
- б) до істот належать астрономічні назви;
- в) до істот належать демонологічні та міфологічні назви;
- г) до неістот належать назви тварин та комах.

147. Збірні іменники позначають:

- а) поняття, що відображають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини;
- б) власні назви, індивідуальні найменування;
- в) розчленовану сукупність предметів, які піддаються лічбі;

г) нерозчленовану сукупність однорідних предметів – найчастіше істот, рослин та ін.

148. Загальні назви утворюють числові форми:

- а) тільки множини;
- б) тільки однини;
- в) не утворюють числових форм;
- г) однини і множини.

149. Речовинні іменники:

- а) змінюються за числами;
- б) змінюються за родами;
- в) не змінюються за числами;
- г) не змінюються за відмінками.

150. Одиначні іменники існують:

- а) для позначення однорідних за складом речовин, матеріалів, які зберігають властивості цілого і які можна лише виміряти, а не поррахувати;
- б) для виділення предмета із маси, що виражається іменником зі значенням збірності або речовинності;
- в) для відображення предметів навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини;
- г) для називання персоніфікованих предметів, прирівнюваних до живих.

151. Граматичні відмінності назв істот / неістот виражаються формою:

- а) знахідного відмінка;
- б) орудного відмінка;
- в) називного відмінка;
- г) кличного відмінка.

152. Абстрактні іменники:

- а) уживаються тільки у формі однини;
- б) утворюють співвідносні форми однини і множини;
- в) уживаються у формі тільки множини;
- г) деякі вживаються в однині, а деякі – у формі множини.

153. Які іменники утворюються лише за допомоги суфіксів: -ин(а), -ін(а)?

- а) збірні;
- б) одиничні;
- в) речовинні;
- г) іменники з абстрактним значенням.

154. Які іменники поєднуються зі словами зі значенням міри, а також із неозначено-кількісними числівниками, але не поєднуються із власне кількісними числівниками?

- а) речовинні;
- б) назви істот;
- в) одиничні;
- г) іменники з конкретним значенням.

155. Яке твердження є НЕправильним?

- а) речовинні іменники позначають однорідні за складом речовини, матеріали, які зберігають властивості цілого і які можна лише виміряти, а не порахувати;
- б) вивченням усіх власних назв мови займається топоніміка;
- в) збірні іменники позначають нерозчленовану сукупність однорідних предметів;
- г) іменники можуть переходити з одного лексико-граматичного розряду до іншого.

156. Яке твердження НЕправильне?

- а) іменники з конкретним значенням виражають поняття, що відображають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини;
- б) речовинні іменники не змінюються за числами, вони мають або лише форму однини, або лише форму множини;
- в) агіоніми – це власні назви святих;
- г) власні назви виступають узагальненими назвами класів однотипних предметів або явищ.

157. Яке твердження є НЕправильним?

- а) одиничні іменники утворюються за допомоги суфіксів -ин-, -ін-;

- б) загальні назви виділяють предмет з ряду однорідних і відмежовують його від інших;
- в) збірні іменники вживаються лише у формі однини і не поєднуються з означено-кількісними числівниками;
- г) антропоніми – це власні назви людей.

158. Усі слова якого рядка є абстрактними?

- а) скрип, риба, щебет, прохання, виконання;
- б) сум, любов, гордість, пізнання, воля;
- в) грім, цукор, сміх, страх, звучання;
- г) чесність, скорбота, щастя, тиждень, революція.

159. У якому варіанті ВСІ іменники належать до абстрактних?

- а) вічне щастя, власна доброта, фатальний збіг, здобута воля, заслужений успіх;
- б) пташиний спів, голубе небо, тверда земля, голосне зітхання, висока мета;
- в) рідне село, житнє поле, перше кохання, вища освіта, талановитий вірш;
- г) важкий початок, дерев'яне вікно, гіркий жаль, високий юнак, густий ліс.

160. У якому рядку ВСІ виділені іменники належать до абстрактних?

- а) дзеркало душі, туман у голові, життєва стежка, словесний водоспад, корінь зла;
- б) розбите дзеркало, дерев'яна церква, червона кров, підземне джерело, кам'яний острів;
- в) криниця старості, кров поезії, джерело правди, хвилі радості, туман у долині;
- г) море задоволення, гірська ріка, бруд душі, вечірнє сонце, храм науки.

161. У якому варіанті НЕ всі іменники належать до абстрактних?

- а) цікаве навчання, виразне читання, приємна втома, мамине виховання, остання любов;
- б) швидкий рух, загальний досвід, рушійна сила, власна думка, несподівана поява;

- в) західна філософія, літературне поле, студентська акція, ворожий полон, український націоналізм;
г) повне зuboжіння, неприхована радість, музична апаратура, реальний вплив, пильна увага.

162. У якому рядку НЕ всі іменники є конкретними?

- а) стіл, дизайнер, студент, тиждень, Соломія;
б) грім, слива, моряк, будівля, дорога;
в) убозтво, політика, олівець, йогурт, криниця;
г) Дніпро, Галич, “Осокори” (*кафе*), море, комп’ютер.

163. У якому варіанті ВСІ іменники є конкретними?

- а) сокіл, м’ята, степ, дощ, небо;
б) молодість, молодь, хвальба, спів, палець;
в) паспорт, хвилина, гордість, відвага, потяг;
г) “Дніпро” (*футбольна команда*), Аргентина, романтизм, поет, поетика.

164. У якому рядку НЕ всі іменники є конкретними?

- а) вишукане мереживо, невелике містечко, сірий шалик, ґрунтова дорога, вишитий обрус;
б) висока сосна, смачне молоко, широкий степ, планета Марс, довгий день;
в) густі кущі, людське буття, вечірні сутінки, відомий співак, гетьманська булава;
г) зібране насіння, український козак, вишневий садок, дорога каблучка, потрібна книга.

165. У якому рядку ВСІ власні назви можуть бути загальними?

- а) Ефіопія, Бордо, Вольт, Вольтер, Баран;
б) Бостон, Марія, Галіфе, Лілія, Альфонс;
в) Ом, Ампер, Страдиварі, Творець, Френч;
г) Герц, Кулон, Нарцис, Франко, Мартен.

166. У якому варіанті ВСІ власні назви можуть уживатися і в значенні загальних?

- а) Цап, Рим, Фіакр, Макінтош, Маузер;
- б) Ловелас, Тітушка, Герц, Галина, Геркулес;
- в) Бордо, Джоуль, Мерседес, Нарцис, Кассандра;
- г) Кулон, Мартен, Галіфе, Львів, Швець.

167. У якому варіанті ВСІ власні назви можуть уживатися і в значенні загальних?

- а) Юда, Лев, Мороз, Хам, Панама;
- б) Орел, Місяць, Дізель, Дніпро, Дербі;
- в) Мавка, Ампер, Чернівці, Альфонс, Рентген;
- г) Груша, Макінтош, Кобзар, Діана, Сілуєт.

168. У якому рядку НЕ всі власні назви є антропонімами?

- а) Павло, Афродіта, Богемія, Одиссей, Каменяр;
- б) Шевченко, Роман, Далі, Колумб, Єва;
- в) Михайло, Пилип, Олеся, Адам, Франц;
- г) Мазепа, Сверстюк, Езоп, Мельпомена, Авраам.

169. Назвіть варіант, у якому ВСІ власні назви – топоніми:

- а) Ворскла, Байрон, Монголія, Судан, Слобожанщина;
- б) Суми, Альпи, Ніл, Міссурі, Галичина;
- в) Тибет, Сахара, Мальта, Полісся, Тобілевич;
- г) Прип'ять, Плутон, Говерла, Тиса, Буковина.

170. У якому прислів'ї виділене слово (виділені слова) є речовинним іменником (речовинними іменниками)?

- а) Без *сокири* не тесляр – без *голки* не кравець;
- б) Щира *праця* – мозолева;
- в) *Золото* – не мудрець, убогість – не дурень;
- г) Здоров'я виходить пудами, а входить *золотниками*.

171. У якому реченні виділене слово належить до речовинних іменників?

- а) Один соняшник розкинув розкішний лист над *огорожею* й схилив важку жовту голову через тин (*Іван Нечуй-Левицький*);
- б) А в бору *сосна* колихалася (*П. Чубинський*);
- в) Пісенність Шевченкової лірики настільки приваблива і природна, що багато його *поезій* стали народними піснями (*О. Гончар*);

г) Вона була міщанка, перекупка: хлібом торгувала, *рибою*, соняшником (*Панас Мирний*).

172. У якому варіанті виділене слово – речовинний іменник?

- а) Не виливай каламутну *воду*, доки чисту не найдеш;
- б) Куди кінь з копитом, туди й рак з *клешнею*;
- в) Ізнехотя з'їв вовк *порося*;
- г) Цілував би *заєць* кобилу, та високо.

173. У якому реченні виділене слово належить до речовинних іменників?

- а) В білих льолях сплять лілеї, чапленья – на чатах. Ці лілеї – дрімолей, а ми *каченята!* (*М. Вінграновський*);
- б) Ой спи, дитя, в *колисоньці*, як горошок в билиноньці (*з пісні*);
- в) Ох тоді взяв той *попілець*, за вітром розвіяв, а одна вуглина і випала з того попелу (*із казки*);
- г) Меморіальний альманах у двох томах під назвою “Народжені Україною” – це літопис історії України в іменах, літопис слави нашої *землі* (*з газети*).

174. У якому рядку НЕ всі іменники належать до речовинних?

- а) дріжджі, сіль, квасолина, вишня (*деревина*), березняк;
- б) вершки, масло, аспірин, глина, цемент;
- в) духи, полотно, борошно, кисень, цукор;
- г) висівки, сметана, анальгін, азот, пісок.

175. У якому рядку ВСІ іменники є речовинними?

- а) телятина, вапно, береза (*деревина*), молодняк, валідол;
- б) азот, вода, мідь, синь, цемент;
- в) ситець, сало, молоко, квасолиння, кава;
- г) золото, кисень, картопля, нафта, сукно.

176. У якому рядку ВСІ іменники речовинні?

- а) аспірин, глина, тюльпан, цукор, зброя;
- б) телятина, хвала, мушва, бобовиння, валідол;
- в) азот, вода, мідь, бурячиння, цемент;
- г) пісок, висівки, сир, земля, вовна.

177. У якому рядку ВСІ іменники є збірними?

- а) комашня, топоніміка, професура, оркестр, шевченкіана;
- б) листя, апаратура, мурашва, сосняк, зелень;
- в) жінота, ярина, каченята, буряки, чернь;
- г) мишва, правила, стеблиння, успіх, молодь.

178. У якому рядку ВСІ іменники належать до збірних?

- а) студентство, ліс, гарбузиння, адвокатура, жіноцтво;
- б) комарня, лист, козацтво, клавіатура, група;
- в) символіка, інструментарій, загін, дітвора, пір'я;
- г) інтелігенція, верб'я, братва, топонімія, вишняк.

179. Усі іменники є назвами істот у рядку:

- а) гріх, Марс, Балкани, вулкан, ватра;
- б) картоплина, контроль, олівець, нога, душа;
- в) клен, дітвора, молодь, змія, лялька;
- г) мавка, рись, пірат, сорока, покійник.

180. У якому варіанті ВСІ іменники є назвами істот?

- а) небіжчик, труп, двірник, мухомор, плакса;
- б) бригадир, голота, маля, воєвода, солома;
- в) мрець, чорт, олімпієць, шишкар, краб;
- г) липа, порох, одяг, збіжжя, плече.

181. У якому рядку ВСІ іменники належать до назв істот?

- а) лікар, шершень, комарня, зірка (естради), король;
- б) дріт, зуб, сумка, гора, джем;
- в) трутень, Нептун, акула, голубка, українець;
- г) лицар, чернь, явір, сокіл, оса.

182. У якому рядку ВСІ іменники належать до назв істот?

- а) учитель, синиця, птаство, комар, щука;
- б) бджола, Бог, володар, дельфін, голуб;
- в) каченя, онук, молодь, павук, лисиця;
- г) дуб, полк, студент, Бойчук, крокодил.

183. У якому варіанті ВСІ іменники – назви НЕістот?

- а) юнацтво, ожина, віз, Орфей, раб;
- б) муха, горох, череда, помічник, лебідь;

- в) пір'я, труп, плем'я, гора, труднощі;
г) мрець, радість, Місяць, година, радіо.

184. У якому варіанті ВСІ іменники є назвами істот?

- а) дитя, студентство, учителька, воєвода, домовик;
б) поетеса, Шевченко, хлоп'я, лисиця, Шевченкове;
в) мирянин, Сніговик, друг, космонавт, туз;
г) кінь, Репін, казкар, листоноша, згряя.

185. У якому рядку ВСІ іменники є назвами НЕістот?

- а) стіл, серце, пісок, жук, цяточка;
б) цінність, кордон, мова, степ, вороння;
в) альбом, камінь, Чебурашка, вода, письменність;
г) Чугайстер, колядник, школяр, жайворонок, вовк.

186. У якому рядку ВСІ іменники є назвами НЕістот?

- а) парубота, очерет, кодекс, мрець, правознавець;
б) крісло, око, халва, комар, крапка;
в) Еней, труп, хліб, джміль, лис;
г) килим, дорога, слова, поле, жіноцтво.

187. НЕ всі іменники є сингулятивними в рядку:

- а) зернина, краплиночка, бадиліна, калина;
б) пір'їна, горошинка, соломінка, перчина;
в) пшонина, очеретина, худобина, стеблина;
г) волосина, намистина, травинка, сльозина.

188. У якому рядку є іменник, який НЕ належить до одиничних?

- а) картоплина, стеблина, пір'їна, волосина;
б) хвоїна, бадиліна, зернина, квасолина;
в) худобина, горошина, перлина, намистина;
г) соломина, перчина, платина, насінина.

189. У якому варіанті ВСІ іменники є одиничними?

- а) дітвора, мелодія, краплина, худобина;

- б) нота, шипшина, конюшина, малина;
- в) курятина, цеглина, свинина, телятина;
- г) морквина, стеблина, волосина, горошинка.

190. У якому варіанті ВСІ іменники належать до одиничних?

- а) горішина, людина, тканина, рибина, худобина;
- б) хлібина, билина, баранина, глибина, дитина;
- в) горошина, пір'їна, квасолина, краплина, стеблина;
- г) волосина, долина, картоплина, Марина, порошина.

191. У якому рядку є іменники, які НЕ належать до одиничних?

- а) хвоїна, картоплина, соломина, волосина;
- б) квасолина, баранина, платина, горошина;
- в) бадилля, перчина, піщина, цеглина;
- г) чаїна, стеблина, насінина, зернина.

192. У якому рядку ВСІ іменники належать до збірних?

- а) бобовиння, ліс, адвокатура, собачня, гілля;
- б) панва, проблематика, полк, агентура, воїнство;
- в) секретаріат, табун, символіка, знать, топонімія;
- г) коріння, грошва, франкіана, студентство, горішник.

193. У якому варіанті НЕ всі іменники – збірні?

- а) юнь, професура, мурашва, гордощі, ярина;
- б) братва, листя, дрібнота, людність, мускулатура;
- в) дубняк, мотуззя, товариство, геральдика, зелень;
- г) березняк, зелень, кукурудзиння, мошкара, бадилля.

194. У якому рядку НЕ всі іменники належать до збірних?

- а) чернь, братія, бурячиння, клавіатура, адвокатура;
- б) комарня, листя, селянство, спільнота, синоніміка;
- в) офіцерня, інструментарій, волосся, дітвора, біднота;
- г) професура, піхота, комарня, вишняк, зелень.

195. У якому рядку ВСІ іменники належать до збірних?

- а) агентура, парубоцтво, антропонімія, онім, голота;
- б) єпископат, гай, ректорат, гарбузиння, пір'я;

- в) малеча, старостат, панство, ганчір'я, професура;
г) генералітет, народ, мишва, збіжжя, жінота.

196. У якому реченні наведено приклад зміни в іменнику лексико-граматичного розряду?

- а) Сонце низенько, вечір близенько, Вийди до мене, моє серденько!
(народна пісня);
б) Сонце заходить, гори чорніють, Пташечка тихне, поле німіє
(Т. Шевченко);
в) Сонце для всіх світить однаково, тільки не в кожному сонця порівну
(В. Коломієць);
г) Хіба не бачите, що небо голубіє, Що сонце ранками всміхається ніжніш,
Що вся земля в якімсь чеканні дивнім мліє, І легше дихає, і дивиться ясніш
(Олександр Олесь).

КАТЕГОРІЯ РОДУ ІМЕННИКА

197. Граматична категорія роду в іменнику:

- а) словозмінна;
б) класифікаційна;
в) словозмінно-класифікаційна;
г) ні словозмінна, ні класифікаційна.

198. Граматичної категорії роду НЕ мають іменники:

- а) речовинні;
б) абстрактні;
в) множинні (Pluralia tantum);
г) незмінні.

199. Граматичний рід – це:

- а) різновид загальної категорії, родове значення якого залежить від лексичного значення слова;
б) відношення між узгоджуваними та узгоджувальними словами;
в) різновид категорії, родове значення якого залежить від статі, віку тощо;

г) різновид загальної категорії, родове значення якого виражене граматичними засобами спільно із словотвірними.

200. Невідмінювані назви тварин належать:

- а) до чоловічого роду;
- б) здебільшого до чоловічого роду (проте є винятки);
- в) здебільшого до середнього роду (проте є винятки);
- г) до жіночого роду.

201. У літерних абрєвіатурах рід:

- а) залежить від роду опорного слова;
- б) залежить тільки від кінцевого звука;
- в) залежить від семантики ключового слова;
- г) завжди чоловічий.

202. Хитання в роді – це:

- а) явище, за якого по-різному оформлені слова належать до одного роду;
- б) явище, за якого рід визначаємо залежно від того, особі якої статі надано цю назву;
- в) явище, яке не характерне для української мови;
- г) явище, за якого можливе вживання в різних стилях різних родових форм іменників з однаковим лексичним значенням.

203. За яким принципом визначаємо рід іменників спільного роду?

- а) морфологічним і семантичним;
- б) словотвірним і синтаксичним;
- в) семантичним і синтаксичним;
- г) синтаксичним і морфологічним.

204. Укажіть правильне твердження:

- а) подвійні форми іменників одного роду завжди рівноцінні за вживанням;
- б) категорія роду іменників є словозмінною;
- в) рід іменників в українській та російській мовах збігається;

г) рід невідмінюваних топонімів визначаємо за загальною назвою.

205. Якщо кінцевим елементом аббревіатури є слово в Н. в., то:

- а) рід аббревіатури жіночий;
- б) це слово й визначає рід аббревіатури;
- в) рід аббревіатури середній;
- г) аббревіатура спільного роду.

206. Синтаксичний засіб вираження роду виявляється:

- а) у тому, що окремі суфікси (разом із закінченнями) надають похідному іменнику значення певного роду;
- б) в іменниках на позначення істот із значенням осіб і тварин;
- в) у системі узгодження в тексті прикметників, прикметникових займенників, порядкових числівників, дієприкметників тощо з іменниками;
- г) у системі закінчень.

207. Українські прізвища на -а на зразок *Діброва, Коляда* належать до:

- а) спільного роду;
- б) чоловічого роду;
- в) середнього роду;
- г) жіночого роду.

208. Невідмінювані іменники на позначення осіб мають рід:

- а) завжди чоловічий;
- б) завжди середній;
- в) залежно від контексту вживання;
- г) відповідно до статі.

209. Невідмінювані іменники-загальні назви неістот мають рід:

- а) чоловічий;
- б) здебільшого середній (але є винятки);
- в) спільний;
- г) здебільшого жіночий (але є винятки).

210. Правильно названо способи вираження роду іменників у рядку:

- а) словотвірний, лексичний, синтаксичний, фонетичний;
- б) морфологічний, графемний, синтаксичний, лексичний;
- в) синтаксичний, морфемний, фонетичний, лексичний;
- г) лексичний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний.

211. У якому рядку ВСІ слова є іменниками спільного роду?

- а) листоноша, учитель, директор, плакса, ледащо;
- б) староста, задавака, сирота, базікало, хвалько;
- в) професор, колега, суддя, організатор, дрозд;
- г) незнайко, плакса, степ, п'яниця, хмарище.

212. У якому рядку подано іменники тільки жіночого роду?

- а) леді, Беатріче, місіс, мадам, путь;
- б) рагу, соло, шасі, депо, таксі;
- в) канікули, Суми, вівця, івасі, ягідка;
- г) куниця, сорока, гусінь, білуга, поні.

213. Укажіть рядок, у якому ВСІ слова в парах позначають явище хитання в роді іменників:

- а) терен – терно, безлад – безладдя, вітер – вітри, молодь – молодість, вишня – вишняк;
- б) Шевченко – шевченкіана, хліб – хлібина, торба – торбина, продаж – продажа, пудер – пудра;
- в) коромисел – коромисло, жезл – жезло, перл – перла – перло, підстріха – підстрішша, вугіль – вугілля;
- г) плес – плесо – плеса, Ворскла – Ворскло, гілка – гілля, квасолиння – квасолина, студент – студентство.

214. У якому рядку ВСІ іменники виражають значення роду лише морфологічно (за допомоги закінчень)?

- а) курка, дочка, жінка, сестра, кашне;
- б) братство, чоловік, коза, стовбур, сивина;
- в) півень, Івась, цап, сусідка, серце;
- г) книга, добро, стовп, Буковина, різнобарв'я.

215. Укажіть рядок, у якому ВСІ іменники мають лише чоловічий рід:

- а) суддя, надія, воля, Ілля, Олександр;
- б) дріб, кінь, край, біль, Сибір;
- в) лоша, теля, зілля, дівча, пуша;
- г) шлях, верф, фальш, їжак, алюміній.

216. У якому рядку ВСІ слова в парах є подвійними формами іменників одного роду?

- а) зал – зала, мозоль – мозоля, вояк – вояка, клавіш – клавіша, акварель – аквареля;
- б) бурлак – бурлака, неборак – неборака, птах – птаха, височина – височінь, санаторій – санаторія;
- в) Дніпр – Дніпро, глибина – глибінь, січа – січ, латина – латинь, ім'я – імення;
- г) жираф – жирафа, ідіом – ідіома, сусід – сусіда, ковил – ковила, парасоль – парасоля.

217. У якому рядку ВСІ аббревіатури належать до жіночого роду?

- а) НЕП, УРП, ГЕС, НТР, агрокомпанія;
- б) профбюро, МХАТ, медучилище, РУП, ЗМІ;
- в) ПТУ, ЮНЕСКО, спецкор, ветлікарня, ВАК;
- г) КамАЗ, завкафедри, промторг, СУЛМ.

218. У якому рядку ВСІ іменники не мають роду?

- а) ліси, річки, батьки, озера, затоки;
- б) мрії, думки, шаблі, пустелі, сади;
- в) ворота, гроші, солодоші, окуляри, ножиці;
- г) запитання, погляди, літаки, статті, палиці.

219. Визначте, у якому рядку ВСІ іменники мають середній рід:

- а) життя, ледащо, поле, стаття, хлопча;
- б) каное, сирота, читання, рілля, видавництво;
- в) багаття, серце, вогнище, віче, вогонь;
- г) листя, селище, око, завдання, гілля.

220. У якому рядку ВСІ аббревіатури належать до чоловічого роду?

- а) НЛО, НАТО, КремГЕС, СБУ, завкадрів;
- б) облвно, ПНУ, лісгосп, виш, НДІ;
- в) УТ, АТС, філфак, педучилище, СТО;
- г) АЕС, ООН, військком, медпункт, профбюро.

221. За семантичним і морфологічним критеріями визначаємо рід УСІХ іменників у рядку:

- а) горох – горошина, пава – павич, такий нахаба – така нахаба, наш Валя – наша Валя, вихователь – вихователька;
- б) дідусь – бабуся, коваль – ковалиха, вікно – стеля, співак – співачка, наш поні – наша поні;
- в) малюнок – малювання, трава – дуб, дитя – дівора, цибуля – кріп, машиніст – машиністка;
- г) батько – мати, брат – сестра, син – дочка, качка – каченя, корова – теля.

222. Укажіть рядок, у якому ВСІ невідмінювані власні назви належать до жіночого роду:

- а) Гобі, Кіліманджаро, Джудіт, Гейне, Квазімодо;
- б) Кармен, Страдиварі, Онтаріо, Гімалаї, Колорадо;
- в) Перу, Едіт, Нікарагуа, Па-де-Кале, Дороті;
- г) Сочі, Борнео, Віардо, Кліо, Капрі.

223. Виберіть варіант, у якому є іменники тільки спільного роду:

- а) базіка, нероба, каліка, гультіпака, роботяга;
- б) вода, горошина, біганина, гуляка, задавака;
- в) собака, жирафа, староста, Саша, долина;
- г) добряга, вила, горобина, окуляри, суддя.

224. У якому варіанті рід УСІХ аббревіатур НЕ визначаємо за стрижневим словом?

- а) АТО, студрада, педучилище, завмаг, істфак;
- б) виконком, СБУ, ЕОМ, ветлікар, юнкор;
- в) Мін'юст, промторг, студком, БАМ, педфак;
- г) медперсонал, ветфельдшер, ЄС, ВРУ, Кабмін.

225. У якому варіанті правильно узгоджено рід УСІХ незмінюваних іменників із залежними словами?

- а) спекотне Тбілісі, військове аташе, просторе фойє, впливова ООН, цей НБУ;
- б) чарівна мадам, компетентне журі, гарячий Кракатау (*вулкан*), затишна СТО, зразкове МВС;
- в) глибоке Міссурі (ріка), п'ятнадцятитомна УРЕ, незрівнянна Беатріче, бездіяльна ВР, омріяний ЄС;
- г) пильне СБУ, далеке Монако, відомий конференсьє, знаний БЮТ, білява леді.

226. У якому рядку ВСІ іменники належать до середнього роду?

- а) збіжжя, плече, добро, рілля, вугілля;
- б) ім'я, сирота, миття, коромисло, дитинство;
- в) хлопча, топорище, знання, золото, забудько;
- г) вогнище, дівча, зілля, кохання, пальто.

227. У якому рядку ВСІ іменники належать до жіночого роду?

- а) птаха, Сибір, салямі, мрія, Ганнуся;
- б) степінь, шимпанзе, вуаль, путь, морфологія;
- в) цеце, авеню, нехворощ, туш (*фарба*), івасі;
- г) дівчина, абрєвіатура, верф, біль, Ілля.

228. У якому варіанті є зайвий іменник щодо значення роду?

- а) аташе, кюре, динго, туш (*музичний твір*), какаду;
- б) бароко, регбі, ампула, Сомалі, панно;
- в) ОДА, УПА, фланель, Калахарі, Кармен;
- г) фальш, дрож, жужіль, гандж, купіль.

229. У якому рядку ВСІ іменники належать до чоловічого роду?

- а) нежить, Ніл, зуб, Сава, край;
- б) кір, степ, скрижаль, насип, дріб;
- в) каніфоль, собака, практикум, Василь, павук;
- г) барель, толь, тюль, бязь, путь.

230. У якому варіанті правильно узгоджено рід УСІХ незмінюваних іменників із залежними словами?

- а) смачне ківі, рожеве фламінго, зручне кімоно, легендарна УПА, наш Укртелеком;
- б) повільне танго, передовий Міссурі (*штат*), швидка Міссісіпі, небезпечне АЕС, спекотна Гобі;
- в) похмуре Баку, кожне піанісимо, знайоме портєс, нове портмоне, жіноче ватерполо;
- г) відомий МХАТ, моя протеже, нічне Токіо, добрий динго, кожне су.

231. У якому варіанті ВСІ іменники належать до спільного роду?

- а) вереда, Ткаченко, зірвіголова, анархіст, нероба;
- б) незнайко, бабисько, Валя, Стригун, каліка;
- в) дивак, дідисько, ледащо, кулачище, Драч;
- г) сердега, дитя, шульга, головище, Карпенко.

232. У якому рядку ВСІ іменники виражають значення роду лише морфологічно (за допомоги закінчень)?

- а) курка, дочка, подруга, сестра, кашне;
- б) півень, вовчиця, цап, сусідка, серце;
- в) виднокрай, веранда, село, збіжжя, гадючище;
- г) книга, добро, стовп, Буковина, різнобарв'я.

233. У якому варіанті ВСІ іменники виражають значення роду семантикою власної основи (лексично)?

- а) хлопець, дощ, мати, актор, актриса;
- б) стіна, полюс, весло, Любомир, Любомира;
- в) донька, син, батько, корова, бик;
- г) вуаль, дід, баба, вчителька, місто.

234. У якому варіанті ВСІ іменники виражають значення роду словотвірною?

- а) журналіст, журналістка, цвях, тесть, теща;
- б) співак, співачка, чоловік, жінка, добриво;
- в) українець, українка, левиця, голубка, свекруха;
- г) яйце, здоров'я, квасолиння, липа, гербарій.

235. У якому варіанті є іменники, які виражають значення роду за синтаксичними зв'язками з іншими словами в реченні?

- а) Львів, кажан, сорока, радість, стадо;
- б) зубр, телятко, письменниця, льон, ансамбль;
- в) козачок, Зубрицька, Тишківський, листя, Галичина;
- г) піч, Бойко, павук, сонько, рондо.

236. У якому варіанті є іменник, якому НЕ властива категорія роду?

- а) оси, жаби, акули, журавлі, жабенята;
- б) коліна, плечі, двері, секретарі, речі;
- в) солов'ї, почуття, води, землі, каміння;
- г) класи, слова, гімназії, човники, мелодії.

237. У якому рядку НЕправильно визначено групу іменників чоловічого роду?

- а) іменники з нульовим закінченням у називному відмінку однини та закінченнями **-а, -я, -у, -ю** в родовому відмінку однини;
- б) усі іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та закінченнями **-и, -і, -ї** в родовому відмінку однини;
- в) іменники, що лексично вказують на належність до чоловічої статі із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та закінченнями **-и, -і** в родовому відмінку однини;
- г) окремі іменники із закінченням **-о** в називному відмінку однини, які здебільшого вказують на належність до чоловічої статі.

238. У якому рядку НЕправильно визначено групу іменників жіночого роду?

- а) іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та закінченнями **-ою, -єю, -сю** в орудному відмінку однини;
- б) іменники з чистою основою в називному відмінку однини та закінченням **-і** в родовому відмінку однини, закінченням **-ю** в орудному відмінку однини;
- в) усі іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини;
- г) іменник із закінченням **-и** в називному відмінку однини та закінченням **-і** в родовому, давальному та місцевому відмінках однини.

239. У якому рядку НЕправильно визначено групу іменників середнього роду?

- а) іменники із закінченнями **-о, -е** в називному відмінку однини;
- б) усі іменники із закінченнями **-о, -е, -я** в називному відмінку однини;
- в) іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та суфіксами **-ат-, -ят-, -ен-** у непрямих відмінках;
- г) іменники із закінченням **-я** (після подовженого приголосного або збігу двох приголосних у кінці основи) у називному відмінку однини та із закінченням **-ям** в орудному відмінку однини.

240. У якому варіанті ВСІ іменники належать до чоловічого роду?

- а) корч, кір, перекис, висип, гуаш;
- б) дріль, біль, ваніль, аерозоль, бридж;
- в) полин, степ, шампунь, ступінь, щабель;
- г) продаж, глазур, картель, бутель, нежить.

241. У якому варіанті НЕ всі іменники належать до жіночого роду?

- а) бязь, вуаль, верф, каніфоль, Керч;
- б) мігрень, нехворощ, папороть, путь, шагрень;
- в) фланель, розкіш, бутля, скрижаль, суміш;
- г) заполоч, каніфоль, філігрань, Псалтир, накіп.

242. У якому варіанті в УСІХ парах іменники належать до одного роду?

- а) зал – зала, шинель – шинеля, салат – салата, ворон – ворона, бурлак – бурлака;
- б) птах – птаха, адрес – адреса, горн – горно, гранат – граната, барліг – барлога;
- в) постіль – постеля, латина – латинь, роля – роль, імення – ім'я, вояк – вояка;
- г) клавіш – клавіша, Дніпро – Дніпр, січа – січ, дідунь – дідуньо, баба – бабище.

243. У якому варіанті ВСІ іменники належать до одного роду?

- а) крем-сода, цеце, контральто (*співачка*), Кіліманджаро, ТЕС;

- б) індиго, НДІ, Хоккайдо (*острів*), папараці, сулугуні (*сир*);
 в) Міссісіпі, Нікарагуа, Калахарі (*пустеля*), програма-максимум, Кутаїсі;
 г) Чернівці, кімоно, галіфе, інтермецо, ралі.

244. У якому рядку ВСІ іменники належать до одного роду?

- а) рефері, месьє, шансоньє, каберне (*сорт винограду*), альма-матер;
 б) ему, мотто, кантрі (*стиль у музиці*), барбекю (*різновид шашлику*), кутюр'є;
 в) страдиварі (*скрипка*), боржомі (*вода*), івасі, гінді (*мова*), кольрабі;
 г) салямі, кабукі (*театр*), боа (*удав*), бієнале (*фестиваль*), аліготе (*вино*).

245. У якому рядку ВСІ іменники належать до одного роду?

- а) беже, диван-ліжко, філе, кашпо, сарі;
 б) Онтаріо (*озеро*), УТ, крісло-гойдалка, сопрано (*голос*), авокадо;
 в) Ай-Петрі (*гора*), сукня-костюм, Гаїті (*країна*), УПА, манго;
 г) каное, Страмболі (*вулкан*), БЮТ, імпресаріо, зебу.

КАТЕГОРІЯ ЧИСЛА ІМЕННИКІВ

246. Граматична категорія числа в іменнику:

- а) словозмінна;
 б) класифікаційна;
 в) словозмінно-класифікаційна;
 г) ні словозмінна, ні класифікаційна.

247. Яке твердження є НЕправильним?

- а) категорія числа в іменнику є самостійною, синтаксично незалежною;
 б) граматична категорія числа в сучасній українській мові представлена двома граматичними значеннями – однини і множини;
 в) в іменників, які вживаються у двох співвідносних формах однини і множини, категорія числа є граматичною;
 г) форми однини називають сингулятивними формами.

248. Яке твердження є НЕправильним?

- а) форми множини називають плюративними формами;
- б) іменники, які вживаються в однині і множині, є переважно назвами осіб, предметів, що піддаються лічбі;
- в) категорія числа іменника виражає відношення предметності до її кількісного вияву, що є безпосередньою або опосередкованою вказівкою на кількість предметів;
- г) в іменників, які вживаються лише в однині або лише в множині, категорія числа є семантико-граматичною.

249. Іменники, які вживаються лише в однині, називаються:

- а) одинними;
- б) одиничними;
- в) *Pluralia tantum*;
- г) незмінними.

250. Іменники, які вживаються лише в множині, називаються:

- а) збірними;
- б) множинними;
- в) *Singularia tantum*;
- г) незмінними.

251. Іменники *Pluralia tantum* – це:

- а) іменники, які вживаються лише в однині;
- б) іменники, які вживаються лише в множині;
- в) іменники, які вживаються і в однині, і в множині;
- г) іменники, які, уживаючись у множині, змінюють своє лексичне значення.

252. Іменники *Singularia tantum* – це:

- а) іменники, які вживаються лише в однині;
- б) іменники, які вживаються лише в множині;
- в) іменники, які вживаються і в однині, і в множині;
- г) іменники, які, уживаючись у множині, змінюють своє лексичне значення.

253. До одинних іменників належать:

- а) загальні назви осіб;

- б) усі власні назви людей, тварин, географічних понять тощо;
- в) збірні іменники;
- г) назви парних предметів і парних частин тіла.

254. До іменників *Singularia tantum* НЕ належать:

- а) одиничні іменники;
- б) абстрактні іменники, що означають якість, властивість, дію, стан;
- в) власні назви людей, тварин, географічних понять тощо;
- г) речовинні іменники.

255. Які іменники вживаються тільки в однині або тільки в множині?

- а) конкретні, назви істот;
- б) абстрактні, речовинні, збірні;
- в) збірні, речовинні, назви істот;
- г) абстрактні, речовинні, власні назви.

256. Укажіть правильне твердження:

- а) в іменників, які вживаються у двох співвідносних формах однини і множини, категорія числа граматична;
- б) категорія числа іменників є переважно словозмінною;
- в) категорія числа іменників є класифікаційною;
- г) категорія числа в сучасній українській мові є тричленною.

257. Укажіть НЕправильне твердження:

- а) у словоформах *небеса, лошата, імена* засобом вираження граматичного значення множини є суфікси;
- б) значення числа в невідмінюваних іменниках виражається лише синтаксично;
- в) до іменників, які вживаються і в однині, і в множині, належать назви предметів, що не піддаються лічбі;
- г) однинні іменники, тобто іменники *Singularia tantum*, – це ті, які вживаються лише в однині.

258. У якому рядку ВСІ іменники мають форми і однини, і множини?

- а) пильність, Дніпро, гнів, біг, прогрес;
- б) студентство, молодь, дітвора, Волинь, космос;

- в) картоплина, морквина, листя, каміння, очерет;
- г) стебло, палець, екскурсія, шлях, хлопець.

259. У якому реченні НЕ допущено помилки у вживанні іменника?

- а) На похорони діда Захара приїхали всі діти й онуки;
- б) Прилади для вимірювання готові;
- в) Ми вирішили купити дорогу мебель;
- г) Донька кожного дня мила волоси.

260. Позначте рядок, у якому ВСІ слова вживаються лише в однині:

- а) бетон, кропива, вибух, заздрощі, сміх;
- б) гербарій, гречка, полуниця, група, глина;
- в) молоко, березняк, дітвора, волосся, байдужість;
- г) череда, птаство, сметана, дорога, Десна.

261. У якому рядку ВСІ іменники належать до тих, що вживаються лише в однині?

- а) мідь, жнива, квасолина, Львів, гниль;
- б) стіл, дах, півень, азот, проза;
- в) аспірин, жіноцтво, сум, Галич, жовтизна;
- г) папір, саджанець, сузір'я, концентрація.

262. У якому реченні допущено помилку у вживанні іменника?

- а) У кіоску продавали сувеніри із символіками чемпіонату;
- б) Ярмарок вражав асортиментом;
- в) Батько любив писати зеленим чорнилом;
- г) На рибних консервах не зазначено дати придатності.

263. Позначте рядок, у якому ВСІ слова вживаються лише в множині:

- а) надра, терези, пригоди, молодь, хода;
- б) ревнощі, злакові, гроші, заручини, Альпи;
- в) учні, примхи, заздрощі, проміння, штани;
- г) Черкаси, посиденьки, прозаїки, дріжджі, Карпати.

264. У якому варіанті в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення числа виступає закінчення?

- а) анемія, масло, моделі, маестро, правопису;
- б) заготівельника, жаби, ківі, агресією, агресори;
- в) синтагма, держави, бюро, весні, літо;
- г) антибіотиком, ангеля, марево, дружина, Іллю.

265. У якому варіанті в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення числа виступає закінчення разом із чергуванням звуків?

- а) розмови, долі, хутори, шляхи, козенята;
- б) нивки, човни, вітри, сліди, коліна;
- в) дні, будні, очі, друзі, вечори;
- г) пні, бюлетені, печі, мости, простори.

266. У якому рядку в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення множини виступає суфікс?

- а) словеса, тімена, лошата, матері, малята;
- б) подружки, машиністи, бігуни, подушки, картярі;
- в) народи, спільноти, болгари, орлята, мишенята;
- г) скрипалі, лисиці, гвинтики, рядки, баяністи.

267. У якому рядку у формах множини ВСІХ іменників простежуються залишки двоїни у відмінкових закінченнях?

- а) плечі, очі, уші, плечима, очима;
- б) коліна, поля, вогнища, колеса, моря;
- в) селами, відрами, вухами, святами, вогнищами;
- г) ушима, гості, веслами, крила, серцями.

268. У якому варіанті в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення числа виступає лише наголос?

- а) копитця, м'яса, руки, торбинки, сімена;
- б) міста, люльки, пісні, моря, шаблі;
- в) роси, мовознавця, топорища, рубця, тарілки;
- г) солдата, вершники, грядки, серця, образ.

269. У якому рядку ВСІ іменники належать до тих, що вживаються лише в множині?

- а) шашки, оглядини, оплески, спомини, ярові;
- б) нетрі, бобові, в'язи, жертви, Піренеї;
- в) цимбали, земноводні, вуста, мандри, бурі;
- г) прийоми, тропіки, окуляри, лови, святощі.

270. У якому реченні є іменник, який виражає граматичне значення числа синтаксично (через зв'язки з іншими словами)?

- а) У мові, як загалом у природі, усе живе, усе рухається... (*І. Бодуен де Куртене*);
- б) Сором мовчки гинути й страждати, як маєм у руках хоч заржавілий меч (*Леся Українка*);
- в) Найкращі кабальєро кружляли їй в танці (*Л. Костенко*);
- г) Лиш народи, явлені у слові, достойно жити можуть на землі (*Л. Костенко*).

271. У якому варіанті в УСІХ парах іменники мають різне лексичне значення?

- а) муха – мухи, явір – явори, острів – острови, кошеня – кошенята, вія – вії;
- б) магнітофон – магнітофони, листівка – листівки, свято – свята, громадянин – громадяни, збіговисько – збіговиська;
- в) жито – жита, герб – герби, вага – ваги, перегін – перегони, сніг – сніги;
- г) вода – води, сир – сири, пшениця – пшениці, пісок – піски, Стефаник – Стефаники.

272. У якому рядку в УСІХ іменниках значення числа можна визначити тільки синтаксично (через зв'язки з іншими словами)?

- а) дні, долі, заглибини, лизоблюди, паровози;
- б) фойє, місто, манто, купе, тріо;
- в) ночі, куделі, мрії, леді, думи;
- г) роти, символи, родина, печериці, міст.

273. У якому варіанті засобом вираження граматичного значення числа в УСІХ іменниках виступає закінчення разом із різними аломорфами суфіксів?

- а) осередки, молодець, гачок, гостинці;
- б) тексти, свято, словник, мережі, плече;
- в) палиця, оркестру, школярі, українка, свиня;
- г) полумисок, гачки, знавці, кроленята, зірки.

274. У якому варіанті ВСІ іменники мають форму однини і множини?

- а) полиці, двері, меблі, лампи, планети;
- б) півні, дуби, типи, доріжки, селища;
- в) прикрощі, відвідини, канікули, коти, мощі;
- г) стелажі, нутрощі, ліжка, квасолини, революції.

275. У якому рядку НЕ всі іменники належать до *Pluralia tantum*?

- а) обійми, ворота, Альпи, висівки, дрова;
- б) штани, сіни, ночви, сходи, дріжджі;
- в) Суми, вила, заручини, вершки, постолі;
- г) ревнощі, іменини, хрести, Броди, щипці.

276. У якому рядку є іменники, які належать до *Singularia tantum*?

- а) мова, гордість, ансамбль, Київ, лідер;
- б) ґрати, терези, вибори, роковини, шахи;
- в) місяць, картоплина, кілок, козак, хмара;
- г) вечір, мотоцикл, рік, будинок, вухо.

КАТЕГОРІЯ ВІДМІНКА ІМЕННИКІВ

277. Хто є автором монографії “Система відмінків української мови ” (Київ, 1987)?

- а) О. К. Безпояско;
- б) І. Р. Вихованець;
- в) К. Г. Городенська;
- г) І. Г. Матвіяс.

278. Хто є автором монографії “Синтаксис знахідного відмінка в сучасній українській літературній мові” (Київ, 1971?)

- а) М. Я. Плющ;

- б) Є. К. Тимченко;
- в) І. Р. Вихованець;
- г) О. О. Потебня.

279. Хто є автором монографії “Відмінок у семантико-синтаксичній структурі речення” (Київ, 1978)?

- а) К. Г. Городенська;
- б) І. П. Ющук;
- в) С. Й. Смаль-Стоцький;
- г) М. Я. Плющ.

280. Хто є автором монографій: “Функции генетива в южнорусской языковой области” (Варшава, 1913), “Льокатив в українській мові (з української складні)” (Київ, 1925), “Номінатив і датив в українській мові” (Київ, 1925), “Вокатив і інструменталь в українській мові” (Київ, 1926), “Акузатив в українській мові (з української складні)” (Київ, 1928)?

- а) І. І. Ковалик;
- б) Є. К. Тимченко;
- в) С. П. Бевзенко;
- г) І. К. Кучеренко.

281. Хто з науковців і в якій праці запропонував сучасні двослівні назви відмінків?

- а) С. Й. Смаль-Стоцький і Ф. Гартнер у праці “Руська граматика” (Львів, 1893);
- б) Є. К. Тимченко в одній зі своїх монографій;
- в) А. Ю. Кримський у праці “Українська граматика” (1907);
- г) І. Р. Вихованець у статті “Студії про українські відмінки: термінологічний аспект” (2005).

282. Хто з науковців і в якій праці запропонував змінити сучасні двослівні назви відмінків однослівними: *суб’єктник, похідник, адресатник, об’єктник, знаряддєвик, місцевик, кличник?*

- а) О. Н. Синявський у праці “Норми української літературної мови” (Харків-Київ, 1931);
- б) С. Й. Смаль-Стоцький і Ф. Гартнер у праці “Руська граматика” (1893);

- в) А. Ю. Кримський у праці “Українська грамати́ка” (1907);
г) І. Р. Вихованець у статті “Студії про українські відмінки: термінологічний аспект” (2005).

283. Термін *відмінок* уперше вжито в праці:

- а) “Руська грамати́ка” (1893) С. Й. Смаль-Стоцького і Ф. Гартнера;
б) “Норми української літературної мови” (1931) О. Н. Синявського;
в) “Студії про українські відмінки: термінологічний аспект” (2005) І. Р. Вихованця;
г) “Українська грамати́ка” (1907) А. Ю. Кримського.

284. У якому варіанті НЕправильно названо автора тієї чи тієї концепції відмінка?

- а) функціональна концепція українського лінгвіста Івана Вихованця;
б) синтаксична концепція польського лінгвіста Єжи Куриловича;
в) власне семантична концепція американського мовознавця Чарльза Якобсона;
г) морфологічна концепція українського мовознавця Олександра Потебні.

285. У якому варіанті НЕправильно названо автора тієї чи тієї концепції відмінка?

- а) морфологічна концепція російського мовознавця Романа Якобсона;
б) синтаксична концепція американського мовознавця Чарльза Якобсона;
в) власне семантична концепція американського мовознавця Чарльза Якобсона;
г) функціональна концепція українського лінгвіста Івана Вихованця.

286. Граматична категорія відмінка в іменнику:

- а) словозмінна;
б) класифікаційна;
в) словозмінно-класифікаційна;
г) ні словозмінна, ні класифікаційна.

287. Категорія відмінка іменника є:

- а) морфологічною;
б) синтаксичною;

- в) морфолого-синтаксичною;
- г) словотвірною.

288. Яке твердження є НЕправильним?

- а) категорія відмінка в сучасній українській мові складається із семи граматичних значень;
- б) іменникова категорія відмінка належить до визначальних граматичних категорій, оскільки тісно пов'язана з багатьма “ярусами мови” (морфологічним, синтаксичним, комунікативним) і складається з найбільшої кількості компонентів-грамем;
- в) категорія відмінка відрізняється від іменникової категорії роду тим, що вона є повністю словозмінною;
- г) особливістю іменникової категорії відмінка є те, що вона синтаксично, семантично і формально не залежить від дієслова-предиката.

289. Яке твердження є НЕправильним?

- а) морфологічна концепція відмінка передбачає головне завдання у визначенні загального (основного) значення кожного відмінка, не беручи до уваги вторинні значення; звертає більшу увагу на саму морфологічну відмінкову форму, на флексії як на засоби вираження граматичних значень того чи того відмінка;
- б) прибічники синтаксичної концепції відмінка ділять відмінкові закінчення на первинні і вторинні, у відмінковій системі, яку вважають ієрархічно організованою, виділяють ядро (називний і знахідний відмінки) і периферію (усі інші відмінки);
- в) функціональну концепцію відмінка в сучасному українському мовознавстві представляють праці Є. К. Тимченка, які розглядають семантику відмінкових форм безвідносно до способу їх вираження;
- г) власне семантична концепція пов'язує значення відмінкових форм передовсім із валентністю предиката: значення відмінкової форми залежить від того, із яким предикатом (присудком, переважно дієсловом) поєднується іменник.

290. Категорія відмінка іменників – це:

- а) морфолого-синтаксична класифікаційна категорія, яка виражає синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення іменників до інших слів у реченні;

- б) морфолого-синтаксична словозмінна категорія, яка виражає синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення іменників до інших слів у реченні;
- в) словозмінна граматична категорія, яка виражає інформацію про кількість предметів;
- г) несловозмінна граматична категорія, що є однією з морфологічних ознак іменника; полягає в поділі іменників на класи, віднесені відповідно до чоловічого, жіночого або середнього родів.

291. У якому рядку НЕправильно подано латинський відповідник до назви відмінка?

- а) називний відмінок – номінатив;
- б) родовий відмінок – генетив;
- в) давальний відмінок – датив;
- г) знахідний відмінок – вокатив.

292. У якому рядку НЕправильно подано латинський відповідник до назви відмінка?

- а) орудний відмінок – інструменталь;
- б) місцевий відмінок – генетив;
- в) кличний відмінок – вокатив;
- г) знахідний відмінок – акузатив.

293. Яке твердження є НЕправильним?

- а) називний відмінок виражає незалежність слова і є прямим відмінком, а всі інші відмінки виражають залежність іменника від інших слів і є непрямыми;
- б) називний і кличний відмінки вживаються без прийменника;
- в) давальний відмінок завжди вживається без прийменника;
- г) місцевий відмінок завжди вживається із прийменником.

294. Яке твердження є НЕправильним?

- а) родовий, давальний, знахідний та орудний відмінки завжди вживаються без прийменників;
- б) кличний відмінок є самобутньою морфологічною рисою української мови;
- в) функція відмінка – зв'язок іменника з іншими словами в словосполученні й реченні;

г) кличний відмінок в українській мові, як і всі інші відмінки, має типові відмінкові морфологічні, семантико-синтаксичні й формально-синтаксичні ознаки.

295. Яке твердження є НЕправильним?

а) відмінки в українській мові однозначні;

б) кличний відмінок є самобутньою морфологічною рисою української мови, що відрізняє її від російської, і тому в радянський період був дискримінованим (його називали кличною формою);

в) те, що кличний відмінок в українській мові є окремим і повноцінним відмінком, підтверджують такі ознаки: з морфологічного боку його виділяє флексія, часто своєрідна, із семантичного – кличний відмінок є засобом вираження звертання (указує на адресата мовлення), із формально-синтаксичного – не виступає членом речення;

г) чимало лінгвістів на матеріалі багатьох мов явно чи приховано кваліфікують кличний відмінок як певною мірою “неповноцінний”.

296. У якому рядку подано ВСІ прийменники, з якими вживається місцевий відмінок?

а) по, поміж, у (в), на, без;

б) о (об), по, під, у (в), на;

в) по, у (в), на, о (об), при;

г) поза, при, на, у(в), о (об).

297. У праці І. Р. Вихованця та К. Г. Городенської “Теоретична морфологія української мови” (Київ, 2004) представлено таку ієрархію відмінків:

а) центральні (називний відмінок), напівцентральні (родовий і знахідний відмінки), напівпериферійні (давальний відмінок), периферійні (орудний, місцевий і кличний відмінки);

б) центральні (називний, родовий, давальний і знахідний відмінки), периферійні (орудний, місцевий і кличний відмінки);

в) центральні (називний і кличний відмінки), напівцентральні (родовий і давальний відмінки), напівпериферійні (орудний відмінок), периферійні (знахідний і місцевий відмінки);

г) центральні (називний і знахідний відмінки), напівцентральні (родовий відмінок), напівпериферійні (давальний відмінок), периферійні (орудний, місцевий і кличний відмінки).

298. У якому варіанті проаналізовано основні функції родового відмінка?

а) указує на предмет, якому адресовано дію; основна формально-синтаксична функція – додаток; основна семантико-синтаксична функція – адресат дії;

б) указує на предмет, що є об'єктом діє або носієм атрибутивності; основна формально-синтаксична функція – додаток і неузгоджене означення; основна семантико-синтаксична функція – об'єкт дії та атрибут;

в) указує на предмет як на об'єкт дії; основна формально-синтаксична функція – додаток; основна семантико-синтаксична функція – об'єкт дії;

г) указує на наявність, буття предмета; основна формально-синтаксична функція – підмет; основна семантико-синтаксична функція – суб'єкт дії.

299. У якому варіанті НЕправильно проаналізовано основні функції відмінків?

а) орудний відмінок указує на знаряддя дії; у реченні виступає додатком; за семантичним синтаксисом – інструменталь;

б) місцевий відмінок указує на предмет як на місце дії; у реченні виступає обставиною місця; за семантичним синтаксисом – локатив;

в) знахідний відмінок указує на предмет, якому адресовано дію; у реченні виступає додатком; за семантичним синтаксисом – адресат дії;

г) кличний відмінок виражає звертання; не виступає членом речення; за семантичним синтаксисом є адресатом-потенційним суб'єктом дії.

300. У якому рядку виділений іменник уживається в родовому відмінку і має значення атрибутивності?

а) Рідна мова – не степ, не хата, а *народу* мого душа (В. Гончаренко);

б) Се правда, не рятуйте *квітки* в темниці (Леся Українка);

- в) На життєві йдучи видноколи, не розтратьте найкращих *чуттів* (Б. Мельничук);
- г) У вербну неділю прадід приходив рано з церкви й свяченою вербою зганяв *Данилка* з печі... (Ю. Яновський).

301. У якому рядку виділений іменник уживається в називному відмінку і має значення об'єкта дії?

- а) Я бачив, як зірниця впала, як на снігу вона блищала, як *сніг*, біліший від лілеї, вночі іскрився біля неї (Д. Павличко);
- б) Відомо, що мова кожного народу – *явище* давнє (Г. Нудьга);
- в) *Роман* буде надрукований вчасно;
- г) *Натовп* переконує не сила аргументів, а аргументи сили (А. Коваль).

302. У якому реченні виділений іменник уживається в давальному відмінку і має обставинне значення?

- а) Я тільки твердо вирішила наперекір усім *багаттям* і собі таки бути щасливою! (І. Вільде);
- б) Живі люди, живі їх муки змусили й самого Жука здивуватися неабиякому *таланові* Петровому (Панас Мирний);
- в) І грудям дихалося легко, просторо, тільки щеміло там щось на самісінькому *дні* (Г. Тютюнник);
- г) Люблю я день і поклоняюся *грому* (А. Малишко).

303. У якому варіанті є іменник в орудному відмінку з атрибутивним значенням?

- а) Таїнство хрещення здійснюється лише священником (із *церковного календаря*);
- б) Я весну з тобою буду ждати, ждати у холоднім царстві білої зими (В. Сосюра);
- в) Якщо ви не будете цікавитись політикою, політика зацікавиться вами (*Шарль Монталамбер*);
- г) Там сиділа дівчина зі скрипкою та валізою (І. Голуб'юк).

304. У якому реченні іменник у називному відмінку має значення суб'єкта дії або стану?

- а) Посиджу трохи, погуляю, на степ, на море подивлюсь. Згадаю дещо, заспіваю і знов мережать заходжусь дрібненько книжечку (*Т. Шевченко*);
- б) Широкі лани золотого жита та пшениці осяяні срібним промінням місячним;
- в) Ніч осіння на дощі та тумани багата (*Леся Українка*);
- г) Не все співати нам про квіти та любитися Дніпром (*П. Грабовський*).

305. У якому рядку є іменник у називному відмінку зі значенням атрибута у функції предиката?

- а) Розум починається там, де закінчується віра в його всемогутність (*А. Коваль*);
- б) Кожен учитель – заручник своїх учнів (*А. Коваль*);
- в) Найкраща відповідь та, яка припиняє подальші запитання (*А. Коваль*);
- г) Магія слова живиться мовчанням (*А. Коваль*).

306. Вкажіть рядок, у якому називний відмінок іменника має значення атрибута у функції прикладки:

- а) Над озерцем споважніло ступав журавель;
- б) Туристи зупинилися на станції Львів;
- в) Цієї пізньої пори вхідні двері були вже замкнені;
- г) Він був ще майже підліток, хлопчина.

307. У якому реченні іменник у називному відмінку має значення атрибута у функції предиката?

- а) Золоті гори плавом пливли по вузеньких дорогах із поля в селянські двори й клуні (*С. Васильченко*);
- б) Стоги соломи в сповитках туману, мов айсберги, пливуть мені навстрість, і надять душу хвилі океану (*Д. Павличко*);
- в) Біля ставу у долині розгулялись солов'ї (*М. Стельмах*);
- г) Він був народний месник, партизан (*Л. Костенко*).

308. У якому варіанті родовий відмінок УСІХ іменників має значення атрибутивності?

- а) рюкзак брата, пора кохання, вірші Антонича, зустрітися наступного дня, звук сирени;

- б) світло лампи, рушниця лісника, вогонь Прометея, музика Січинського, принести солі;
- в) роман Андруховича, перо голуба, час молодості, герб України, волосся Ярини;
- г) груші сусіда, не зрозуміти помилки, чекати впродовж місяця, налити чаю, газета партії.

309. У якому варіанті родовий відмінок УСІХ іменників має обставинне значення?

- а) зустрітися глибокої ночі, зупинитися біля музею, насмішити до сліз, розцвісти від щастя, терпіти заради товариша;
- б) чекати зливи, боятися лікаря, ремонт годинника, винахід ученого, краса дівчини;
- в) поезія Шевченка, бачилися минулого року, не знав міри, замовкнути з переляку, працював заради сиріт;
- г) усмішка дитини, білизна ромашки, море слів, ложка дьогтю, вирішити без батьків.

310. У якому варіанті є іменник у родовому відмінку зі значенням непрямого об'єкта дії?

- а) підлити води, насипати цукру, купити сала, накришити хліба, з'їсти борщу;
- б) не вчити уроків, не доглядати дитини, не випити соку, не скопати грядки, не запам'ятати правила;
- в) виправитися впродовж року, підійти до дверей, обійтися без картоплі, не знати горя, позичити солі;
- г) шия журавля, удар м'яча, зустрітися серед ночі, пальто сестри, не бачити дороги.

311. У якому варіанті давальний відмінок УСІХ іменників має значення адресата дії?

- а) дати Григорієві, юнакові не сидиться, віддати сусідові, позичити дружині, вдячний хлоп'яті;
- б) віддатися літературі, дівчині сумно, хворому не спиться, розповісти дідусеві, присвятити героям;
- в) подякувати наставникові, собаці спекотно, адресувати батькам, повідомити журналістам, передати друкарці;

г) написати матері, подарувати вчителю, принести подрузі, надіслати другу, залишити бідним.

312. У якому варіанті ВСІ іменники вживаються в знахідному відмінку й мають значення прямого об'єкта дії або стану?

а) співати арію, здивувати воротаря, полюбити село, зустрів мандрівників, побачив підсніжники;

б) з'явилися проліски, проспав добу, прочитати прозу, скопати город, оспівувати місто;

в) переповісти казку, розповідати про поїздку, просіяти муку, замісити тісто, перестрибнути рів;

г) сподіватися на підтримку, запросити на танець, укласти угоду, доопрацювати законопроект, узяти весло.

313. У якому реченні іменник у знахідному відмінку має предикативне значення?

а) Софійка була за няньку молодшому братові;

б) З дідівського кухля ковтнувши води, в далеке дитинство злітаю думками (М. Ткач);

в) Прощайте, ниви. Котіть собі шум свій на позолочених сонцем хребтах (М. Коцюбинський);

г) Лічу в неволі дні і ночі і лік забуваю (Т. Шевченко).

314. У якому реченні виділений іменник уживається в знахідному відмінку і має значення непрямого об'єкта?

а) *Сонце*, немов утомившись, стало сідати, і з поля повіяло свіжим повітрям (В. Винниченко);

б) Ревуть-стогнуть гори-хвилі в синесенькім морі, плачуть-тужать *козаченьки* в турецькій неволі (народна творчість);

в) Кожен народ, що дбає про *сьогоднішнє* і майбутнє, знає, до чого веде руйнування чи зрікання рідної мови (К. Мотрич);

г) У нас такі вже соромливі гени, що Йван Пулюй *ікс-променя* приборкав, а люд віками ходить до Рентгена (В. Бровченко).

315. У якому варіанті ВСІ іменники в орудному відмінку мають значення знаряддя або засобу дії?

а) прямувати вулицею, білити вапном, цікавитися наукою, бігати ранками, співати соловейком;

- б) копати лопатою, мити ганчіркою, забивати молотком, писати ручкою, малювати олівцем;
- в) кивнути головою, зроблено сусідом, бути поліглотом, їхати з товаришем, перебувати під водою;
- г) їхати поїздом, пливти човном, звернутися з питанням, піднімати краном, рити трактором.

316. У якому реченні іменник в орудному відмінку має значення суб'єкта дії?

- а) Річ у тому, що в наш час вдень з вогнем не знайдеш дівчини з косою (з газети);
- б) Тільки той народ може вважати себе здоровим, тільки той народ може впевнено дивитись у свою будущину, усі сфери діяльності якого перейняті його мовою і культурою (Д. Павличко);
- в) Я втішався думкою, що перед світанком завжди буває темно (з газети);
- г) Коли в часі бурі падає столітній дуб, то падає з великим гуркотом і шумом так, що аж земля гуде. Так само грішник, котрий вріс у те життя, котрий укорінився в ту землю, як той столітній дуб, – умирає з великим неспокоєм і збуренням (Г. Хомішин).

317. У якому варіанті ВСІ іменники в орудному відмінку мають обставинні значення?

- а) займатися спортом, милуватися природою, захоплюватися музикою, познайомитися з диригентом;
- б) співати жайворонком, зустрітися з шанувальниками, стати чемпіоном, борщ із перцем, перевозити машиною;
- в) перебувати під водою, зустрічатися вечорами, тренуватися перед сніданком, жити вдовою, писати ночами;
- г) чистити ножем, різати пилою, подивитися з жахом, поспілкуватися з однолітками, зачерпнути ложкою.

318. У словосполученнях *розкидати по полю, жити в селі, сісти на підвіконні* іменники в місцевому відмінку означають:

- а) час дії;
- б) локатив;
- в) об'єкт дії;
- г) засіб дії.

319. У словосполученнях зустрітися в жовтні, народитися в лютому, відпочивати на канікулах іменники в місцевому відмінку означають:

- а) об'єкт дії;
- б) атрибутивність;
- в) локатив;
- г) час дії.

320. У якому варіанті ВСІ іменники вживаються в місцевому відмінку, який указує на засіб дії?

- а) грати на гітарі, відтискатися на руках, зустрітися на іменинах, стрибати на ногах, танцювати на сцені;
- б) їхати велосипедом, підживити добривом, надіслати поштою, розмальовувати тушшю, підвезти кіньми;
- в) кататися на санчатах, пересуватися на ходулях, грати на баяні, ступати на милицях, їздити на велосипеді;
- г) познайомитись у квітні, товариш по університету, заночувати в морі, колега по роботі, зупинитися на поляні.

321. У реченні *Сти ж, моя доненько!* (Олена Пчілка) іменник у кличному відмінку вказує на:

- а) адресата висловлювання;
- б) адресата-об'єкта дії або стану;
- в) адресата-суб'єкта дії або стану;
- г) атрибутивність.

322. У якому реченні іменник у кличному відмінку вказує на адресата висловлювання?

- а) Я тебе, вірная, аж до хатиноньки сам на руках однесу (*М. Старицький*);
- б) О земле рідная!.. Жила, живеш, довіку будеш жити, Безсмертна у віках! (*М. Рильський*);
- в) А ви, мої освічені моголи, нагі внучата княжої землі, все віддали – і рідну мову, й школи – за знак манкурта на низькім чолі (*Д. Павличко*);
- г) О друже мій! Останні трачу сили, в країні тій уявній живучи (*Є. Плужник*).

323. У якому варіанті є іменники, родовий відмінок яких має значення прямого об'єкта неповної дії?

- а) душа пісні, хвилина радості, вивчення мови, збагачення культури, гуляти до пізнього вечора;
- б) бракує лірики, купити меду, налити супу, чекати коло порога, побачитися цього понеділка;
- в) пожовтіти від спеки, принести молоко, привезти пісок, пора цвітіння, подовження звуків;
- г) багатство країни, хустинка школярки, хвіст білочки, вушка зайчика, промінчик сонця.

324. У якому реченні є іменник, давальний відмінок якого має значення суб'єкта стану або дії?

- а) Мотрі хотілося молитись до сонця (*Б. Лепкий*);
- б) Треба дякувати Богу, що врятував церкву від нищення і що вона буде діяти (*М. Дзюба*);
- в) Якби був розумніший раніше, не позичав би друзям і родичам (*К. Грубич*);
- г) Дихалось легко, небо сміялось людям... (*О. Гончар*).

325. У якому реченні є іменник у знахідному відмінку з обставинним значенням?

- а) Усю ніч курила хуртовина і до села усі стежини замела (*М. Ткач*);
- б) Скажи мені, хто твій спонсор, і я скажу, хто ти (*О. Перлюк*);
- в) Туман і присмерк щільніше підходили один до одного і нарешті злилися у вечір (*М. Стельмах*);
- г) Кажуть мені люди: “Здається, ми з вами знайомі цілу вічність” (*з газети*).

326. У якому реченні є іменник в орудному відмінку з предикативним значенням?

- а) Залюблене літо багрянцем лілею вдягло (*С. Лученко*);
- б) Рветься осінь руками кривавими до далекого сонечка любого (*Леся Українка*);
- в) Ім'я було оберегом, що охороняв людину від народження й до смерті (*О. Семенова*);
- г) Перед Службою Божою, у визначений час, священники сповідають (*із журналу*).

327. У якому реченні іменник в орудному відмінку вказує на суб'єкт дії?

- а) Важливою проблемою є вивчення особливостей усного мовлення українців, що живуть в інших державах (*О. Сербенська*);
- б) Я навіть здивувалася, що ця деталь видрукувана принтером (з *газети*);
- в) Про українську жінку сказано й написано чимало. Вона надихала поетів, художників і композиторів, була музою, коханою, матір'ю і великою трудівницею, завжди оберігаючи свій український народ (з *газети*);
- г) А за річкою <...> милуємося розкішними килимами ярини (за *М. Коцюбинським*).

328. У якому варіанті є іменники в місцевому відмінку, які вказують на атрибутивність?

- а) їздити на мопеді, народитися в листопаді, побувати на весіллі, зустрітися на заручинах, плавати у воді;
- б) познайомитися на концерті, товариш по університету, сусід по парті, дід по матері, святкувати в лютому;
- в) гордість села, вдячність сина, подарунок із сюрпризом, пальто без гудзиків, капелюх батька;
- г) подякувати братові, принести коханому, завдячувати любові, зробити наперекір мамі, написати в зошиті.

329. У якому реченні іменник у кличному відмінку вказує на адресат-об'єкт дії?

- а) Дорогі діти та батьки! Сьогодні в нашому місті відчиняються двері ще одного дошкільного навчального закладу (з *газети*);
- б) Слово, моя ти єдина зброя, ми не повинні загинуть обоє! (*Леся Українка*);
- в) Я люблю тебе, земле, я люблю вас, люди (*О. Коросташов*);
- г) Розкажу, дітки, казку: Приніс зайчик дров в'язку, Поколов їх дрібненько, Зварив юшку швиденько (*Марійка Підгірянка*).

330. У якому реченні виділений іменник ужито в родовому відмінку?

- а) Щодо *журі* конкурсу, то, чесно кажучи, йому не позаздриш (із *газети*);

б) Пісні Ірини лунають на *радіо* та телебаченні, несучи радість душі (із журналу);

в) На пароплаві *Тоні* годували, і він міг грітися цілі дні на сонечку (Майк Йогансен);

г) У музиці композитора Йоганна Себастьяна Баха *бароко* промовляє найкраще і найбільш піднесено (з підручника).

331. У якому реченні виділений іменник ужито в орудному відмінку?

а) У голові лишилося тільки zalivne *стакато* скрипки... (М. Вадас);

б) *Тріо* “Золоті ключі” на концерті вдячні глядачі подарували найбільше оплесків і квітів (із газети);

в) Прем’єр вимагає зобов’язати *ЦВК* забезпечити проведення повторного голосування на підставах та в порядку, визначених Законом України “Про вибори Президента України” (з газети);

г) Гонорар буде нарахований авторизованому користувачеві лише у випадку реального використання замовлення Вашим “*протеже*” (з газети).

СЛОВОЗМІНА ІМЕННИКІВ

332. Відміни іменників у сучасній українській мові значною мірою пов’язані з:

а) морфологічною категорією роду;

б) типом основи іменника;

в) синтаксичною роллю іменника;

г) словотвірною будовою іменника.

333. Якого терміна стосується визначення “підклас іменників, об’єднаний спільними особливостями відмінювання, підтип відмінювання, за яким відбувається словозміна цього підкласу”?

а) відмінювання;

б) відмінок;

в) відміна;

г) дієвідміна.

334. Іменники якої відміни поділяються на групи?

а) лише першої;

- б) першої і другої;
- в) лише другої;
- г) третьої і четвертої.

335. Який із наведених класів слів НЕ належить до жодної з відмін?

- а) іншомовні іменники;
- б) іменники-композиції;
- в) іменники-юкстапозиції;
- г) жіночі прізвища.

336. Укажіть рядок, у якому наведено НЕправильне твердження:

- а) відміна іменників – словозмінна група іменників, об'єднаних типом відмінювання;
- б) друга відміна об'єднує іменники чоловічого роду з нульовою флексією в називному відмінку однини (*підручник, син*); іменники чоловічого роду із закінченням *-о* і середнього роду із закінченнями *-о, -е* (*Дніпро, батько, чоло, серце*); іменники середнього роду із закінченням *-а* (орфографічно *-я*) (*знання, подвір'я*);
- в) у формі родового відмінка множини іменників першої відміни закономірність чергування [о], [е] з [і] часто порушується, порівняймо: *особа – осіб, дорога – доріг, береза – беріз, але межа – меж, тополя – тополь, хвороба – хвороб*;
- г) іменники другої відміни середнього роду із закінченням *-е* належать до твердої групи (*поле, серце, море*).

337. Укажіть рядок, у якому наведено НЕправильне твердження:

- а) іменники *маляр, муляр, столяр, панцир, пластир* належать до м'якої групи;
- б) відмінкове закінчення – морфема, що виражає граматичне значення відмінків в іменних частинах мови;
- в) до першої відміни належать іменники чоловічого і жіночого роду, які в називному відмінку мають закінчення *-а* (орфографічно *-а* і *-я*): *книга, пісня, староста*; іменники на *-ищ(е)*, якщо вони вказують на жіночий рід: *бабище, відьмище*;
- г) деякі іменники чоловічого роду однини в родовому відмінку мають паралельні закінчення й у зв'язку з цим різне наголошення: *дворá і двóру, плодá і плóду, мостá і мóсту*.

338. Укажіть рядок, у якому наведено правильне твердження:

- а) відміна – словозміна іменних частин мови (іменників, прикметників, числівників і займенників), а також дієприкметників;
- б) у знахідному відмінку однини іменників чоловічого роду більш виразно виявляється вказівка на істоту чи неістоту; у назвах істот форма знахідного збігається з називним відмінком;
- в) до третьої відміни входять іменники жіночого роду на кінцевий приголосний основи (*любов, юність, нехворощ*) та іменник *мати*;
- г) у сучасній українській мові протиставляються три типи відмінювання – іменниковий, прикметниковий і дієслівний, які репрезентують її іменну граматичну підсистему.

339. Укажіть рядок, у якому наведено правильне твердження:

- а) у сучасній українській мові є дві основні відміни іменників, що розрізняються системами відмінкових закінчень, а в окремих випадках і характером основ;
- б) словотворення – утворення граматичних форм слова, що вказують на його зв'язки з іншими словами в реченні;
- в) флексія *-а* переважає в родовому відмінку однини іменників другої відміни чоловічого роду на позначення абстрактних понять, процесів, станів, суспільних, наукових течій;
- г) четверту відміну формують іменники середнього роду із закінченням *-а* (орфографічно *-а* і *-я*) у називному відмінку однини, за відмінювання яких до основи додають суфікс *-ат-* (орфографічно *-ат-* і *-ят-*) або *-ен-*: *хлопча, лисеня, ім'я*.

340. У якому рядку ВСІ іменники перебувають поза відмінами?

- а) кашне, учительська, штани, жабо, ракета-носій;
- б) Бистриця, пальто, жнива, Тишківська, Образюк (Оксана);
- в) смажене, депо, мюслі, хата-читальня, обрій;
- г) черговий, журі, ракетноносій, окуляри, кафе-бар.

341. У якому рядку ВСІ іменники НЕ належать до жодної з відмін?

- а) окуляри, лещата, діти, імена, зустрічі;
- б) двері, ножиці, обценьки, граблі, чари;
- в) сходи, ворота, дрова, вуха, очі, дріжджі;
- г) кури, гуси, люди, плечі, коліна.

342. У якому рядку ВСІ іменники НЕ належать до жодної з відмін?

- а) місіс, віче, леді, мадемуазель, пані;
- б) шимпанзе, фламінго, поні, папуга, кенгуру;
- в) кіно, ситро, меню, кафе, цеце (*муха*);
- г) бюро, журі, метро, аташе, колібрі.

343. У якому рядку ВСІ іменники належать до першої відміни?

- а) теля, лоша, каченя, вим'я, журба;
- б) сирота, ампула, дуб, Павло, поле;
- в) рілля, суддя, кава, елегія, Микола;
- г) навала, Грабовецька, колегія, злива, тиша.

344. У якому рядку ВСІ іменники належать до другої відміни?

- а) накип, попелище, батько, купе, ребро;
- б) здоров'я, шампунь, знахар, життя, ювілянт;
- в) іменник, вагон-ресторан, коліща, Данило, знайомий;
- г) знання, сім'я, білчєня, калач, колесо.

345. У якому варіанті ВСІ іменники належать до однієї відміни?

- а) нехворощ, глазур, ненависть, річ, мати;
- б) віче, завзяття, ложе, око, майбутнє;
- в) панна, пані, насіння, орля, камінь;
- г) маля, курча, ім'я, лошатко, плем'я.

346. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до третьої відміни:

- а) бешамель, вуаль, папороть, шагрень, путь;
- б) антресоль, бандероль, мігрень, верф, степінь;
- в) розкіш, ваніль, фланель, шампунь, каніфоль;
- г) філігрань, любов, туш (фарба), тюль, тінь.

347. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до четвертої відміни:

- а) каченя, сузір'я, коліща, кошенятко, вим'я;
- б) левеня, подвір'я, кача, сім'я, горобеня;
- в) лоша, хлоп'я, тім'я, дитинча, яструбеня;
- г) пір'я, ампула, поросля, ведмежа, дівча.

348. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до твердої групи?

- а) Дніпро, м'яч, пшоно, зв'язок, муляр;
- б) вино, жар, столяр, командир, марево;
- в) кучер (*візник*), репортаж, смоляр, садок, коло;
- г) будинок, ювіляр, Павло, актор, Лазар.

349. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до твердої групи?

- а) поле, сніг, відро, комп'ютер, столяр;
- б) ювіляр, репортаж, свекрушисько, гайок, сало;
- в) довідник, паливо, кучер (*волосся*), лобур, Петро;
- г) тато, жар, маляр, абажур, прядиво.

350. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до м'якої групи?

- а) горе, снігур, іній, важіль, обдарування;
- б) плече, комар, зять, плавання, секретар;
- в) рій, палець, вогнище, звір, ювіляр;
- г) Ігор, серце, сміття, егер, узлісся.

351. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до м'якої групи:

- а) завдання, збіжжя, хабар, пластир, гуся;
- б) яйце, волосся, панцир, листя, ножиці;
- в) праця, звичай, життя, полум'я, якір;
- г) водограй, золотце, колосся, лікар, столяр.

352. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до мішаної групи:

- а) раджа, школяр, обличчя, ведмежа, капіляр;
- б) межа, школяр, тиша, прізвище, різьбяр;
- в) дощ, хатище, репортаж, маляр, подружжя;
- г) глядач, Довбуш, футляр, муляр, плече.

353. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до мішаної групи?

- а) школяр, плече, репортаж, столяр, ручище;

- б) слухач, бабище, ведмежа, матч, масаж;
- в) погонич, кучер (*волосся*), вежа, коліща, пазур;
- г) Джордж, шабаш, ложе, бджоляр, згарище.

354. У якому рядку НЕ всі іменники належать до однієї групи?

- а) нестача, пропажа, площа, козача, одежа;
- б) панцир, двір, стіл, батько, резервуар;
- в) Ігор, єгер, лікар, поводитир, каліграфія;
- г) борщ, магараджа, плече, доглядач, весляр.

355. У якому рядку НЕ всі іменники належать до однієї групи?

- а) поле, небокрай, узбережжя, подвір'я, студія;
- б) срібло, Петро, муляр, книга, староста;
- в) пальто, ситро, вікно, дзюдо, світло;
- г) весляр, сторож, плече, вежа, човняр.

356. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку множини мають нульове закінчення?

- а) земля, гайдамака, надія, перемога, нога;
- б) згубниця, амеба, панночка, панна, королева;
- в) вілла, пампушка, англійка, копанка, миша;
- г) староста (*у весільному обряді*), анкета, гать, копальня, мама.

357. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку множини мають нульове закінчення?

- а) школа, породілля, дорога, арфа, вілла;
- б) межа, кухня, воша, вежа, дочка;
- в) фабрика, суддя, книжка, ведмедичка, друкарня;
- г) машина, назва, пальма, сосна, арка.

358. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку множини мають паралельні форми:

- а) Ілля, гультіпака, вігода, сосна, сани;
- б) раз, лука, граблі, війна, кіловат;
- в) баба, Чернівці, узбережжя, місце, губа;
- г) легеня, мама, пісня, болото, ночви.

359. Виберіть рядок з іменниками, які в родовому відмінку множини мають паралельні форми:

- а) вухо, легеня, плече, поле, шаровари;
- б) суддя, вельможа, староста (*керівна особа*), ворота;
- в) ват, серце, весілля, місце, парта;
- г) долоня, мама, лазня, болото, вигóда.

360. У якому рядку допущено помилку під час утворення форми родового відмінка іменників?

- а) листопада (*місяць*), каменю (*матеріал*), паркана, полку, меду;
- б) майдану, барвінка, очерету, клена, туману;
- в) акта (*документ*), акту (*процес*), медку, валу (*насин; хвиля*);
- г) виду, додатка, репортажу, спокою, вала (*деталь машини*).

361. З'ясуйте, у якому рядку в УСІХ словах в орудному відмінку відбувається подовження:

- а) міль, зелень, синь, міць, кров;
- б) доповідь, височінь, туш (*музичне привітання*), Січ, річ;
- в) в'язь, власність, загибель, туш (*фарба*), віддаль;
- г) розкіш, одіж, путь, відповідь, ртуть.

362. Виберіть рядок іменників першої відміни, у яких у давальному й місцевому відмінках однини приголосні [г], [к], [х] чергуються:

- а) бідолаха, бляха, тиша, злука, сваха;
- б) брага, папуга, Рига, книга, біржа;
- в) нога, рука, муха, тривога, хустка;
- г) дівча, душа, загадка, змога, старостиха.

363. У якому рядку у формах множини всіх іменників простежується залишок двоїни у відмінкових закінченнях?

- а) плечі, очі, уші, плечима, очима;
- б) вуха, поля, вогнища, весла, моря;
- в) селами, відрами, вухами, святами, вогнищами;
- г) руки, ноги, голови, руками, головами.

364. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення *-і* ?

- а) матір, смерч, жовч, верф, торф;
- б) пісня, армія, доня, грачєня, галантерея;
- в) волосінь, загибель, учитель, міць, сіль;
- г) Ілля, суддя, їжа, каша, суша.

365. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення *-і* ?

- а) стаття, верховіття, резолюція, пральня, вітальня;
- б) зілля, гілля, весілля, краля, Галя;
- в) газетниця, Керч, листоноша, круча, миловарня;
- г) тінь, лінь, просторінь, вогонь, електростанція.

366. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення *-а* ?

- а) ніж, ремонт, живопис, відсоток, займенник;
- б) капітан, байт, баскетбол, кузов, танець;
- в) анархіст, клуб, мозок, аудит, студент;
- г) Дмитро, Париж, плащ, мільярд, хлів.

367. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення *-а* ?

- а) гірняк, центнер, язик, нарис, федералізм;
- б) ананас, ідеал, сорт, композитор, вишняк;
- в) дизель, Тернопіль, робітник, понеділок, овес;
- г) гайок, барабан, очерет, портик, канал.

368. У якому варіанті ВСІ іменники в кличному відмінку мають закінчення *-у (-ю)* ?

- а) сестра, доня, Надія, Іванко, Віталія;
- б) матуся, женчик, лікар, добродій, лобур;
- в) Україна, синочок, місяць, голуб, скляр;
- г) Віталій, колега, скрипаль, сусід, хлопець.

369. У якому рядку ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають різні закінчення (*-а* або *-у*) залежно від наголосу або лексичного значення?

- а) дух, листопад, баштан, плід, термін;
- б) бар, гараж, рід, стіл, пояс;
- в) апарат, рік, інститут, міст, рахунок;
- г) блок, овес, колос, відмінок, орден.

370. У якому рядку ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають різні закінчення (-а або -у) залежно від наголосу або лексичного значення?

- а) детектив, хліб, корпус, спосіб, Алжир;
- б) інструмент, гопак, тур, університет, чорнобиль;
- в) камінь, магазин, стид, паркан, ячмінь;
- г) лист, курінь, буряк, виняток, ірис.

371. У якому рядку ВСІ іменники в орудному відмінку множини мають паралельні форми?

- а) крило, кінь, вуха, діти, долоня;
- б) сльоза, свиня, ворота, гість, коліно;
- в) чобіт, сани, очі, гуси, річ;
- г) кури, колесо, гріш, двері, плечі.

ПРИКМЕТНИК

ЗНАЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ
ТА ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ РОЗРЯДИ

372. Хто є автором праці “Прикметник в українській мові” (Київ: Наукова думка, 1978)?

- а) А. П. Грищенко;
- б) І. Г. Матвіяс;
- в) М. Я. Плющ;
- г) І. Р. Вихованець.

373. Хто є автором праці “Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників” (Луцьк: Вежа, 2002)?

- а) Арнольд Грищенко;
- б) Ірина Пасічник;
- в) Анатолій Висоцький;
- г) Наталія Костусяк.

374. До яких частин мови належить прикметник?

- а) центральних;
- б) периферійних;
- в) незмінних;
- г) службових.

375. Яке категоріальне значення виражають прикметники?

- а) процесуальна ознака;
- б) статична ознака;
- в) квантитативна ознака;
- г) статична ознака іншої ознаки.

376. Яке твердження є НЕправильним?

- а) якісний прикметник – прикметник, що виражає якість, властивість предмета безвідносно до інших предметів із різним ступенем інтенсивності;
- б) суперлатив – те саме, що найвищий ступінь порівняння;
- в) присвійно-відносний прикметник – прикметник, що поєднує в собі значення відносних і присвійних прикметників;

г) найвищий ступінь порівняння – одна з трьох грамем категорії ступенів порівняння прикметників (прислівників), яка вказує на вищий ступінь вияву якості предмета порівняно з іншими предметами.

377. Яке твердження є НЕправильним?

- а) відносний прикметник – прикметник, що називає ознаку предмета на основі відношення до іншого предмета, ознаки або дії;
- б) відмінювання – словозміна іменних частин мови (іменників, прикметників, числівників і займенників), а також дієприкметників;
- в) ад'єктивація – вид конверсії, що полягає в переході прикметників до інших частин мови, тобто набуття ними інших синтаксичних функцій і категоріального значення;
- г) у поодиноких прикметниках, похідних від назв тварин, виступають суфікси **-ів, -ин**: *соловейків, зозулин*.

378. Яке твердження є правильним?

- а) відносно-якісний прикметник – прикметник, що вживається в переносному значенні, яке виникає під час переходу відносних прикметників у якісні, наприклад: *легка промисловість, жовта раса, зелений борщ*;
- б) жіночий рід – одна з грамем класифікаційної морфологічної категорії прикметників, займенників та деяких числівників, дієслівних форм, яка (грамема) дублює відповідне родове значення іменників;
- в) порядковий прикметник – відчислівниковий прикметник, який вказує на порядок предметів при лічбі, наприклад: *четверта вулиця, сьомий клас* (порядкові прикметники уперше виділив В. Виноградов; у традиційній граматиці їх вважають порядковими числівниками);
- г) на відміну від присвійних прикметників, що виражають належність індивідуальній особі (істоті), присвійно-відносні прикметники вказують на нижчий ступінь узагальнення, наприклад: *сізіфова праця, базедова хвороба, зозулинні черевички*.

379. Яке твердження є правильним?

- а) посесивний прикметник – прикметник, який виражає належність предмета певній людині або (рідше) тварині;

- б) категорія числа – граматична категорія, властива іменникові, прикметникові, дієслову, яка виражає інформацію про кількість предметів; у сучасній українській мові представлена трьома граматичними значеннями: однина, множина і двоїна;
- в) лексико-семантична категорія слів – група слів, що виокремлюються в межах певної частини мови за лексичним значенням і граматичними показниками (закінчення, словотворчі засоби, сполучуваність), наприклад, виокремлюють групи власних і загальних іменників, істот і неістот, конкретних та абстрактних іменників, збірних, одиничних і речовинних іменників; якісних, присвійних і відносних прикметників;
- г) посесивні прикметники найчастіше вживаються в науковому та публіцистичному стилях.

380. У якому рядку наведена характеристика НЕ стосується якісних прикметників?

- а) наявність повних і коротких форм; здатність утворювати форми суб'єктивної оцінки якості за допомоги суфіксів *-усіньк-, -юсіньк-, -есеньк-, -еньк-, -ущ-(-ющ-)*;
- б) здатність утворювати прислівники за допомоги суфіксів *-е, -о*; здатність утворювати антонімічні пари;
- в) здатність утворювати іменники з абстрактним значенням; здатність сполучатися з прислівниками міри і ступеня;
- г) наявність специфічних суфіксів: *-н (ий); -льн (ий); -ин (ий); -ов (ий), -ев (ий), -єв (ий); -ськ (ий), -зьк (ий), -цьк (ий); -ан (ий), -ян (ий)*.

381. У якому рядку наведена характеристика НЕ стосується відносних прикметників?

- а) позначають ознаку предмета не безпосередньо, а через відношення до іншого предмета, явища, дії;
- б) можуть утворювати похідні прикметники із семантикою градації ознаки за допомоги суфіксів *-ав(ий), -езн(ий), -уват(ий)* тощо;
- в) вступають у синонімічні відношення з трансформованими синтаксичними конструкціями, які містять їх твірні слова: *соснова шишка – шишка сосни*;
- г) за значенням поділяються на групи, які є назвами ознак предметів за матеріалом; за призначенням, функціями та іншими

особливостями; за просторовими відношеннями; за відношенням до різних вимірів предметів тощо.

382. У якому рядку наведена характеристика НЕ стосується присвійних прикметників?

- а) можуть ставати твірними основами іменників з абстрактним значенням та прислівників на *-о, -е*;
- б) від назв людей – іменників 1-ї відміни, крім іменників з основою на [й], творяться за допомоги словотвірного суфікса *-ин-* (у процесі словотвору може відбуватися морфонемне чергування кінцевого приголосного основи г/ж, к/ч, х/ш);
- в) від назв людей – іменників 2-ї відміни твердої групи прикметники чоловічого роду творяться за допомоги словотвірного суфікса *-ів-*, а жіночого та середнього – за допомоги суфікса *-ов-*;
- г) від назв людей – іменників 2-ї відміни м'якої та мішаної груп прикметники чоловічого роду творяться за допомоги словотвірного суфікса *-ів-*, а жіночого та середнього – за допомоги суфікса *-ев-* (після [й] графічно *-їв-, -єв-*).

383. У якому рядку перелічено семантичні групи іменників, які служать твірною базою для відносних прикметників, що найчастіше переходять до розряду якісних?

- а) назви різних вимірів предметів, назви установ, організацій;
- б) назви простору та часу;
- в) назви явищ природи, назви тварин;
- г) назви металів, мінералів і каменів, речовин, рослин.

384. Яку синтаксичну роль виконує прикметник у реченні *Славен світ митцями й ковалями* (М. Рильський)?

- а) підмет;
- б) узгоджене означення;
- в) неузгоджене означення;
- г) іменна частина складеного присудка.

385. Яку синтаксичну роль виконує виділене слово в реченні *Берези, в снігу занімлі, Іній на вітах слізьми, Про що ви мрієте, білі?* – *Про сонце мріємо ми...* (В. Симоненко)?

- а) підмет;

- б) узгоджене означення;
- в) не виступає членом речення;
- г) іменна частина складеного присудка.

386. Скільки прикметників ужито в наведеному реченні *Легкі теплової лоскочуть покрите бронзовою смагою лице, й фіалкові васильки кивають тобі з узбіччя шляху як давньому знайомому, і перепели в ще не скошених житах ніби запрошують до степових криниць* (за І. Цюпою)?

- а) чотири;
- б) п'ять;
- в) шість;
- г) вісім.

387. Скільки прикметників ужито в наведеному реченні *Над луками, залитими квітневою повінню, холонув оранжевий вечір, зануривши в мілкі прибережки далеке полум'я хмар. І що глибше за перші пагорби поринало сонце, то нижчою ставала заграва, вузчкою – вогниста смуга у воді понад лозами, наче хвилі ткали її кудись під той берег* (за Григором Тютюнником)?

- а) сім;
- б) вісім;
- в) десять;
- г) дванадцять.

388. У якому рядку НЕ ВСІ прикметники належать до якісних?

- а) світла сукня, рідна земля, прегарний настрій, ультрамодний костюм;
- б) дзвінкий голос, новий день, грошовитий юнак, архіважливе завдання;
- в) тривожний сон, худий хлопець, довжелезна путь, дуплисте дерево;
- г) могутній дуб, розумний наставник, вранішня діброва, надвисокий показник.

389. У якому рядку НЕ ВСІ прикметники належать до якісних?

- а) сліпий чоловік, світлі думки, височезний будинок, дрібнюсінька частинка;

- б) глибоченний колодязь, легке завдання, важка металургія, закоротка сукня;
- в) могутня сила, крисатий капелюх, язиката жінка, поганючий запах;
- г) щирі слова, невблаганна доля, ультрасучасне місто, надпотужне виробництво.

390. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять відносні прикметники?

- а) золотий перстень, спортивні досягнення, олімпійський чемпіон, український прапор, морфологічний аналіз;
- б) сільський пейзаж, паперовий змій, морський вокзал, запашна кава, гаряча вода;
- в) сімейна передача, дитячий одяг, чисте повітря, цегляний будинок, лікувальний заклад;
- г) трав'яний дух, пташина пісня, придорожній бур'ян, козацький звичай, солодкий сон.

391. У якому рядку ВСІ прикметники вжито з відносним значенням?

- а) смугаста зебра, вдалий день, чорне волосся, срібна прикраса;
- б) українська земля, прозоре повітря, ведмежа шкура, легка промисловість;
- в) орлиний погляд, гіркий час, дерев'яна бочка, плавильний цех;
- г) вчорашній день, чавунний казан, поминальні дні, подвійний удар.

392. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять присвійні прикметники?

- а) татові руки, Франкова слава, зозулині черевички, сорочаче гніздо;
- б) материн поцілунок, петрів батіг, Симоненків щоденник, ведмежий барліг;
- в) дідів човен, Шевченкові вірші, вороняче око, чоловічий костюм;
- г) сойчине крило, Лесина поезія, лисяча нора, адміралів кітель.

393. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять присвійні прикметники?

- а) мамині діти, Богданове поле, дівочі уста, суддів вирок;
- б) бабина хустка, Тарасів портрет, оленячий мох, ластівчине крило;

- в) Максимова пісня, сізіфова праця, верблюжа колючка, вдовині сльози;
г) лебедині крила, гусячі лапки, Романова дівчина, дамоклів меч.

394. У якому рядку зазначено тільки ті іменники, присвійні прикметники від яких утворюються за допомоги суфікса *-ин (-ін)*?

- а) суддя, Мелашка, мачуха, жінка, Ольга;
б) Микола, свекруха, сестра, сваха, донька;
в) Микита, Ілля, Солоха, тітка, внучка;
г) Данило, подружка, вчителька, Оксана, лялька.

395. У якому рядку зазначено тільки ті іменники, присвійні прикметники від яких утворюються за допомоги суфікса *-ів (-іє)*?

- а) батько, бригадир, Микита, Василь, герой;
б) дід, школяр, Микола, Сергій, спортсмен;
в) дядько, син, суддя, Ілля, Петро;
г) товариш, брат, листоноша, соловей, сусід.

396. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях якісні прикметники вжито у значенні відносних:

- а) Велика Ведмедиця, холодний вітер, батьківська порада, чарівний голос;
б) чорна металургія, хлопчачий голос, бадьорий настрій, липовий цвіт;
в) Далекий Схід, Жовте море, старший сержант, важка індустрія;
г) собачий холод, собача зграя, легка промисловість, дружній потиск.

397. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях відносні прикметники вжито у значенні якісних:

- а) срібна голова, дерев'яний язик, кришталева совість, туманна промова;
б) сонячна посмішка, студентський квиток, квартирне питання, шоколадна засмага;
в) бузкове плаття, спортивний зал, драматична доля, солом'яна чуприна;
г) малиновий обрій, вчорашній день, кам'яне обличчя, бурштинове вино.

398. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях присвійні прикметники вжито у значенні якісних:

- а) собача вірність, вовча паща, зміїна підступність, теляча радість, котяча грація;
- б) осячя впертість, лисяча хитрість, собачий характер, свиняча ратиця, яструбина злість;
- в) заяча душа, ведмежа послуга, зозулина вдача, лебедина вірність, вовча хватка;
- г) риб'яча кров, кротові ходи, солов'їний голос, курячий розум, горобина ніч.

399. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях прикметники втратили значення присвійності:

- а) ведмежі вушка, сорочине гніздо, собача кропива, авгієві стайні, базедова хвороба;
- б) зозулин льон, баранячий горох, валаамова ослиця, торрічеллієва пустота, юдине плем'я;
- в) лисяча нора, заяча конюшина, жаб'яче зілля, гордіїв вузол, піфагорова теорема;
- г) заячі бурячки, вовче лігво, тещин язик, сізіфова праця, геркулесова каша.

400. У якому рядку допущено помилку під час утворення присвійних прикметників?

- а) Іллів, Савин, материн, Ольжин, Олегів;
- б) Лесів, Маріїн, Шевченків, свекрушин, суддів;
- в) братів, Василів, Миколів, мамин, Софіїн;
- г) Лесин, Андріїв, свекрів, Даринин, Галинчин.

401. У якому рядку допущено помилку під час утворення відносних прикметників?

- а) криворізький, герцогський, декаденський, бузький, тюркський;
- б) туристський, ла-маншський, кембриджський, буцацький, щорихський,
- в) іракський, золотоніський, меккський, сиваський, падишахський;
- г) казахський, заводський, чеський, дамаський, баскський.

402. У якому реченні вжито якісні, відносні і присвійні прикметники?

- а) Було усе: вербові тіні, і сріблом дерево пливло, зігнуті шиї лебедині, угору знесене весло (*В. Лучук*);
- б) На покуті, як лебедині крила, ввібравши в себе зорі-нагідки, кудись вони задумано летіли – матусині барвисті рушники (*І. Світличний*);
- в) Між всіх загадкових чаклунських творінь найбільш дивовижне – баштанний курінь (*М. Руденко*);
- г) Як батьків гостинець, як хліб солодкий від зайця... хитались у відрах лозові свіжі кружальця (*Л. Костенко*).

403. У якому реченні вжито присвійний прикметник, який виражає індивідуальну належність предмета людині?

- а) Коників конику... гойдайся, гойдайся, тільки не стій, їде на конику вершник-комонник, сонцепоклонник, вітрів пестій (*О. Сенатович*);
- б) А місяців батько (його сонцем звать) саме люльку закурив (*П. Тичина*);
- в) Як зачули козаченьки кобзареву пісню, повернули байдаченьки у годину пізню (*Л. Горлач*);
- г) Сонце... казало, що не сонце воно, А жовта кульбаба. І тільки-но сонце промовляло це, як Сиве птаство обсідало його звідусіль, Називаючи себе кульбабиними дітьми (*Г. Чубай*).

404. Укажіть НЕправильне твердження?

- а) граматичні відмінкові значення прикметника виражаються в синтетичних граматичних формах за допомоги флексій;
- б) конструкції, у яких ужито форми вищого ступеня порівняння без прийменника (*він сильніший мене*) або із займенником чим (*він сильніший, чим я*), є ненормативними;
- в) деякі посесивні прикметники мають дві форми: *бджолиний – бджоляний, лебединий – лебедачий, горобиний – гороб'ячий* та ін.;
- г) у реченні *Колишній брате мій, недобра сила Нас розвела й навіки розлучила* відносний прикметник реалізує граему називного відмінка.

405. Укажіть НЕправильне твердження?

- а) від іменників *ведмідь, вовк, щука, гадюка* посесивні прикметники утворюються нульовою суфіксацією;

б) граматична категорія відмінка прикметників є шестикомпонентною;

в) слова *про́щений, нездо́ланий, незлі́чений, нескáзаний* належать до дієприкметників, а *прощѐнний, нездолáнний, незлічѐнний, несказáнний* – до прикметників;

г) слова *стиглий, кислий, прілий, плакучий, блискучий* належать до прикметників.

406. У якому реченні присвійний прикметник утворений від назви персоніфікованого предмета?

а) На трикутному брукованому майдані, що широким краєм уперся аж у Стир, а гострим у в'їзну браму Любартового замку, зчинилася веремія (*Р. Іваничук*);

б) Навіть Миколин бубонець не відстає, передзвонює срібними звуками, доповнюючи гармонію Орестової скрипки, Петрових цимбалів, Богданового тромбона і батькової басиці (*І. Миколайчук*);

в) Курінь отой – хатка не хатка, бо ні стін, ні вікон, ані димаря; одначе й стіжок не стіжок, бо двері є. А на самому верху Куреневому тополеня росте – залетіло звідкись іще зернятком (*Григір Тютюнник*);

г) Знову вона мовби вгадала Отавині думки і ще раз – вже вкотре – здивувала його своєю проникливістю (*П. Загребельний*).

407. У якому реченні НЕ вжитий посесивний прикметник?

а) Навколо клекотять жнива, їдуть вози з сніпками, і сонце – гарячим сніпком, і бабина хустка пахне польовим повітрям (*Є. Гуцало*);

б) Мабуть, він сьогодні з'явиться у своїх мокроступах, як минулого разу. Дідівські боти – і велюровий капелюх! (*І. Муратов*);

в) Через перелаз ступила тітчина подруга, темнокоса й кароока, і на голові в неї лежав яскравий вінок (*В. Шевчук*);

г) Онука дядькова – біляве смішне дівча наслиненим ревно пальчиком гортало якусь книженцію (*Б. Олійник*).

408. УСІ словосполучення, які не потребують редагування, наведено в рядку:

а) біблійна істина, колишні учні, рухомий рядок, провідний фахівець, великий передпокій;

б) надійний спосіб, загальні збори, грудна дитина, бляшаний цех, свійські тварини;

- в) книжний магазин, влучний вислів, вірний друг, обезжирене молоко, житловий масив;
г) масляна фарба, примхлива погода, латвійська мова, правильна відповідь, оцінна вартість.

409. УСІ словосполучення, які не потребують редагування, наведено в рядку:

- а) гуманний педагог, завітна мрія, погрозлива ситуація, земельний власник, серцевий тонус;
б) музикальна школа, виборна посада, книжкова полиця, особовий рахунок, алфавітний показник;
в) гуманістичний дух, військовий лікар, дружня атмосфера, книжна лексика, виборча ділянка;
г) громадська думка, крупна рогата худоба, водний простір, воєнний лікар, демонстраційна дошка.

410. У якому рядку в УСІХ наведених словосполученнях допущено лексичні помилки?

- а) досвідчений пожежний, шкірна сировина, робочий план, снігова вершина, особовий характер;
б) сніжні завали, суровий чоловік, цегельна споруда, риб'ячий фарш, особистий склад;
в) корінний наголос, хутова шубка, роботящий чоловік, тактовний студент, музикальний журнал;
г) сердешний батько, числова функція, цегляне виробництво, музичний голос, комунікативні шляхи.

411. У якому рядку в УСІХ наведених словосполученнях допущено лексичні помилки?

- а) риб'ячий паштет, робочий інструмент, тактичне мислення, показний урок, комунікаційна функція;
б) відважний пожежний, сніжний місяць, сурова пряжа, шкіряна чутливість, кореневий житель;
в) показова веселість, снігова буря, сердечна втіха, особова бібліотека, музикальний інструмент;
г) сусідська школа, численна перевага, хутряна промисловість, рибне обличчя, музична дитина.

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

412. Яке з наведених тверджень є НЕправильним?

- а) звичайний ступінь порівняння – одна з трьох градем категорії ступенів порівняння прикметників (прислівників), яка означає якісну ознаку предмета без порівняння з такими ж ознаками інших предметів;
- б) синтетична форма вищого ступеня утворюється приєднанням до кореня або основи прикметника суфікса *-ш-* або *-іш-*;
- в) не утворюють ступеневих форм якісні прикметники, у яких інтенсивність вияву ознаки має словотворче вираження за допомогою суфіксів або префіксів, наприклад: *зеленуватий, величезний, предобрый*;
- г) складена форма найвищого ступеня порівняння утворюється від форми вищого ступеня порівняння додаванням слова *найбільш* або *найменш*.

413. Яке з наведених тверджень є НЕправильним?

- а) найвищий ступінь порівняння – одна з трьох градем категорії ступенів порівняння прикметників (прислівників), яка вказує на вищий ступінь вияву якості предмета порівняно з іншими предметами;
- б) до форм вищого ступеня прикметників можуть приєднуватися слова *багато, значно, набагато*, що виражають посилення інтенсивності ознаки, наприклад: *багато довший, значно розумніший*;
- в) під час утворення форм вищого ступеня прикметників за допомогою суфікса *-ш-* відбуваються зміни в основі слова, зокрема випадають суфікси основи прикметника *-к-, -ок-, -ек-*; кінцеві приголосні [г], [ж], [з] унаслідок асиміляції і дисиміляції змінюються і разом із суфіксом утворюють звукосполучення [жч];
- г) іноді найвищий ступінь порівняння виражається описовим зворотом, наприклад: *кращий за всіх, дорожчий над усе, молодший від усіх*.

414. У якому рядку неправильно наведено синонімічний термін?

- а) найвищий ступінь порівняння – суперлатив;
- б) абсолютний ступінь порівняння – позитив;
- в) звичайний ступінь порівняння – нульовий ступінь;

г) вищий ступінь порівняння – компаратив.

415. У якому рядку зазначено групу якісних прикметників, здатних утворювати ступені порівняння?

- а) назви абсолютних ознак, назви збільшеної кількості ознаки (*задовгий, широченний*);
- б) назви масті тварин; складні прикметники;
- в) назви кольорів, утворені від іменників відносно недавно; відносно-якісні прикметники;
- г) назви зменшеної кількості ознаки (*жовтавий, вузькуватий*), назви внутрішніх ознак людини.

416. Відшукайте варіант, у якому ВСІ якісні прикметники не можуть мати ступенів порівняння:

- а) теплий, голосистий, кислосимонний, блискучий, лагідний;
- б) широченний, хитрющий, мурий, чорноокий, білісінький;
- в) ультрачервоний, босий, надпотужний, низький, багатий;
- г) німий, далекий, буланий, солодкий, здоровий.

417. У якому рядку ВСІ прикметники утворюють форми ступенів порівняння?

- а) сумний, зелений, вузький, крижаний, солодкий;
- б) жадібний, здоровий, чорнявий, гіркий, талановитий;
- в) радісний, голосний, бадьорий, теплий, жвавий;
- г) широкий, темний, мудрий, здоровенний, старий.

418. УСІ прикметники, від яких НЕможливо утворити ступені порівняння, наведено в рядку:

- а) лагідний, стійкий, малуватий, бордовий, червонющий;
- б) вороний, заширокий, русявий, архіважливий, добрий;
- в) лисий, чалий, надпотужний, порожній, премудрий;
- г) надвисокий, солодкий, добренький, чудовий, м'який.

419. З'ясуйте, у якому рядку наведено прикметники (один, два...), від яких НЕможливо утворити ступені порівняння:

- а) чорний, кислий, бідний, смачний, рішучий, худий;
- б) ясний, холодний, дзвінкий, вологий, тихий;
- в) широкий, важкий, дорогий, теплий, рішучий;

г) гіркий, чорнявий, сумний, пречудовий, гарний.

420. У якому варіанті під час утворення вищого ступеня порівняння в УСІХ прикметників відбуваються звукові зміни приголосних основи [г], [ж], [з] у сполученні із суфіксом -ш-?

- а) дужий, сухий, різкий, старий, товстий;
- б) тяжкий, легкий, стрункий, мудрий, ковзкий;
- в) високий, довгий, сирий, тугий, ворожий;
- г) низький, близький, дорогий, вузький, важкий.

421. У якому варіанті наведено прикметники (один, два...), від яких форми ступенів порівняння утворюються суплетивно?

- а) дрібний, злий, високий, крихкий, широкий;
- б) великий, малий, гарний, поганий, добрий;
- в) далекий, різкий, юний, старий, молодий;
- г) сумний, веселий, розумний, здібний, ввічливий.

422. У якому рядку наведено прикметники, від кожного з яких можна утворити варіантні форми вищого ступеня порівняння?

- а) гіркий, далекий, тонкий, дорогий, гарний;
- б) вузький, легкий, тяжкий, великий, товстий;
- в) високий, короткий, молодий, глибокий, близький;
- г) тихий, грубий, здоровий, рідкий, старий.

423. У якому рядку ВСІ наведені форми вищого ступеня порівняння належать до тих, у яких під час утворення випали суфікси основи прикметника?

- а) вищий, тонший, легший, дешевший, старший;
- б) рідший, коротший, дальший, тонший, глибокий;
- в) солодший, вужчий, грубший, товщий, молодший;
- г) дужчий, нижчий, м'якший, багатший, більший.

424. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- а) Стаж його роботи на підприємстві не більше чотирьох років;
- б) Алюміній більш поширений у природі, ніж залізо;
- в) Текст телефонограми має бути не більшим, ніж п'ятдесят слів;
- г) Цікавішої книги годі й шукати.

425. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- а) Найбільш нудний і одноманітний матеріал може стати для учня цікавим, якщо він власними зусиллями помітив ті залежності, у яких відкривається незрозуміле;
- б) Тим часом у південній півкулі, навпаки, Сонце піднімається вище, ночі стають коротшими;
- в) Люди, яким не вистачає впевненості в собі, мають схильність до надмірного аналізу. Спробуйте бути більш рішучішими. Дійте, замість того щоб сидіти і обдумувати кожен свій крок;
- г) Думка втишена, ясніша, серце, нерви спокійніш.

426. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- а) Краю, ти мій краю, кращого за тебе я в житті не знаю;
- б) То не вода, а саме чисте скло рине з гори і б'ється на дрібні склянки;
- в) І та мовчанка була красномовнішою від гучних слів;
- г) Бува єдина мить, дорожча всяких слів.

427. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- а) Ота пора березнева мені найбільш миліша, коли достоту схожими стають і березовий гай, і сорока, і засніжене поле у чорних прогалинах;
- б) О, що буйніша кров і молоді нестями, – то більша лагідність, ясніша глибина, то скорше, мудросте, приходиш ти з літами;
- в) А у тебе волосся – наче поле пшеничне... А чи є щось святіше від хліба?
- г) Наймення ваші, багряніш від рож, горять у пам'яті на плитах незатертих.

428. У якому рядку ВСІ прикметники вжито у формі ступенів порівняння?

- а) менший, м'якенький, кращий від усіх, щонайважчий, найбільш кмітливий;
- б) білуватий, мовчазніший, більш детальний, сіріший, щонайсолодший;

- в) ліпший, якнайглибший, найменш вдалий, більш прогресивний, яскравіший від усіх;
г) багатший, задовгий, дуже повільний, кисліший за все, помітніший.

429. У якому рядку НЕМАЄ прикметників, ужитих у формі вищого та найвищого ступенів порівняння?

- а) Чи є в світі що світліше, як мамині очі... Чи є в світі що миліше, як мамині руки... Чи є в світі що щиріше, як серденько мами... Чи є в світі що дорожче, як мама кохана (*О. Сенатович*);
б) Ноги самі вгадували напрямок, ноги несли його далі й далі шляхом, глибше й глибше в темряву, і йому ставало дедалі страшніше й страшніше, і він плакав гірко-прегірко (*П. Загребельний*);
в) Довгі літа він носився з тою гадкою, переходив здовж і вшир тухольські полонини, розмірковуючи, куди би найліпше, найбезпечніше і з найменшим коштом можна провести дорогу, а заразом старався звільна й ненастанно наклонювати верховинські громади по однім і другім боці Бескида до того діла (*І. Франко*);
г) Тепер ще яскравіше зарисувалась могутня постать Франка і всі його заслуги, ще дорожчим став нам той чоловік (*М. Коцюбинський*).

430. У якому реченні вжито прикметник в аналітичній формі найвищого ступеня порівняння?

- а) Проблема “суспільство – школа – сім’я” повинна розв’язуватися якимись більш серйозними, радикальними шляхами, ніж вона розв’язується тепер (*В. Сухомлинський*);
б) Найдовша з усіх доріг – дорога твого приходу. Найбільша з усіх таємниць – таємниця твого обличчя (*Д. Павличко*);
в) Найбільш часто трапляються перлини молочно-білого кольору, значно рідше – ніжно-рожевого або з жовтуватим відтінком (*із підручника*);
г) Підраховано, що найбільш старанний читач за все своє життя може прочитати не більше двох тисяч книжок (*В. Сухомлинський*).

431. У якому реченні вжито два прикметники в синтетичній формі вищого ступеня порівняння?

- а) Праця.. відчиняє віконце у найбільш щасливий, найбільш радісний світ – світ людського спілкування, світ вірності і відданості людині людині (*В. Сухомлинський*);
- б) Ганна не дивилася в зал; сором спопеляв її від голови до п'ят, в неї тремтіли коліна і палали щоки. Чи є щось встидніше, більш страшне, ніж суд (*за Ю. Мушкетиком*);
- в) Поети ж є і кращі, і щасливіші, спасибі, що ти вибрала мене (*Л. Костенко*);
- г) Прощай, прощай, чужа мені людино! Ще не було ріднішого, як ти. Оце і є той випадок єдиний, коли найбільша мужність – утекти (*Л. Костенко*).

ФОРМИ, СЛОВОЗМІНА, ПРАВОПИС І НАГОЛОШУВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

432. Укажіть НЕправильне твердження:

- а) короткий прикметник – прикметник, який у називному та знахідному відмінках чоловічого роду має нульове закінчення, наприклад: *варт, винен, годен, готов*;
- б) морфологізований прикметник – прикметник, який не має флексійного вираження, тобто невідмінюваний прикметник, наприклад: *бордо, хакі, комі, хінді*;
- в) для більшості прикметникових форм характерні стягнені флексії, що утворилися на основі злиття закінчення давнього вказівного займенника із закінченням коротких прикметників;
- г) прикметники прислівникового походження, утворені за допомоги суфіксів *-жн-*, *-шн-* (*вчорашні, домашні, внутрішні*), належать до м'якої групи.

433. Укажіть НЕправильне твердження:

- а) прикметники *природні, заробітні, тотожні, попутні* належать до м'якої групи;
- б) в усіх відмінкових словоформах коротких прикметників за принципом парадигматичної опозиції до повних форм визначається нульова флексія, яка виражає грамеми чоловічого роду та однини;

в) морфологізований прикметник – прикметник, категоріальне значення якого виражене закінченням (відмінюваний прикметник);
 г) нечленний прикметник – прикметник, який у називному та знахідному відмінках чоловічого роду має нульове закінчення, наприклад: *жив, здоров, ладен, повен, рад, батьків, Галинин*.

434. Укажіть правильне твердження:

- а) повний прикметник – прикметник, який не здатний поділятися на основу і флексію, виражену звуками;
- б) морфологічна парадигма прикметника *довговія* реалізована в таких грамах однини: *довговія, довговії, довговіій, довговію, довговією, довговіій, довговія*;
- в) складні прикметники з другою частиною *-лиций* мають в однині м'яку основу (крім називного й орудного відмінків), а в множині – тверду (крім називного відмінка);
- г) короткі форми прикметників у реченні можуть виступати тільки у функції означення.

435. Укажіть правильне твердження:

- а) у сучасній українській мові функціонує дуже велика кількість прикметників чоловічого роду в короткій формі;
- б) короткий прикметник – прикметник чоловічого роду, який у називному і знахідному відмінках має нульове закінчення: *зелен сад, ясен місяць, дядьків подарунок, сестрин костюм*;
- в) у реченні *Зоре моя вечірняя, зійди над горою* прикметник ужитий у повній нестягненій формі в називному відмінку;
- г) повні (членні) прикметники в українській мові поширені у двох формах: стягненій (*жив-ий, радісн-ому, добр-ої*) і нестягненій, яка можлива лише в називному і знахідному відмінках однини жіночого й середнього родів (*жив-ая, весел-еє, добр-ую*) та у формі множини (*весел-ії, добр-ії*).

436. У якому варіанті ВСІ наведені прикметники мають паралельні форми із суфіксом *-ов-* ?

- а) вічевий, ківшевий, вишневий, взірцевий;
- б) лицевий, глянцевий, яблуневий, борщевий;
- в) життєвий, дієвий, грошевий, взуттєвий;
- г) миттєвий, радієвий, плюшевий, магнієвий.

437. У якому рядку ВСІ відносні прикметники утворюються за допомоги суфікса *-ов-*?

- а) ключ..вий, шарж..вий, дощ..вий, марш..вий, ясен..вий;
- б) калин..вий, алич..вий, глянс..вий, палац..вий, бузк..вий;
- в) тін..вий, плюш..вий, мед..вий, слив..вий, зим..вий;
- г) наук..вий, дощ..вий, пурпур..вий, край..вий, помаранч..вий.

438. За допомоги суфікса *-ев-* (*-єв-*) утворюються прикметники від УСІХ іменників рядка:

- а) мить, марш, клей, борщ, вермішель;
- б) взірець, дощ, віче, акація, взуття;
- в) замш, магній, гроші, почуття, помаранча;
- г) емаль, джаз, лице, соя, ситець.

439. У якому варіанті ВСІ відносні прикметники утворюються від наведених іменників за допомоги суфікса *-ськ-*?

- а) Цюрих, Констанца, баски, волох, Кавказ;
- б) падишах, Ла-Манш, герцог, Мекка, казах;
- в) тюрки, Дамаск, Малакка, товариш, купець;
- г) ацтеки, Нью-Йорк, Дакка, чех, француз.

440. У якому варіанті ВСІ відносні прикметники утворюються від указаних географічних назв за допомоги суфікса *-ськ-* та інтерфікса *-ин-*?

- а) Сочі, Чигирин, Березники, Кабарда, Тульчин;
- б) Шахти, Лозова, Гуляйполе, Чита, Верболози;
- в) Мексика, Гостролуччя, Ясси, Аддис-Абеба, Галич;
- г) Ялта, Аляска, Баку, Катманду, Поті.

441. У якому варіанті ВСІ відносні прикметники утворюються від указаних географічних назв за допомоги суфікса *-ськ-* та інтерфікса *-ів-*?

- а) Буенос-Айрес, Вест-Індія, Дамаск, Яффа, Хмелеве;
- б) Печиводи, Генуя, Сватове, Атлантик-Ситі, Ясси;
- в) Казанка, Біла Церква, П'ятихатки, Гонконг, Златоуст;
- г) Орел, Могилів, Москва, Гаронна, Тянь-Шань.

442. У якому рядку ВСІ прикметники подано в повній нестягненій формі?

- а) колишнього, голубою, творче, мужню, радісні;
- б) батьків, зелен, повен, повинен, рад;
- в) сивую, молодії, веселеє, добрая, мужняя;
- г) блакитну, повная, справжнєє, довговія, пахучії.

443. У якому реченні вжито прикметники в усіх можливих формах (повній стягненій, повній нестягненій, короткій)?

- а) Чом ти, Дунай, став так смутен, Став так смутен, каламутен? Що, Дунаю, тебе збило: Чи галочки чорнокрилі, Чи коники воронії, Чи козаки молодії? (з пісні);
- б) Вся посічена інакшістю чужого подиху. Подих – хай чудесен, хай на диво дивнословен. Кожне слово славне, славне аж до подвигу... (І. Драч);
- в) Бувай здоров! Нехай стосумна тінь тебе полишить – хай печаль минає (В. Коротич);
- г) Гордая мова – вітер зимний, вічна розлука – жаль нестримний (І. Франко).

444. У якому реченні використано прикметники тільки в одній формі (повній стягненій, повній нестягненій або короткій)?

- а) Прекрасен він наївністю надій – на грубий досвід ми вже надивились (П. Скунець);
- б) Пісня – то щастя зрадливе, облуднеє (Д. Загул);
- в) Чорна хмара наступає, дрібен дощик накрапає (з пісні);
- г) Блажен той муж, воістину блажен, котрий не був ні блазнем, ні вужем (Л. Костенко).

445. У якому варіанті ВСІ прикметники належать до твердої групи?

- а) бідолашні, безробітні, всесвітні, винні, народні;
- б) гіркі, глухі, довічні, нянині, природні;
- в) майстерні, куці, продажні, путні, дощані;
- г) Галинині, шевцеві, хатні, тотожні, потужні.

446. У якому рядку ВСІ прикметники належать до м'якої групи?

- а) ранні, мужні, самотні, пізні, дорожні;

- б) зворотні, сині, дружні, справжні, кутні;
- в) заможні, поперечні, братні, спідні, самітні;
- г) художні, осінні, білолиці, трикутні, крайні.

447. У якому реченні вжито прикметник, який належать до “мішаної” групи?

- а) Старигани були дуже старі, з їхньої хлопчачої точки зору, й майже древні. Одначе з ними приємно дружити (*Ю. Яновський*);
- б) Не китайкою покрились Козацькі очі, Не вимили біле личко Слізоньки дівочі: Орел вийняв карі очі На чужому полі, Біле тіло вовки з’їли, – Така його доля (*Т. Шевченко*);
- в) Дівочі голоси просять, щоб зійшов місяць, як млинове коло... Справді млиновим колесом викочується з-за лісів важкий міднолиций місяць (*М. Стельмах*);
- г) Веселий, ніби дитячий, сміх розтулив тітчині вуста й розлігся по хаті разом з дядьковим сміхом (*М. Коцюбинський*).

448. У якому рядку допущено помилку (-ки) в правописі прикметників?

- а) Петрів, Асин, блідолицьому, довговійої, нижчий;
- б) Зоїна, Валина, блідолицього, короткошиєю, вужчий;
- в) скрипалів, Олин, блідолицим, довговійої, кращий;
- г) Пушкінові, Улянин, блідолицьою, короткошийого, важчий.

449. У якому рядку допущено помилку (-ки) в правописі прикметників?

- а) вічно юний, Мелацин, інфрачервоний, божественний, кисломолочний;
- б) всевітньо відомий, Парасчин, народнописенний, довгожданний, казахський;
- в) таллінський, псевдовчений, Палажчин, латиноамериканський, лінгвостилістичний;
- г) давноминулий, темно-синій, індоєвропейський, герцогський, суспільно необхідний.

450. У якому рядку в УСІХ прикметниках наголошено другий склад?

- а) шовковий, чарівний, зручний, черствий, корисливий;

- б) книжковий, добовий, вразливий, експертний, звірячий;
- в) косий, черговий, меблевий, вичерпний, товстий;
- г) новий, прозовий, визвольний, корисний, виразний.

451. У якому рядку в УСІХ прикметниках наголошено третій склад?

- а) цеховий, пільговий, біржовий, одноразовий, хутряний;
- б) торф'яний, листяний, ґрунтовий, пересічний, фаховий;
- в) житловий, машинописний, кам'яний, бджоляний, мозолистий;
- г) болотистий, берестяний, літописний, кульковий, наскрізний.

ЧИСЛІВНИК**ЗНАЧЕННЯ ЧИСЛІВНИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ**

452. Хто є автором монографії “Числівники української мови” (Київ: Вид-во Київського держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955)?

- а) Арнольд Грищенко;
- б) Макар Івченко;
- в) Іван Вихованець;
- г) Анатолій Загнітко.

453. У якому рядку вказано авторів монографії “Числівник української мови” (Київ: Наукова думка, 1980)?

- а) І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, Н. Ф. Клименко;
- б) А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ;
- в) О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський;
- г) Г. П. Арполенко, К. Г. Городенська, Г. К. Щербатюк.

454. Хто є автором монографії “Числівники в слов’янських мовах” (Київ: Наукова думка, 2000)?

- а) О. І. Крижанівська;
- б) Т. Б. Лукінова;
- в) М. А. Жовтобрюх;
- г) М. Я. Плющ.

455. На нечастиномовний характер так званих службових слів, числівника і вигуків указує у своїй монографії “Частини мови в семантико-граматичному аспекті” (Київ: Наукова думка, 1988):

- а) Іван Вихованець;
- б) Катерина Городенська;
- в) Ніна Клименко;
- г) Володимир Горпинич.

456. У якому варіанті правильне твердження щодо числівників?

- а) за значенням і морфологічними ознаками числівники поділяються на прості, складні і складені;
- б) збірні числівники в непрямих відмінках не змінюються;

в) числівники *два, три, чотири*, вступаючи в граматичні зв'язки з іменниками, вимагають від них форми називного відмінка множини;
г) у складених порядкових числівниках змінюються всі слова.

457. Укажіть правильне твердження щодо числівника:

а) частиномовна семантика числівника, його унікальна для лексики значеннєва організація зумовила те, що семантичний критерій є доміантним для цієї частини мови;
б) із трьох іменних граматичних категорій практично не характерна для числівників категорія відмінка;
в) числівник у мові виконує тільки нумеративну функцію (називання математичного числа);
г) синтаксичні функції числівника стали для нього виразною частиномовною ознакою.

458. У якому рядку наведено НЕправильне твердження щодо числівника?

а) числівник – самостійна частина мови, яка позначає означену / неозначену кількість предметів або абстрактно-математичне число і виражає цю категорійну семантику морфологічною категорією відмінка за обмеженого функціонування категорій роду та числа;
б) узагальнено-кількісний займенник – те саме, що числівниковий займенник, кількісний займенник, займенниковий числівник;
в) специфіка категорії відмінка в числівнику полягає в тому, що відмінкові грами оформляють два різновиди підрядного зв'язку з іменником: керування і прилягання;
г) у квантитативній функції числівник не виконує ролі означення щодо іменника, а керує ним у називному / знахідному відмінках.

459. У якому рядку наведено НЕправильне твердження щодо числівника?

а) числівник виконує дві номінативні функції: квантитативну (називання кількості предметів) та нумеративну (називання математичного числа);
б) зважаючи на те, що в числівнику морфологічні категорії іменних частин мови або нейтралізовані (рід і число), або модифіковані

(відмінок), деякі граматисти вважають, що числівник виокремлюється за гомогенним – семантичним критерієм;

в) порядковий прикметник – відчислівниковий прикметник, який указує на порядок предметів під час лічби (*четверта вулиця, сьомий клас*); порядкові прикметники уперше виділив В. Виноградов; у традиційній граматиці їх вважають порядковими числівниками;

г) у квантитативній функції числівник виконує синтаксичні функції, властиві іменнику.

460. У якому рядку ВСІ словосполучення містять числівники?

- а) стомільйонний трактор, сорокаградусний мороз, сорокатисячний примірник, кільканадцять разів;
- б) багато лиха, багато працювати, сорок хвилин, сідати по двоє, одинадцяттеро учнів;
- в) чимало справ, півтори хвилини, перший сорт, двадцять перше березня;
- г) три яруси, вісімнадцять поверхів, півтораєта кілометрів, стокілометрова відстань.

461. У якому рядку ВСІ слова – числівники?

- а) два, кілька, пара, безліч, триповерховий;
- б) другий, одна друга, одинадцять, троє, двадцять п'ять;
- в) п'ять, обидва, третина, багато, двадцятип'ятимільйонний;
- г) десять, стонадцять, утроє, півтораєта, сто перший.

462. У якому рядку НЕ всі словосполучення містять числівники?

- а) тридцять років, сорок перший рік, стонадцять кілометрів, багато стражданя;
- б) двоє вуст, шестірко дітей, одна десята площі, двадцятитисячний крок;
- в) дві долоні, десятки учнів, тридцятивосьмимільйонний житель, обидва хлопці;
- г) сорокадвохтисячний передплатник, дев'ять десятих правди, восьмеро селян, кількасот днів.

463. У якому рядку виділене слово НЕ є числівником?

- а) *Обидва* хлопці цього року, як здали останнього екзамена в університеті, поїхали на село (*Б. Грінченко*);

- б) Семеро *одного* не ждуть (*народна мудрість*);
в) Хай іншим словом володію... Хоч мов я знатиму до *ста*, На материнській лиш посмію Відкрити до матері вуста (*Г. Петрук-Попик*);
г) Є *багато* радостей у дитинстві, але не знаю більшої, ніж Різдво Христове (*Я. Гоян*).

464. Які числівники змінюються за родами, числами й відмінками?

- а) збірні;
б) дробові;
в) неозначено-кількісні;
г) порядкові.

465. На базі яких (якої) частин (частини) мови сформувався числівник як частина мови?

- а) іменника;
б) іменника та прикметника;
в) прикметника;
г) іменника та прислівника.

466. У якому рядку є числівник, який має граматичне значення роду?

- а) тридцять, багато, одна п'ята, двоє, сотня;
б) кільканадцять, дев'ять, десяток, одна друга;
в) півтора, півтори, п'ятнадцять, кількасот;
г) чотири, трійка, десять, обоє, шестеро.

467. У якому рядку вжито числівник, який має граматичне значення числа?

- а) Розпочав я сто робіт, сто та ще одне начало. Глянути не встиг на світ, а воно й смеркати стало (*Д. Павличко*);
б) Ой три шляхи широкії докупі зійшлися (*Т. Шевченко*);
в) Щастя – те ж саме, що й правда. Не існує половини, трьох чвертей, дев'яти десятих правди, – в такому випадку одна десята буде брехнею і вся правда рушиться в прірву (*Л. Первомайський*);
г) Вона стара. Їй років півтора (*Л. Костенко*).

468. У якому рядку наведено помилкове твердження?

- а) у реченні *І приходять світанки, щоденних турбот адвокати, і несуть під пахвою тисячі різних справ (Л. Костенко)* слово *тисячі* називає велику неозначену кількість;
- б) у реченні *Повний місяць, як матове сонце, осявав океан хребтів (О. Гончар)* спостерігаємо явище нумералізації;
- в) числівники іменникового походження *тисяча, мільйон, мільярд, мільйон, трильйон* і под. мають граматичне значення роду;
- г) у реченні *Спи, мій маленький киянине, люлі, спи, мій калиновий цвіт. Хай накують тобі щедрі зозулі миру на тисячі літ! (Б. Олійник)* числівник виконує синтаксичну функцію обставини.

469. У якому рядку наведено помилкове твердження?

- а) у реченні *Діалект чи самостійна мова? Найпустіше в світі це питання. Мільонам треба цього слова, і гріхом усяке тут хитання (І. Франко)* слово *мільонам* вжите як неозначено-кількісний числівник;
- б) у реченні *Для фортепіано М. В. Лисенко видав силу п'єс, переважно на теми з українських пісень (А. Кримський)* спостерігаємо явище нумералізації;
- в) у реченні *Бачу я навкруг велику землю, багато племен і народів, що прожили безлік віків, перемогли ворогів (С. Склярєнко)* числівник *багато* виконує функцію додатка;
- г) формальне розмежування грамем однини і множини характерне для власне кількісного числівника *один*.

470. У якому рядку наведено правильне твердження?

- а) у реченні *Чи ж мало нас плаче такими сльозами (Леся Українка)* числівник виконує синтаксичну функцію додатка;
- б) чітко виражену віднесеність до іменників усіх трьох родів серед власне кількісних мають числівники *один, два, обидва, півтора*;
- в) у реченні *Маса вражень, що звалилась так несподівано цього вечора на його голову, гнула своїм тягарем додола (В. Гжицький)* спостерігаємо явище нумералізації;
- г) у реченні *Людей мільярди, і мільярди слів, а ти їх маєш вимовити вперше (Л. Костенко)* числівник ужито як означено-кількісний.

471. У якому рядку наведено правильне твердження?

- а) іноді слова *нуль, тисяча, мільйон, мільярд, трильйон, квадрильйон* зараховують не до числівників, а до іменників через те, що цим словам властиві іменникові граматичні ознаки;
- б) категорія числа є центральною категорією числівника;
- в) у реченні *Яблуні в інеї – ніби сніжинки-велетні, в мільярди разів побільшені атоми (Д. Павличко)* слово *мільярди* називає означену велику кількість;
- г) у реченні *В тій хвилі пані Грозицька, незважаючи на натовп праці, встала зі свого крісла, підійшла до Целі (І. Франко)* не спостерігаємо явища нумералізації.

472. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію додатка?

- а) За дванадцятьма мостами сивий Дніпро встає (*А. Малишко*);
- б) Мала собі удова дев'ять синів і дочку Галю (*Марко Вовчок*);
- в) Якось біля нашого джерела зупинилося троє бійців (*О. Іваненко*);
- г) Він у цій кузні – з дванадцяти років (*А. Головка*).

473. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію означення?

- а) Огонь сяга тобі до віч, палає дуб в мільйони свіч (*А. Малишко*);
- б) Любов братерська аж свистить у п'яти: Знеможешся, відстанеш – і зітне. Дарма, що ти не перший, двадцять п'ятий, Ще стільки там, позаду, йде і йде (*В. Затулівітер*);
- в) Один балакає про вітер, другий – про млин (*народна творчість*);
- г) – Ти щаслива і вродлива, будеш жити сімдесят років, будеш мати двадцятєро дітей кучерявих (*І. Нечуй-Левицький*).

474. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію підмета?

- а) Життя ішло, минуло той перон. Гукала тиша рупором вокзальним. Багато слів написано пером. Несказане лишилось несказаним (*Л. Костенко*);
- б) Всі основні іноземні мови можна вивчити за шість років, але для вивчення своєї мови замало й цілого життя (*Ф. Вольтер*);
- в) Мій перший квіт – то лілієвий дзвін, у другому – трояндних мрій принада, в останнім – пристрасті яркий рубін (*М. Драй-Хмара*);

г) Дві людських руки вкупі – се сільце, за яке, ухопившись, можна зрушити землю (*Ю. Яновський*).

475. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію обставини?

а) Тож навезуть возів стонадцять хмизу, ввіткнуть меча та як підпалять знизу! – аж гуготить багаття до небес (*Л. Костенко*);

б) Про світ увесь казати не берусь, а все ж траплялась і мені нагода у світі многоликім побувати, що гув, як вулик, у стонадцять мов, дивуючи обманністю ландшафтів, повір'їв, рас, і рис, і кольорів (*Б. Олійник*);

в) Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежок, Є тисячі ланів, але один лиш мій (*В. Симоненко*);

г) Єдино правильних шляхів багато (*А. Коваль*).

476. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики числівника? Неначе в казці я пройшов цей вік, і мій вінок, де квітло двадцять весен, уже пожовк, осипався, опав (*В. Стус*).

а) порядковий, означено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., додаток;

б) кількісний, неозначено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., підмет;

в) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, складений, Н. в., підмет;

г) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., підмет.

477. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики числівника? Держава Слова протягом декількох століть бездержавності забезпечувала єдність українського народу, його історичну пам'ять і тверду віру у відновлення його політичної держави (*В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький*).

а) кількісний, неозначено-кількісний, простий, Р. в., обставина;

б) кількісний, неозначено-кількісний, складний, Р. в., обставина;

в) кількісний, неозначено-кількісний, простий, З. в., обставина;

г) кількісний, неозначено-кількісний, простий, Р. в., додаток.

478. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики числівника? На Аскольдовій могилі Поховали їх – Тридцять мучнів українців Славних, молодих... (П. Тичина).

- а) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., підмет;
- б) кількісний, означено-кількісний, збірний, складний, З. в., додаток;
- в) кількісний, неозначено-кількісний, складний, З. в., означення;
- г) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, З. в., додаток.

479. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики виділеного числівника? На той час суддями були: якійсь два Осли, одна нікчемна шкана та два стареньких Цапа (Л. Глібов).

- а) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, жіночий рід, однина, називний відмінок, підмет;
- б) кількісний, порядковий, простий, жіночий рід, називний відмінок, підмет;
- в) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, жіночий рід, однина, знахідний відмінок, підмет;
- г) кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, жіночий рід, однина, називний відмінок, означення.

РОЗРЯДИ ЧИСЛІВНИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

480. У якому рядку ВСІ числівники є збірними?

- а) півтори, одна друга, двадцять один, сім з половиною, нуль;
- б) кілька, багато, кільканадцяттеро, чимало, обоє;
- в) п'ятеро, обидві, двоє, тридцяттеро, шестеро;
- г) тисяча, мільйон, мільярд, трильйон, гугол.

481. У якому реченні вжито чотири власне кількісні числівники?

- а) Один – то може бути ворог народу. Два – може бути. Сто – може бути. Одна тисяча – теж може бути. Але сотні тисяч! Але мільйони!!! То вже не вороги народу. То є народ! Народ! (за Іваном Багряним);
- б) Загальна чисельність міст в Україні на сьогодні становить 447 (у 1940 році їх було 255), а селищ міського типу – 904 (із підручника);

- в) Одним війна, як рідна мати, а решті... мачуха була: мільйони вдів, мільйони сиріт, мільйони втомлених могил (*П. Сиченко*);
- г) Унаслідок виверження морського грязевого вулкану в Темрюцькій затоці Азовського моря в серпні 1988 р. на відстані 240 м від берега утворився острів площею близько 2700 м² та заввишки в південній частині 2,8 м над рівнем моря (*Україна в цікавих фактах*).

482. У якому реченні вжито два неозначено-кількісні числівники?

- а) Багато говорити і багато сказати – не одне і те ж (*Софокл*);
- б) Хто багато говорить, той мало творить (*народна творчість*);
- в) А я так мало, небагато благав у Бога (*Т. Шевченко*);
- г) О, знаю я, багато ще промчить злих хуртовин над головою в мене, багато ще надій із серця облетить, немов із вихру листячко зелене (*Леся Українка*).

483. У якому рядку вжито дробовий числівник?

- а) тринадцять, шостий, восьмеро, кількасот, один;
- б) двадцять вісім, обидва, півтора, стонадцять, третій;
- в) третина, сімдесят три, десятий, шестірко, чимало;
- г) небагато, сотий, дев'яносто шість, половина, обоє.

484. У якому рядку наведено правильне твердження?

- а) група збірних числівників позначає значну частину тих кількісних понять, які виражають і власне кількісні числівники;
- б) власне кількісні числівники становлять периферію означено-кількісних числівників;
- в) дробові числівники можуть називати кількісно-дробові поняття у формі десяткових дробів, які завжди вказують на цілі одиниці і певну кількість частин цілого (*п'ять цілих і п'ятдесят шість сотих*);
- г) неозначені числівники ніколи не утворюють здрібніло-пестливих похідних числівників.

485. У якому рядку наведено правильне твердження?

- а) дробові числівники вказують на точну кількість частин, виділюваних у складі цілого; за будовою бувають простими (*півтора, чверть, половина*) і складеними (*одна друга, дві цілих сім сотих*);

- б) власне кількісні числівники виконують тільки нумеративну функцію;
- в) числівники *мало* і *небагато* вказують на велику неконкретизовану кількість кого- або чого-небудь;
- г) збірні числівники вживаються здебільшого для вираження кількості в межах від двох до двадцяти.

486. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

- а) дробові числівники позначають досить специфічне кількісне значення – певну кількість частин цілого: чисельник дроби показує, на скільки рівних частин поділена одиниця, а знаменник – скільки взято таких частин;
- б) до групи власне кількісних числівників належать насамперед 42 слова, кількісні назви, оформлені як окремі цілісні одиниці (*нуль, один – двадцять, тридцять, сорок, п'ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят, дев'яносто, сто, двісті – дев'ятсот, тисяча, мільйон, мільярд, трильйон, квадрильйон*);
- в) сучасні збірні числівники позначають досить обмежену частину тих кількісних понять, що їх виражають власне кількісні числівники (*двоє, троє, четверо – двадцяттеро, тридцяттеро*); до збірних належать також специфічні слова, що означають парність (*обидва, обидві, обоє*);
- г) неозначено-кількісні числівники називають точно не визначену, неконкретизовану кількість (*багато, чимало, кількадесят, стонадцять* та ін.).

487. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

- а) порядковий числівник – числівник, який означає порядок предметів при лічбі та відповідає на питання *котрий? котра? котре? котрі?*;
- б) до дробових числівників належать також слова *пів, півтора, півтори, півтораста*;
- в) своєрідність лексичного значення збірних числівників виявляється в тому, що вони визначають кількість кого- або чого-небудь, а також уживаються як назви чисел;
- г) у розмовному мовленні та в мові художньої літератури використовують неозначено-кількісний числівник *стонадцять*, що вказує на кількість понад сто.

488. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

- а) Нищено і всесвітньо відомих учених і письменників, і сотні талантів в усіх галузях культури, а рядових інтелігентів – тисячами й тисячами (*І. Дзюба*);
- б) Усе дам: хоч десять городів, або тридев'ять кладів, або чого хочете (*Т. Шевченко*);
- в) Спасибі, милі пташенята... За те, що всі стонадцять голосів Злились з єдиним голосом природи (*Любомир Дмитерко*);
- г) Я, плывучи сюди, багато думав, то був великий океан думок (*Леся Українка*).

489. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

- а) В тридев'ятім славнім царстві, де колись був цар Горох, є тепер на господарстві мудрий пан, вельможний Ох (*Леся Українка*);
- б) Баба зранку починала ладнатися. Різала кількоро курчат і готувала печеню (*Є. Гуцало*);
- в) Усе цеє – сонце, голубий прозорий туман.., дим, гибель димів кучерявих.. – все цеє зливалось у якусь чудову гармонію (*Грицько Григоренко*);
- г) На всьому шляху плавання стонадцять разів опускаємо в глибини мудре приладдя... з надією, що океан розкриє хоч частку своєї віковичної таємниці... (*із підручника*).

490. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

- а) Голову посів рій думок, нових, тривожних, вигадливих, що опановують людину в розпуці (*Олесь Досвітній*);
- б) А на тих машинах кількадесятеро хлопців і дівчат сидять та коломийки співають (*Семен Журахович*);
- в) [Юда:] Я б сам радніший більше вторгувати, так що ж, за мій товар більш не дали. Якби продав за тридев'ять талантів, то, звісно, се було б куди почесніш (*Леся Українка*);
- г) Кількоро рук шанобливо вмочають у махорці пальці (*Я. Качура*).

491. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

- а) Василь повернувся раптом у село з роботящою, мов бджола, жінкою та ще з двійко таких дітей-близнюків, як огірочки (*Петро Козланюк*);
- б) Сила книжок на полицях і на щитах, виставлених для огляду, викликала в нього цікавість і жадобу знання (*Гордій Коцюба*);
- в) З самого [чорта] таке полум'я приска, неначе стонадцять кіп смоляного віхтя палає (*Марко Вовчок*);
- г) Єсть за тридесять земель попович Ясат (*народна творчість*).

ГРУПИ ЧИСЛІВНИКІВ ЗА БУДОВОЮ

492. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

- а) збірні числівники *двоє, троє, четверо* та їхні похідні *двійко, трійко, четвірко* належать до простих;
- б) частина назв десятків (*п'ятдесят – дев'яносто*) належать до складних числівників;
- в) у реченні *Ох, синочку ж, мій голубчику, чи близенький же світ? Аж півтораєта верстов* (*Г. Квітка-Основ'яненко*) вжито складний числівник;
- г) складені числівники становлять синтетичні утворення, що називають відповідне число і формуються з двох, трьох, чотирьох і більшої кількості компонентів.

493. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

- а) у реченні *І тридцять літ, і триста літ, зелені склавши крила, верба стояла край воріт і тихо говорила* (*В. Коломієць*) ужито складний числівник;
- б) числівники з елементами *-надцять* і *-дцять*, які набули функції суфіксальних морфем унаслідок фонетичних і морфемних трансформацій у структурі, належать до складних;
- в) до простих належать дробові числівники *пів, півтора, півтори*;
- г) до складних належать неозначено-кількісні числівники *кількадесят, кількадесятеро, кількасот*.

494. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

- а) дробовий числівник *півтора* належить до складних;
- б) у реченні *Побудований Коринф за півтори тисячі років до Різдва Христового* вжито складений дробовий числівник;
- в) назви чисел першого десятка належать до простих;
- г) неозначені числівники за будовою бувають тільки складними (*багато, чимало, декілька, кільканадцять, стонадцять*).

495. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

- а) усі дробові числівники за структурою належать до складених (*дві треті, тридцять цілих сім десятих, нуль цілих і одна сота* та ін.);
- б) збірні числівники *обидва, обидві* належать до складних;
- в) у реченні *Як вважають учені, за 15 тисяч років до Христа чисельність населення могла бути приблизно три мільйони осіб, а за п'ять тисяч років загальна чисельність людей, що розселилася по всіх регіонах світу, становила 40 мільйонів* ужито чотири складені числівники;
- г) складні числівники об'єднують похідні слова синтетичної основи з двома основами, що виникли в результаті лексикалізації колишніх складених числових назв із числівниками *десять і сто*.

496. У якому рядку ВСІ числівники є простими?

- а) трійко, шістнадцятий, дев'яносто, стонадцять, мільярд;
- б) шестірко, двадцятий, багатенько, обидва, квадрильйон;
- в) тисяча, дванадцять, півтори, кільканадцять, двоєчко;
- г) семірко, півтора, тридцять, обоє, більйон.

497. У якому рядку ВСІ числівники є складними?

- а) п'ятдесят, обидві, пів, кільканадцять, двісті;
- б) шістдесят, обидва, півтора, кількадесят, триста;
- в) сімдесят, обоє, півтора, кількадесятеро, шістсот;
- г) вісімдесят, двадцятро, півтори, кількасот, чотириста.

498. У якому рядку вжито тільки прості і складні числівники?

- а) кільканадцятро, чималенько, четверо, мільйон, один;
- б) п'ятсот, сімдесят, дев'яносто, обидві, кількасот;

- в) двійко, одна десята, вісімдесят, тисяча, декілька;
- г) двоє, обидва, півтора, небагато, сімдесят.

499. У якому рядку вжито прості, складні і складені сполучники?

- а) тринадцятеро, два з половиною, кількадесят, півтора, обоє;
- б) шістнадцятеро, сім десятих, двадцять, стонадцять, кільканадцять;
- в) вісімдесят шість, три з половиною, одинадцять сотих, півтори, обоє;
- г) кількадесят, чотириста, обидві, сім тисячних, десять з половиною.

СЛОВОЗМІНА ЧИСЛІВНИКІВ

500. Яке твердження є правильним?

- а) кількісні дробові числівники відмінюються: перша частина – як кількісний числівник, друга – як порядковий;
- б) усі кількісні числівники є відмінюваними;
- в) за будовою числівники поділяються на прості і складні;
- г) у числівниках – назвах сотень – відмінюється тільки друга частина.

501. Яке твердження є правильним?

- а) власне кількісні числівники *двісті – дев'ятсот* у жодному з відмінків не мають паралельних форм;
- б) у складних числівниках – назвах десятків – відмінюються обидві частини;
- в) морфологічну парадигму числівника *обидва* утворюють форми: *обидва, обидвох, обидвом, обидва, обидвома, (на) обидвох, обидва*;
- г) в українській мові не відмінюються кільканадцять числівникових слів: *пів, півтора, півтори, півтора, мало, немало, чимало* та здрібніло-пестливі форми *двійко, двоєчко, трійко, четвірко, п'ятірко, шестірко, семірко, восьмірко*.

502. Яке твердження є НЕправильним?

- а) характерними особливостями відмінювання числівників *п'ять – двадцять, тридцять, п'ятдесят – вісімдесят* є наявність варіантних словоформ із флексіями *-и (-ох), -и (-ом), -ма (-ома)* у родовому, давальному, орудному й місцевому відмінках в усіх числівниках (крім збірних);

- б) числівники *мільйон, мільярд, трильйон, квадрильйон, нуль* відмінюються як іменники другої відміни твердої групи;
- в) числівники *два (дві)* та *обидва (обидві)* мають родові словоформи в називному, знахідному і кличному відмінках;
- г) форма знахідного числівникового відмінка при іменниках-назвах істот для числівників *п'ять – тридцять, п'ятдесят – вісімдесят* закріпилася в її вторинному варіанті на *-ох*, а не на *-и*.

503. Яке твердження є НЕправильним?

- а) у знахідному відмінку числівників *двісті – дев'ятсот* уживання форми, тотожної формам називного або родового відмінків, регульоване іменниковою категорією істот / неістот;
- б) числівник *тисяча* відмінюється як іменник першої відміни мішаної групи;
- в) флексії *-ох / -ом*, що утворюють ряди варіантних словоформ числівників *п'ять – двадцять, тридцять, п'ятдесят – вісімдесят* за аналогією до родового, давального, знахідного й місцевого відмінків числівників *два – чотири*, вважаються вторинними; у словоформах збірних назв (*п'ятеро – двадцяттеро, тридцяттеро*) у непрямих відмінках використовуються лише вторинні флексії;
- г) власне кількісні числівники *сорок, дев'яносто, сто* вирізняються з-поміж інших числівників однотипністю відмінювання: мають нульову флексію або флексію *-о* для називного, знахідного та кличного відмінків і флексію *-а* для решти відмінків.

504. УСІ числівники записано правильно в рядку:

- а) сьомастами вісімдесятьма дев'ятьома, півторастам, обох;
- б) (на) трьохстах дев'яноста чотирьох, сімомстам вісьмом;
- в) (у) восьмистах тридцятьох семи, двадцятьома чотирма;
- г) двохсот сорока трьох, п'ятидесяти вісьмом, обома.

505. УСІ числівники записано правильно в рядку:

- а) кількадесятьома, вісьмастами сорока сьома, півтораста;
- б) чотирьомстам, (у) двохстах, (на) сімохстах, вісімдесятьма;
- в) мільярде, кількохдесятьох, тисячею, сьомастами трьома;
- г) двадцятивосьмитисячний, вісьмомастами, шестидесяти, обом, півтори.

506. Помилку(-и) у відмінкових формах числівників допущено в рядку:

- а) тридцятисемимільйонний, двомстам шістдесяти трьом, (у) ста;
- б) чотирьохтисячний, вісьмомастами дев'яноста чотирма, (на) чимало;
- в) восьмитисячний, чотирьомстам сорока семи, кількадесятьома, обома;
- г) п'ятдесятисемимільярдний, тисяча сорока шістьма, обом, (у) півтора.

507. Помилку(-и) у відмінкових формах числівників допущено в рядку:

- а) вісімдесятьма, чотиристами двома, (у) ста, семистам шістдесятьом;
- б) дев'ятьомастами п'ятдесятьома трьома, у дев'яноста п'яти сотих;
- в) восьмистам; (на) багатьох; трьома тисячами сімдесятьома;
- г) чотирма мільйонами сьомастами дев'яноста вісьма.

508. УСІ числівники відмінюються за одним зразком у рядку:

- а) мільйон, мільярд, тисяча, трильйон, нуль;
- б) сто, сорок, дев'яноста, шестірко, двоє;
- в) вісімдесят, п'ять, тридцять, сім, кільканадцять;
- г) два, три, чотири, кілька, чимало.

509. УСІ числівники відмінюються за одним зразком у рядку:

- а) кількадесят, двадцять, тридцять, кількасот, стонадцять;
- б) п'ятдесят, шістдесят, двісті, вісімдесят, дев'ятсот;
- в) двоє, троє, четверо, небагато, кілька;
- г) п'ятсот, шістсот, сімсот, вісімсот, дев'яноста.

510. У якому рядку ВСІ числівники відмінюються за одним зразком?

- а) сімнадцять, восьмеро, двадцять, дев'ятсот, дев'ять;
- б) сімсот, вісімсот, триста, дев'ятсот, шістсот;
- в) сто, четвірко, трійко, дев'яноста, сорок;
- г) два, три, чотири, п'ять, шість.

511. Помилку у відмінюванні кількісних числівників допущено в рядку:

- а) чотирьохсот, чотирьомстам, чотирмастами, на чотирьохстах;
- б) семисот, сімомстам, сімомастами, на семистах;
- в) двохсот, двомстам, двомастами, на двохстах;
- г) вісімдесяти, вісімдесятьом, вісімдесятьма, на вісімдесятьох.

512. У якому рядку ВСІ відмінкові форми числівників є правильними?

- а) семистам, на двохстах, шістдесяти, чотирма, восьмиста;
- б) трьомастами, ста сімом, нулем, п'ятидесяти, тисячею;
- в) двомстам, трьома, двохста, ста сорока дев'ятим, мільярда;
- г) одної, вісьмомастами, сімдесятьом, четвертого, шестисот.

513. Так само, як числівник *два*, відмінюються також числівники:

- а) п'ять – двадцять;
- б) сорок, дев'яносто, сто;
- в) двісті, дев'ятсот;
- г) три, чотири.

СПОЛУЧУВАНІСТЬ ЧИСЛІВНИКІВ З ІМЕННИКАМИ

514. У якому варіанті поєднання числівника з іменником є НЕправильним?

- а) дві матері, дві десяти відсотка, троє відер;
- б) двадцять два киянина, перше вересня, двадцяттеро вікон;
- в) тридцять три сини, шестеро лошат, півтора години;
- г) сімнадцяттеро хлоп'ят, тисяча років, півтораґра грамів.

515. У якому варіанті поєднання числівника з іменником є НЕправильним?

- а) мільйон гривень, сім десятих гектара, півтори доби, двадцять сім ручок;
- б) двадцять двоє киян, тридцять чотири менеджера, шістсот кілометрів;
- в) сорок чотири села, півтора відра, шість із чвертю років, один стіл;

г) тридцять три селянина, за десять шоста, з першим вересня, двоє саней.

516. У якому варіанті ВСІ словосполучення з числівниками побудовано правильно?

- а) два племені, шість із половиною місяців, півтори книжки, три зошити;
- б) із першим вересням, двоє селян, чотири учні, із тридцятьма сімома мішками;
- в) двадцять два громадянина, сім десятих лану, тридцять три клена, п'ятеро жінок;
- г) півтора кілограма, вісімдесяти дубів, півтора гектара, двоє разів.

517. У якому варіанті ВСІ словосполучення з числівниками побудовано правильно?

- а) у п'ятьох містах, однієї третьої гектара, небагато води, чотириста сто років;
- б) чотири цікаві повісті, о пів на дев'яту годину, три автомобіля, з першим січня;
- в) сто годин, двоє жінок, шість пар ножиців, п'ять із половиною тижнів;
- г) дві третіх кілограма, півтори години, семеро кроленят, обидві учениці.

518. Помилку(и) у вживанні збірних числівників допущено в рядку:

- а) одинадцяттеро страусів, двадцяттеро жирафів, троє депутатів;
- б) п'яттеро орлів, семеро журавлів, дванадцяттеро дівчат;
- в) шестеро болгар, четверо тарілок, восьмеро олівців;
- г) двоє селян, двадцяттеро студентів, нас тридцяттеро.

519. Помилку(и) у вживанні збірних числівників допущено в рядку:

- а) двоє дівчат, троє панчіх, семеро жінок, четверо дверей;
- б) восьмеро хлопців, двадцяттеро спортсменів, сімнадцяттеро ягнят;
- в) обидві подруги, обоє друзів, десятеро лисенят, п'яттеро ночов;
- г) обидва листи, шестеро курчат, тридцяттеро відер, двійко діток.

520. У якому рядку наведено правильне позначення часу?

- а) шоста година тридцять хвилин, пів сьомої, чверть на сьому, о пів на сьому, сьома година;
- б) за десять восьма, десять хвилин на десяту, десять хвилин восьмої, чверть до дванадцятої;
- в) четверта година п'ятнадцять хвилин, чверть по четвертій, п'ятнадцять хвилин на п'яту;
- г) п'ять по десятій, десять годин п'ять хвилин, чверть на десяту, о пів на десяту, перша година.

521. У якому рядку наведено правильне позначення часу?

- а) друга година двадцять п'ять хвилин, без десяти третя, о пів на десяту, четверта година, за десять перша;
- б) друга година десять хвилин, десять по другій, чверть до другої, п'ятнадцять хвилин на другу;
- в) о пів на сьому, шоста година тридцять хвилин, у шість годин, чверть до шостої, сімнадцять по сьомій;
- г) чверть по другій, дві години п'ятнадцять хвилин, чверть на третю, п'ятнадцять хвилин до третьої.

522. У якому рядку допущено помилку в позначенні часу?

- а) за п'ять восьма, десять до восьмої, восьма година тринадцять хвилин, о восьмій годині;
- б) сімнадцять по першій, чверть на другу, о пів на другу, двадцять хвилин до другої, друга година;
- в) чверть до сьомої, чотирнадцять по сьомій, три хвилини на восьму, за десять восьма, рівно о третій;
- г) шоста година сім хвилин, вісім хвилин по шостій, пів третя, за десять третя, чверть по третій.

523. У якому рядку допущено помилку в позначенні часу?

- а) дев'ятнадцята година сім хвилин, без десяти друга, дванадцять по десятій, чверть на першу;
- б) за сім хвилин третя, четверта рівно, о шостій, десять до дев'ятої, сім по восьмій;
- в) восьма рівно, вісім хвилин по другій, за чверть дванадцята, десять хвилин на другу;

г) одинадцята година одна хвилина, о пів на десяту, чверть по дванадцятій, за двадцять три хвилини шоста.

524. Укажіть НЕправильне твердження:

а) збірні числівники регулярно вживаються у сполуках з іменниками чоловічого роду на позначення істот;

б) власне кількісний числівник *один* (*одна, одно / -е*) узгоджується з опорними іменниками в роді, числі й відмінку;

в) при підметі, вираженому кількісним числівником або поєднанням кількісного числівника чи кількісного слова з іменником, присудок ставиться у множині, якщо увагу зосереджено на дії: *Ой три шляхи широкії докоти зійшлися* (Т. Шевченко);

г) під час поєднання з дробовими числівниками – назвами мішаних дробів, що включають у себе елемент з *половиною, з чвертю*, іменник завжди набуває форми родового відмінка множини.

525. Укажіть НЕправильне твердження:

а) числівники *два, три, чотири* зазвичай не вживаються з іменниками 4 відміни; для їхнього переліку здебільшого використовуються збірні числівники (*двоє гусенят, четверо малят*);

б) при сполученні з числівниками *два, три, чотири* іменників із суфіксом *-ин*, який зникає у формах множини, останні набувають форми родового однини: *два громадянина, три селянина, чотири киянина*;

в) збірні числівники не поєднуються з іменниками *pluralia tantum*;

г) при підметі, вираженому кількісним числівником або поєднанням кількісного числівника чи кількісного слова з іменником, присудок ставиться в однині, якщо увагу зосереджено на кількості: *Сиділо нас чоловік з вісім* (А. Тесленко).

526. Укажіть правильне твердження:

а) збірні числівники не вживаються у сполуках з іменниками середнього роду на позначення істот;

б) числівники *два* (*дві*), *обидва* (*обидві*), *три* і *чотири* (як прості, так і як компоненти складених числівників) поєднуються з іменником у формі називного чи знахідного відмінка множини;

в) числівник *півтора* вимагає від іменника форми родового відмінка однини;

г) якщо складений підмет має часове значення, то присудок завжди ставиться в множині: *три роки минули відтоді*.

527. Укажіть правильне твердження:

а) якщо до складу словосполучення з числівниками *два, три, чотири* входить означення, то воно може мати форму тільки називного чи знахідного відмінка множини, наприклад: *три глибокі водойми*;

б) числівники *багато, немало, чимало* та їхні розмовні відповідники можуть поєднуватися як з іменниками на позначення конкретних рахованих предметів, так і з іменниками, що стосуються назв речовин і абстрактних понять, а отже, не підлягають лічбі (*багато студентів, мало досвіду, чимало походеньок*);

в) при підметах, виражених іменниками на позначення кількості *більшість, меншість, частина, половина, решта* тощо, дієслово-присудок ставиться в множині: *більшість проголосували за резолюцію*;

г) відмінювані дробові числівники поєднуються з іменником у формі родового відмінка множини.

**НАГОЛОШУВАННЯ І ПРАВОПИС
ЧИСЛІВНИКІВ ТА ВІДЧИСЛІВНИКОВИХ ПОХІДНИХ**

528. Укажіть, у якому варіанті в усіх числівниках пишеться м'який знак:

а) одна вос...ма, шіст...сот..., сімдесят..., чотир...ма;

б) вісімдесят...ом, кіл...ка, п'ятиміл...ярдний, дев'ят...сот... вос...мий;

в) на двадцяти тр...ох, міл...йон, дев'ят..., п'ят...ом;

г) шіст..., сімсот..., двадцят..., п'ят...десят...ма.

529. У якому рядку наведено числівники з наголошеним третім складом?

а) сімдесят, чотирнадцять, стонадцять, двадцяттеро, одинадцятьох;

б) шістдесят, тридцяттеро, кількадесят, багатьох, кількома;

в) вісімдесят, вісімнадцяти, багатьом, п'ятьома, мільярда;

г) п'ятдесят, одинадцять, тридцятьом, квадрильйон, дев'ятсот.

530. У якому рядку ВСІ похідні слова утворено правильно?

- а) двадцятидворічний, двохактний, тризначний, стодоларовий, вісімдесятисемивідсотковий;
- б) трикімнатний, двоповерховий, п'ятисоткілограмовий, тридцятитрьохденний, трьохетапний;
- в) тридекадний, трьохрічний, семисоттонний, сорокадев'ятимільйонний, однозначний;
- г) чотирьохмільярдний, сорокадвохдодобовий, трикасетний, стоп'ятдесятирічний, двохохсьовий.

531. У якому рядку НЕправильно наведено числівник, що відповідає давньому найменуванню великого числа?

- а) 10 000 – тьма;
- б) 100 000 000 – ворон;
- в) 100 000 – легіон;
- г) 1000 000 – леодр.

ЗАЙМЕННИК

ЗНАЧЕННЯ ЗАЙМЕННИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ

532. Хто є автором монографії “Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови” (Київ, 1997)?

- а) Ю. В. Шевельов;
- б) С. П. Самійленко;
- в) В. М. Ожоган;
- г) А. П. Загнітко.

533. Хто є автором дисертації “Функціонування займенникових слів у структурі тексту” (Кіровоград, 2004)?

- а) Г. В. Волчанська;
- б) К. Г. Городенська;
- в) І. Д. Фаріон;
- г) А. П. Загнітко.

534. Хто є автором праці “Синтаксис займенників в українській мові” (Київ, 1962)?

- а) А. П. Грищенко;
- б) І. Р. Вихованець;
- в) В. М. Ожоган;
- г) І. Г. Матвіяс.

535. Хто є автором дисертації “Семантика і функціонування неозначених займенників у сучасній українській літературній мові” (Київ, 2002)?

- а) І. В. Дудко;
- б) М. Я. Плющ;
- в) В. М. Ожоган;
- г) В. С. Ващенко.

536. У якій праці її автори не виділяють займенника як окремої частини мови?

- а) “Морфологія української мови” В. О. Горпинича (2004);
- б) “Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови” І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської (2004);

- в) “Курс сучасної української літературної мови” за ред. Л. А. Булаховського (1951);
г) “Сучасна українська літературна мова. Морфологія” за заг ред. І. К. Білодіда (1969).

537. У якому варіанті ВСІ названі мовознавці не вважають займенника окремою частиною мови?

- а) О. О. Шахматов, Л. А. Булаховський;
б) В. В. Виноградов, І. Г. Матвіяс;
в) О. О. Потебня, М. Я. Плющ;
г) І. К. Кучеренко, О. М. Пешковський.

538. У якому варіанті названо категоріальне значення займенника?

- а) предметність;
б) ознака іншої ознаки;
в) дейктичність;
г) процесуальна ознака.

539. У якому варіанті описано загальне частиномовне значення займенника?

- а) указує на ознаку предмета;
б) указує на предмет, ознаку або кількість, але не називає їх;
в) указує на кількість предметів або абстрактно-математичне число;
г) означає дію або стан.

540. Яке твердження є правильним?

- а) основна синтаксична роль займенників у реченні – підмет або додаток;
б) особливістю семантики займенників є їхній конкретний характер;
в) займенники не мають власного, свого, постійного лексичного значення, а кожного разу вказують на інші явища, наповнюються іншим змістом залежно від мовної ситуації;
г) займенники мають лексичне значення, виконують номінативну функцію, як і всі інші іменні частини мови.

541. Яке твердження є правильним?

- а) займенник – це самостійна повнозначна частина мови, яка називає істоту, предмет, ознаку або кількість, але не вказує на них;
- б) займенники утворюють відкритий щодо кількісного складу лексико-граматичний клас слів (як і числівники) і постійно поповнюються новими словами;
- в) О. О. Потебня, хоч і не вважав займенник самостійною частиною мови, відносив його до своєрідного лексико-семантичного типу слів, які можна класифікувати за значенням на певні лексико-семантичні групи;
- г) займенники, як і прикметники, відрізняються від інших частин мови тим, що не мають однорідних морфологічних ознак, а також строкатістю синтаксичних особливостей.

542. Яке твердження є НЕправильним?

- а) у граматичних категоріях займенників співіснують іменникові, прикметникові і займенникові ознаки; наприклад, незалежний рід (подібно до іменника) у займенників на зразок *він, хтось, щось*, залежний рід (подібно до прикметника) у займенників на зразок *наш, цей, такий, нікотрий* і синкретичний (тобто займенниковий), який виявляється в контексті, у займенників *я, ти, себе*;
- б) займенники *я, ти, ми, ви* називають лише істот, *що* – лише неістот, *він* – може вказувати на істот та неістот (залежно від контексту);
- в) окремі займенники можуть поєднувати в одній словозмінній парадигмі кілька типів відмінювання: іменниковий, прикметниковий і займенниковий, іменниковий і займенниковий, іменниковий і прикметниковий;
- г) усі займенники мають граматичне значення особи.

543. Яке твердження є НЕправильним?

- а) усі особові займенники не мають категорії роду;
- б) займенники здатні самостійно утворювати семантично і структурно завершені однослівні або багатослівні речення: *Ти мій! Ви хто такий? Чого вам? Хто? Що таке?*;
- в) специфічною синтаксичною функцією займенника є функція сполучення підрядної частини складного речення з головною: *Перед нею лежав не той козак, якого вона бачила* (І. Цюпа);

г) у словосполученні займенники можуть бути головним і залежним компонентом: *твоя навіки, думи мої*.

544. Яке твердження є НЕправильним?

а) займенники в мовленні вживаються для того, щоб уникнути повторення тих самих слів, як засіб зв'язку речень в один суцільний текст;

б) усі вчені вважають, що займенник має такі граматичні категорії: категорію роду, категорію числа, категорію відмінка, категорію істоти / неістоти;

в) відповідно до виконуваних функцій займенники бувають двох типів: дейктичні, які виконують ситуаційно-вказівну функцію, тобто відсилають до учасників конкретного акту мовлення, й анафоричні, які виконують контекстно-вказівну функцію, тобто відсилають до вже згаданого об'єкта або того, який буде названо пізніше (його можна встановити з контексту);

г) займенники *себе, хто* мають синкретичну (яка виявляється в контексті) категорію числа, тобто вони можуть указувати й на одинину, і на множину: *чоловік переконав себе; люди переконали себе*.

545. Яким членом речення виступає відносний займенник у реченні *І Ти спроможешся на слово, Якого в мові ще нема* (О. Слоньовська)?

а) підметом;

б) додатком;

в) обставиною;

г) означенням.

546. Яким членом речення виступає присвійний займенник у рядках *Будуй собор. Як гряне притиск І на уста впаде смага, Я приходитиму молитись Твоїм замисленим богам* (О. Слоньовська)?

а) підметом;

б) додатком;

в) обставиною;

г) означенням.

547. Яким членом речення виступає відносний займенник у реченні *За старою звичкою всякий, хто побачить перших ластівок,*

вмивався холодною водою, щоб бути свіжим, як ластівка, і щоб на обличчі не з'явилося ластовиння (М. Томчаний)?

- а) підметом;
- б) присудком;
- в) додатком;
- г) означенням.

548. У якому реченні виділений займенник є частиною складеного іменного присудка?

- а) І від сліз тих гарячих розтане *та* кора, льодовая, міцна (*Леся Українка*);
- б) Я був не *я*. Лиш мрія, сон (*П. Тичина*);
- в) *Моя* любове, я перед тобою... (*Ліна Костенко*);
- г) Хвалися *своїм* умінням, а не батьківським (*народна творчість*).

549. Перехід слів з інших частин мови в займенники – це:

- а) субстантивація;
- б) ад'єктивація;
- в) нумералізація;
- г) прономіналізація.

550. Виділені слова в реченнях *І нині святий Миколай має звичку класти свої подарунки то в черевик, то під подушку, то на вікно* (*А. Губар*); *Сподіваюся, що ми зможемо здолати всі труднощі воєнного життя* (з газети) **демонструють явище:**

- а) прономіналізації;
- б) кон'юнкціоналізації;
- в) вербалізації;
- г) партикуляції.

551. Виділені слова в реченнях *Кожен намагався показати свою силу, вправність, сміливість* (*О. Бойченко*); *Про себе дбай, але інших не забувай* (нар. творчість) **демонструють перехід займенника в:**

- а) іменник;
- б) прикметник;
- в) числівник;
- г) частку.

552. Виділені слова в реченнях *Який чудовий день! І як воно тобі живеться в Америці? Та все швидше і швидше біжить час. Де це ти ходиш?* демонструють перехід займенника в:

- а) прикметник;
- б) іменник;
- в) частку;
- г) сполучник.

553. У якому реченні засвідчено перехід прикметника до лексико-граматичного розряду займенника?

- а) Крізь тканину зелено-салатових барв Проступає розпука коричнево-чорним акордом (*О. Слоньовська*);
- б) Його очі були такими, ніби він знає всю правду цього страшного світу (*Х. Венгринюк*);
- в) “Наші діти – найкращі”, – любить повторювати парох церкви отець Севастьян, і діти віддячують йому безмежною любов’ю (*Х. Назаркевич*);
- г) Молоді дерева стримано шуміли, і в цьому шумі Семенові вчулася певна мелодія (*В. Собко*).

ГРУПИ ЗАЙМЕННИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ І СПІВВІДНЕСЕННЯМ З ІНШИМИ ЧАСТИНАМИ МОВИ

554. Яке твердження є НЕправильним?

- а) займенники 1 і 2 особи становлять центр функціональної категорії персональності: вони вказують лише на людей (за умови персоніфікації можуть указувати на неосіб);
- б) присвійні займенники вказують на відношення суб’єкта (виконавця) дії до самого себе;
- в) питальні займенники виражають питання, які ставлять до іменника (*хто? що?*), прикметника (*який? чий?*), числівника (*котрий? скільки?*);
- г) заперечні займенники вживаються в заперечних реченнях, указують на відсутність предметів, ознак, кількостей.

555. Яке твердження є НЕправильним?

- а) неозначені займенники вказують на невизначеність особи, предмета, якості чи кількісного вияву;
- б) присвійні займенники вказують на належність предмета 1, 2, 3 особам або будь-якій особі, яка виконує дію;
- в) зворотні займенники узагальнено вказують на ознаки предметів, позначаючи відношення між одиничністю та сукупністю;
- г) відносні займенники за звуковою формою ті самі, що й питальні, але не виражають питання про предмети, якості, належність або кількість, а вказують на зв'язок підрядної частини з головною у складнопідрядному реченні.

556. У якому рядку ВСІ займенники належать до одного розряду за значенням?

- а) мені, ваш, тебе, своєю, його;
- б) всякий, кожен, жодна, деякий, іншим;
- в) ніким, ні з чим, нікотрим, будь із чим, ніскільких;
- г) чим, хто, кого, котрого, скільки.

557. У якому варіанті ВСІ займенники належать до одного розряду за значенням?

- а) самим, усім, інше, на кожному, всякою;
- б) мого, їхній, твоє, тобою, наше;
- в) кого? чиїм? з якого? котра; скільком?;
- г) хто-небудь, якась, чим-небудь, котресь, собі.

558. У якому варіанті НЕ всі займенники належать до одного розряду за значенням?

- а) абияке, деким, казна-скільки, хтозна-чия, будь-чим;
- б) їх, з ним, я, собою, воно;
- в) цим, таку, стількох, те, отакого;
- г) вам, мною, нас, тебе, її.

559. У якому реченні виділене слово НЕ є відносним займенником?

- а) *Що* ти мені подаруєш?
- б) Я не знаю, *що* тобі подарувати;
- в) Василь вирішив, *що* подарує дружині намисто;

г) В тій могилі співець незабутній лежить, **що** народу віддав свої сили (А. Малишко).

560. У якому відмінку вжито присвійний займенник у реченні *Ми тоді ще були дітьми і, може, не одразу розуміли всю велич першої науки першого свого вчителя* (В. Кучер)?

- а) називному;
- б) родовому;
- в) знахідному;
- г) орудному.

561. Продовжте речення *Займенники він, вона, воно, вони вказують на...*:

- а) особу співрозмовника (адресата мовлення);
- б) особу мовця (суб'єкта мовлення);
- в) особу, яка не бере участі в розмові;
- г) особу, яка не бере участі в розмові, або на предмет.

562. У якому варіанті **ВСІ** особові займенники належать до третьої особи?

- а) коло нього, з вами, про нас, на ній, поміж ними;
- б) від них, із тобою, вам, зі мною, перед нею;
- в) після Вас, перед ним, у тебе, при ньому, його;
- г) через нього, з ними, їх, через неї, її.

563. У якому рядку названо групу займенників, яких стосується наведене твердження *“У реченні виступають підметом або додатком, характеризуються незалежними граматичними категоріями, мають самостійні відмінкові форми і засоби синтаксичного зв'язку з іншими словами”*?

- а) субстантивні займенники;
- б) атрибутивні займенники;
- в) кількісні займенники;
- г) вказівні займенники.

564. У якому рядку названо групу займенників, яких стосується наведене твердження *“Указують на неозначену кількість, не мають граматичних категорій роду і числа, у називному та*

знахідному відмінках керують іменником, а в інших відмінках узгоджуються з ним, виступають то в ролі підмета або додатка, то в ролі означення”?

- а) іменникові займенники;
- б) прикметникові займенники;
- в) числівникові займенники;
- г) узагальнено-якісні займенники.

565. *У якому рядку названо групу займенників, яких стосується наведене твердження “Указують на узагальнену ознаку предмета, мають залежні граматичні категорії роду, числа й відмінка, у реченні виступають у ролі означення або іменної частини складеного присудка”?*

- а) узагальнено-предметні займенники;
- б) узагальнено-якісні займенники;
- в) узагальнено-кількісні займенники;
- г) неозначені займенники.

566. *У якому варіанті ВСІ займенники є узагальнено-предметними (іменниковими)?*

- а) тобі, вони, наш, казна-що, ви;
- б) ти, чим, якась, мене, він;
- в) когось, нічого, що, собою, мені;
- г) сам, стільки, свій, інший, кожна.

567. *У якому варіанті ВСІ займенники є узагальнено-якісними (прикметниковими)?*

- а) чиїсь, оця, мого, жоден, абикотрою;
- б) наше, при мені, це, усього, нічийм;
- в) таким, моїм, всякої, тобою, кожною;
- г) бозна-ким, якій-небудь, скількомсь, оця, сам.

568. *У якому варіанті ВСІ займенники є узагальнено-кількісними (числівниковими)?*

- а) тебе, чим, комусь, його, ви;
- б) стількома, себе, ніскільки, котрі, воно;
- в) ністільки, скількома, казна-скільки, скільком? скільки-небудь;
- г) будь-скільки, їхнє, іншими, ніяке, жоден.

569. У якому рядку НЕ всі займенники належать до одного розряду за співвіднесенням з іменними частинами мови?

- а) мій, наш, свій, їхня, якась;
- б) ніхто, ніякий, нічий, стільки, жоден;
- в) себе, ми, ви, вони, що;
- г) ніхто, мені, тобі, щось, йому.

СЛОВОЗМІНА, СЛОВОТВІР І ПРАВОПИС ЗАЙМЕННИКІВ

570. За чим змінюються займенники *себе, що, будь-що, стільки*?

- а) тільки за відмінками;
- б) за родами, числами і відмінками;
- в) за відмінками і числами;
- г) тільки за числами.

571. У якому рядку ВСІ займенники пишуться разом?

- а) де/чий, який/сь, аби/чим, що/небудь, ні/хто;
- б) ні/стільки, який/небудь, будь/чий, казна/що, хтозна/котрий;
- в) аби/хто, де/який, ні/який, чий/небудь, бозна/що;
- г) ні/чий, ані/скільки, аби/який, де/що, кого/сь.

572. Визначте, у якому варіанті ВСІ займенники пишуться окремо:

- а) на/чійхось, аби/з/ким, де/чим, на/всьому;
- б) ані/скільки, будь/якому, будь/що/будь, де/з/чим;
- в) ні/в/якому, аби/чим, на/всій, хтозна/що;
- г) будь/у/кого, ні/до/чого, аби/з/чим, де/в/котрому.

573. У якому рядку ВСІ займенники пишуться через дефіс?

- а) казна/хто, що/небудь, хтозна/який, будь/чий, бозна/чого;
- б) казна/з/кого, аби/який, хтозна/скільки, де/котрий, хто/небудь;
- в) чим/небудь, хтозна/з/чим, ані/скільки, будь/хто, хто/сь;
- г) будь/якого, ні/який, чий/небудь, ні/до/кого, аби/хто.

574. У якому рядку ВСІ займенники змінюються лише за відмінками?

- а) щось, стільки, деякий, будь-хто, я;

- б) ніщо, дехто, ти, казна-скільки, свій;
- в) скільки, себе, що, хтось, нічим;
- г) чийсь, абищо, мій, собою, аніскільки.

575. У якому рядку ВСІ займенники відмінюються так, як прикметники твердої групи?

- а) наш, ваша, сам, які, така;
- б) вона, їхні, котрий, чий, я;
- в) собою, тобі, ким, жодний, мій;
- г) свій, інший, кількох, нами, її.

576. У якому рядку ВСІ займенники мають суплетивні форми?

- а) мені, тобі, нам, нашим, стільком;
- б) ніхто, ніякий, нічий, ні до кого, його;
- в) я, ми, хто?, щось, воно;
- г) він, цей, той, всякий, кожен.

577. У якому рядку є кілька займенників, що мають суплетивні відмінкові форми?

- а) свої, іншого, нічیه, собі, їхньому;
- б) мій, абихто, деяка, твій, таких;
- в) своїм, усього, цьому, нашій, собою;
- г) когось, мною, чим-небудь, нами, який.

578. У якому рядку ВСІ займенники можуть мати короткі форми?

- а) свій, той, мій, деякий;
- б) жодний, кожний, самий, всякий;
- в) котрий, нічий, наш, той;
- г) чийсь, ваш, якийсь, цей.

579. Скільки займенників ужито в реченнях: *Короткі повчання на кожен день Він [отець Микола Микосовський] публікує в Мережі. Такий сучасний спосіб викладення думки подобається багатьом, бо ж доступно, зручно і лаконічно. Особливо цікаво дітлахам, що робить і про що думає їхній Миколай (за О. Бреславською)?*

- а) чотири;
- б) п'ять;

- в) шість;
- г) сім.

580. Скільки займенників ужито в реченнях: *Після тижня нашого щоденного багатогодинного спілкування отець казав: “А зараз я вам покажу щось таке, що як почитаєте, то відразу перестанете до мене приходити. І дістав із шухляди стос газет і бюлетенів із підписаними, а частіше анонімними статтями, у яких його безпардонно обзивали, оббріхували і звинувачували у гріхах, яких він ніколи не робив”* (за Л. Бублик)?

- а) десять;
- б) одинадцять;
- в) дванадцять;
- г) тринадцять.

581. Скільки займенників ужито в реченнях: *Тут мене заціпило! Бо я раптом згадала, що якимось за сніданком при столі інший отець запитав у мене, чого така невиспана. Довелося розказати, що вчора дістала від о. Музички в подарунок його спогади про полон і студії “Від Ріміні до Риму”, від котрих не могла відірватися, а півночі читала ту книжку* (за Л. Бублик)?

- а) одинадцять;
- б) дванадцять;
- в) дев’ять;
- г) вісім.

582. Скільки займенників ужито в реченнях: *Його спілкування зі студентами завжди було простим і сповненим поваги до кожної людини. Завдяки невеликій кількості студентів владика Борис Гудзяк знав майже всіх нас особисто й намагався найперше бути нашим приятелем, а вже потім професором. Пригадую, як колись ми сиділи на сходах біля дверей аудиторії та готувалися до модуля з археології, а владика підіймався на наступний поверх. Тоді він на хвильку зупинився, сів на сходинку біля нас і почав розпитувати, як справи, що читаємо і яка зараз буде лекція* (за І. Захаревич)?

- а) вісім;
- б) дев’ять;
- в) десять;

г) одинадцять.

583. У якому варіанті правильно проаналізовано морфемну будову займенників *якийсь, хто-небудь, чиясь, котрої-небудь*?

- а) корінь+закінчення;
- б) корінь+закінчення+постфікс;
- в) префікс (префіксоїд)+корінь+закінчення;
- г) корінь+префікс+корінь.

584. У якому варіанті правильно проаналізовано морфемну будову займенників *нічим, деяку, абихто, хтозна-котре*?

- а) префікс (префіксоїд)+корінь+закінчення;
- б) корінь+корінь+закінчення;
- в) префікс (префіксоїд)+корінь+постфікс;
- г) корінь+закінчення.

585. У якому варіанті ВСІ займенники складаються з кореня та закінчення?

- а) всім, йому, воно, щось, інший;
- б) кожне, сам, такого, дежим, свого;
- в) хто, нам, ваше, будь-котрого, собою;
- г) я, ти, мого, ними, твій.

586. У якому варіанті ВСІ займенники складаються з префікса (префіксоїда), кореня і закінчення?

- а) бозна-яким, хто-небудь, ніяке, дечийого, абикого;
- б) ністільки, тобою, скількох, оцього, отаке;
- в) ніхто, декотра, абищо, казна-яке, нічий;
- г) мене, свої, вашими, уся, жодного.

587. У якому варіанті є займенники (один, два...), які мають займенникові суфікси?

- а) чий-небудь, хтозна-якою, ваше, нічого, нею;
- б) такий, стількох, їхньому, тій, ти;
- в) аніскількима, щось, ким-небудь, вас, нам;
- г) вами, собою, тебе, цією, ними.

588. У якому варіанті є займенник, який має паралельні форми під час відмінювання в родовому та орудному відмінках жіночого роду?

- а) свій, я, себе, чий, всякий;
- б) такий, той, він, інший, ніхто;
- в) ти, наш, цей, хто, скільки;
- г) ніщо, хтозна-який, жодний, сам, ви.

589. У якому варіанті є займенник, який має паралельні форми під час відмінювання в давальному та місцевому відмінках чоловічого роду?

- а) мій, нічий, цей, весь, такий;
- б) він, наш, кожен, їхній, сам;
- в) ми, себе, той, ніхто, котрий;
- г) казна-що, який-небудь, жоден, ваш, абискільки.

590. Яке твердження є НЕправильним?

- а) суплетивізм *ми – нас* пояснюється тим, що первісний займенник *ны* в називному відмінку змінився на займенник *мы*, а в непрямих відмінках збереглися давні форми від попередньої основи *н-* (*н-ам, н-ас, н-ами*);
- б) займенники можуть переходити в іменники (*Наші перемогли в конкурсі студентських наукових робіт*), сполучники (*То навіть жартома деякі говорять, що їдуть до о. Івана на “рентген”*), частки (*Сиджу собі та й думаю*) та зрідка в прикметники (*Я шукаю сукню не якусь, а гарну*);
- в) особові займенники *я, ми, він, вона, воно, вони* мають суплетивні відмінкові форми із приставним *н*, який розвинувся (в процесі зникнення редукованих) із колишніх прийменників *вънъ, кънъ, сънъ*, наприклад: *вънъ єго – в нього, вънъ ихъ – в них*;
- г) до займенникових суфіксів можна віднести лише морфи *-єб-, -об-* у займенникових словоформах *тебе, тобі, тобою, себе, собі, собою*.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- Безпояско О. К., Городенська О. К., Русанівський В. М.* Граматика української мови. Морфологія. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
- Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П.* Граматика української мови. Київ : Рад. школа, 1982. 208 с.
- Вихованець І. Р., Городенська К. Г.* Теоретична морфологія української мови : академічна граматика української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.
- Вихованець І. Р.* Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ : Наук. думка, 1988. 256 с.
- Волох О. Т., Чемерисов М. Т., Чернов Є. І.* Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. 2-е вид., доопрац. і доп. Київ : Вища школа, 1989. 333 с.
- Горпинич В. О.* Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ "Академія", 2004. 336 с.
- Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / *І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова* ; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
- Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М.* Курс сучасної української літературної мови. Вид. 4-е. Київ : Вища школа, 1972. Ч. I. 402 с.
- Загнітко А. П.* Теоретична граматика української мови. Морфологія. Донецьк : ДонДУ, 1996. 435 с.
- Курс сучасної української літературної мови / за ред. *Л. А. Булаховського*. Київ : Рад. школа, 1951. Т. I. 519 с.
- Кучеренко І. К.* Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вінниця : Поділля, 2003. 464 с.
- Леонова М. В.* Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Київ : Вища школа, 1983. 262 с.
- Плющ М. Я.* Граматика української мови : у 2 ч. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. Ч. I. 286 с.
- Сучасна українська літературна мова / за ред. *М. Я. Плющ*. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Вища школа, 2000. 430 с.
- Сучасна українська літературна мова: Морфологія / за заг. ред. *І. К. Білодіда*. Київ : Наук. думка, 1969. 583 с.

Сучасна українська літературна мова : підручник / за ред. *А. П. Грищенка*. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.

Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / *Л. А. Алексієнко, О. М. Зубань, І. В. Козленко* ; за ред. *А. К. Мойсієнка* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 524 с.

Сучасна українська мова : підручник / за ред. *О. Д. Пономарева*. 3-тє вид., перероб. Київ : Либідь, 2005. 399 с.

Шкуратяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : модульний курс. Київ : Вища школа, 2007. 823 с.

Ющук І. П. Українська мова. Київ : Либідь, 2003. 640 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Азарова Л. Є., Сосинович Л. Є. Дієприслівники в українській мові: статус, функціонування : монографія. Вінниця : Універсум-Вінниця, 2005. 124 с.

Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. Київ : Наук. думка, 1980. 242 с.

Барчук В. М. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис : монографія. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 415 с.

Бацевич Ф. С. Частки української мови як дискурсивні слова : монографія. Львів : ПАІС, 2014. 288 с.

Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії. Київ : Наук. думка, 1991. 171 с.

Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові. Київ : Рад. школа, 1984. 159 с.

Висоцький А. В. Синтаксична сфера прислівника в українській літературній мові : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 328 с.

Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. Київ : Наук. думка, 1980. 285 с.

Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській мові. Київ : Наук. думка, 1982. 248 с.

Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.

Загнітко А. П. Система і структура граматичних категорій дієслова. Київ : НМК ВО, 1990. 51 с.

Івченко М. П. Числівники української мови. Київ : Вид-во Київ. держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955. 143 с.

Історична граматики української мови : підручник / *М. А. Жовтобрюх, О. Т. Волох, С. П. Самійленко, І. І. Слинко.* Київ : Вища школа, 1980. 320 с.

Колодяжний А. С. Прийменник : матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1960. 165 с.

Культура української мови : довідник / *С. Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець* та ін. ; за ред. В. М. Русанівського. Київ : Либідь, 1990. 304 с.

Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). Київ : Наук. думка, 2000. 370 с.

Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. Київ : Рад. школа, 1974. 184 с.

Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові : навч. посібник. Київ : КДПІ, 1981. 130 с.

Медведев Ф. П. Система сполучників в українській мові. [Б.м.] : Вид-во ХДУ ім. О. М. Горького, 1962. 91 с.

Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. Київ : Вид-во Інституту укр. мови, 1997. 230 с.

Русанівський В. М. Дієслово – рух, дія, образ. Київ : Рад. школа, 1977. 112 с.

Русанівський В. М. Структура українського дієслова. Київ : Наук. думка, 1971. 315 с.

Самійленко С. П. Нариси з історичної морфології української мови. Київ : Рад. школа, 1964. Ч. 1. 234 с.

Сасинович Е. С. Дієприслівники в сучасній українській мові. Київ : Рад. школа, 1963. 107 с.

Словотвір сучасної української літературної мови / за ред. М. А. Жовтобрюха. Київ : Наук. думка, 1979. 406 с.

Чапля І. К. Прислівники в українській мові. Харків : Вид-во ХДУ, 1960. 124 с.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

Алексієнко Л. А., Козленко І. В. Граматичний словник українських дієслів : у 2 т. Київ : Київський ун-т, 1998.

Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. *В. Т. Бусел.* Київ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2004. 896 с.

Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. *В. Т. Бусел.* Київ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2003. 1440 с.

Ганич Д., Олійник І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

Глібчук Н., Добосевич У. Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Львів : Апріорі, 2016. 640 с.

Городенська К. Граматичний словник української мови: сполучники. Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. 340 с.

Граматичний словник української літературної мови. Словозміна : близько 140 000 слів / *В. І. Критська, Т. І. Недозим, Л. В. Орлова, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк* ; відп. ред. *Н. Ф. Клименко.* Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 760 с.

Гуцульські говірки : короткий словник / відпов. ред. *Я. Закревська.* Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 1997. 232 с.

Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996. 224 с.

Загнітко А., Каратаєва А. Словник часток : матеріали і статті : науково-навчальне видання. Донецьк : ДонДУ, 2012. 382 с.

Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. Київ : Либідь, 2017. 656 с.

Лозова Н. Є., Фридрак В. Б. Дзвона чи дзвону? або -а (-я) чи -у (-ю) в родовому відмінку : словник-довідник. Київ : Наук. думка, 2007. 168 с.

Лукаш Г. П. Словник конотативних власних назв. Вінниця : Нілан, 2015. 391 с.

Морфологія. Термінологічний словник-довідник / Ніна Захлюпана, Ірина Кузьма, Галина Кутня, Олена Труш. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 225 с.

Погрібний М. І. Орфоепічний словник української мови. Київ : Рад. школа, 1984. 629 с.

Полюга Л. М. Словник антонімів української мови / за ред. С. Л. Паламарчука. 2-е вид., доп. і випр. Київ : Довіра, 2001. 275 с.

Полюга Л. М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 448 с.

Словник синонімів української мови : у 2 т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ : Наук. думка, 2001. Т. 1. 1040 с. Т. 2. 960 с.

Словник українських прийменників / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк, Г. В. Ситар, І. А. Щукіна. Донецьк, 2007. 416 с.

Словник української мови : в 11 тт. Київ : Наук. думка, 1970–1980.

Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник. Київ : Наук. думка, 1973. 724 с.

Українська мова. Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. 3-є вид., зі змінами і доп. Київ : Укр. енцикл., 2007. 856 с.

Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2008. 288 с.

Фразеологічний словник української мови / уклад. : В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наук. думка, 1999. 984 с.

Навчальне видання

Ірина Джочка, Оксана Ципердюк

Сучасна українська літературна мова
Морфологія

ВСТУП. ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ

Збірник тестів

Редактор – *Джочка І. Ф.*
Коректор – *Ципердюк О. Д.*
Комп'ютерний макет – *Голіней О. М.*

Підписано до друку 3.07.2019.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура "Times New Roman". Ум. друк арк. 10,92
Наклад 100 пр. Зам. № 95 від 3.07.2019.

Видавець Супрун В. П.
76000, Україна, м. Івано-Франківськ, вул. Витвицького, 24/2,
тел./ф.: (0342) 71-04-40, e-mail: printsv@ukr.net
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ІФ № 25 від 17.10.2005 р.

Виготовлювач Голіней О. М.
76000, Україна, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 128,
тел.: (0342) 580 432, +38 050 540 30 64